PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo
Cena 60 lir
Leto XXV. Št. 101 (7295)
TRST, četrtek, 1. maja 1969

UDELEŽITE SE DANAŠNJE PROSLAVE PRVEGA MAJA

Ob 9.30 se s Trga Pestalozzi začne sprevod po mestnih ulicah do Trga sv. Antona, kjer bo zborovanje

NA VČERAJŠNJEM ZASEDANJU POSLANSKE ZBORNICE

Sprejeto dokončno besedilo zakona o pokojninah in resolucija strank leve sredine o javnem redu

Propadel zadnji poskus leve opozicije vnesti popravek o kumulativnosti plače in pokojnine - Proti vladni resoluciji o javnem redu glasovala tudi Lombardi in Scalfari iz PSI - Polemike

RIM, 30. — Zakon o novih pokojninah je bil dokončno odobren. Po izredno kratki razpravi je včeraj zvečer s tajnim glasovanjem poslanska zbornica sprejela dokončno besedilo zakona. Za dokončno besedilo, ki je sad popravkov senata, je glasovalo 230 poslancev strank leve sredine (DC, PSI, PRI in PLI), medtem ko so se poslanci drugih strank vzdržali glasovanja.

Do razprave sploh ni prišlo, če izvzamemo še zadnji poskus leve opozicije, ki je predložila popravek, po katerem naj bi vseeno veljala kumulativnost pokojnine in mezde. Zadevni popravek je predložila poslanska skupina PSIUP in so zanj glasovali tudi komunisti, medtem ko so predstavniki drugih strank glasovali proti.

Glasovalne izjave so prebrali poslanci Alini (PSIUP), Busetto (KPI), Roberti (MSI), ki so sporočili sklep svojih skupin o vzdržanju, medtem ko so Polotti (PSI), Mancini (DC) in Barsento (PLI) glasovali za dokončno besedilo.

Razpravo je zaključil s kratko izjavo minister za delo posl. Brodolini, ki se je zahvalil obema deloma parlamenta, ker sta na poseben hiter način odobrila dokončno besedilo zakona o pokojninah. Omenil je tudi sindikalne agitacije med funkcinarji in uslužbenci ustanove INPS ter obljubil, da se bo po svojih močeh zanimal za njihove pereče zahteve.

Še prej je poslanska zbornica zaključila razpravo o javnem redu in obnašanju policijskih sil pri sindikalnih in političnih manifestacijah s sprejemom posebne resolucije strank leve sredine, v kateri se ne omenja možnost razorožitve sil javnega reda temveč le ustanovitev posebne komisije, ki bo proučila možnosti novega načina opreme policistov pri vzdrževanju javnega reda. Za resolucijo strank leve sredine, na katero je vlada vezala tudi zaupnico, so glasovali skoraj vsi poslanci krščanske demokracije in socialistične stranke z izjemo Lombardija (PSI) in Scalfarija (PSI), ki sta glasovala proti. Lombardi je glasoval za resolucijo PSIUP, za katero so glasovali tudi komunisti in v kateri je izrečena jasna zahteva po razorožitvi sil javnega reda pri sindikalnih in političnih demonstracijah.

Pred glasovanjem je spregovoril notranji minister Restivo, ki je zavrnil stališče, da gre samo za tehnična vprašanja oborožitve policije in da gre pač za širše vprašanje javnega reda v demokratični državi. Minister se je v svojih zaključkih v bistvu skliceval na sklepe zadnje seje ministrskega sveta, ki so predstavljali kompromis med raznimi zahtevami. Ustanovljena bo posebna komisija, ki pa ji bo predsedoval sam minister za notranje zadeve, katere naloga bo predložitev ukrepov o reorganizaciji policijske službe in njenih tehničnih sredstev. Seveda pa pomeni s tem v zvezi izjava ministra Restiva bistveno potrditev dosedanje splošne usmeritve glede policijske politike vlade in hkrati potrditev splošne zaskrbljenosti v tej zvezi. Restivo se je skliceval na splošno napetost v državi in dejal, da se vlada čuti moralno obvezana, da prepreči človeške žrtve.

V zaključku svojega posega je minister Restivo dejal, da sprejema v imenu vlade resolucijo treh poslanskih skupin leve sredine in odklanja resolucijo socialista Scalfara. Ta je v svoji resoluciji zahteval, naj vlada v roku enega meseca poroča o nameravanih ukrepih za opremo policijskih sil.

Za PSIUP je spregovoril Lelio Basso, ki je dejal, da je študijska komisija, kateri bo predsedoval notranji minister, nesmisel. Je pa nov dokaz popuščanja socialistov zmernim silam v krščanski demokraciji. Dejal je, da je današnji položaj posledica trdega in nediskriminiranega zatiranja s strani policijskih sil. Za liberalce je spregovoril poslanec Bozzi, ki je dejal, da bo glasoval za resolucijo Malagodija. Svoj nasproten glas pa je sporočil kolegom socialist in bivši ravnatelj lista «Espresso» Scalfari, ki je obsodil dejstvo, da ni notranji minister demantiral izjav poslanca Luzzatta o navodilih, ki jih ima policija. Pri tem ga je poslanec Restivo prekinil in mu dejal, da bo to lahko preverila poslanska komisija za notranje zadeve, kateri bo omogočen obisk policijskih vojašnic. Republikanec Mammi je polemiziral z desnico, ki je po njegovem «arhaična» in levico, za katero je dejal, da je «malo realistična».

V lastnem imenu je govoril nato poslanec Riccardo Lombardi, ki je izrekel mnenje, da kompromis, ki ga je dosegla vlada, ne bo rešil vprašanja drugačne oborožitve policije. In če bo do tega prišlo, bo to brez dvoma v nasprotju s pričakovanjem družbenih in sindikalnih sil. Poslanka Nilde Jotti (KPI) je dejala, da je kriza levega centra vedno bolj očitna in da so sedanje smernice, o katerih dela vlada, reakcionarne in avtoritativne. «Vlada ni več na poti demokracije, in to je posledica vodstva KD in njegovih konservativnih izbir.» Misovec Almirante je kritiziral vlado, medtem ko je poslanec De Lorenzo (PDIUM) dejal, da je proti vsakršni razorožitvi policije.

Da je razorožitev policije «simplicistična zahteva» je pa dejal vodja socialistične skupine Orlandi. Dejal je, da ni važno, kakšno je orožje, ki ga nosi policija, temveč ukazi, ki jih prejema. Podprl je misel o ustanovitvi posebne komisije, ki naj preuči obstoječe možnosti v tem smislu.

Po glasovanju je prišlo že do prvih polemik v zvezi z glasovanjem poslancev Lombardija in Scalfarija, čigar «vedenje, ni bilo v skladu s strankarsko disciplino, kot je sporočilo vodstvo socialistične poslanske skupine. Še posebej graja vodstvo poslanske skupine Scalfarija češ da se je protivil in da ni hotel umakniti svoje resolucije. Uro pozneje je Scalfari dejal časnikarjem, da se je ravnal v skladu z duhom in sklepi zadnjega centralnega komiteja PSI, kar se pa ni zgodilo socialističnim poslancem, ki so glasovali za večinsko resolucijo o javnem redu. «Pred vodstvom stranke», je dejal «naj se zagovarjajo oni».

Zaradi prvomajskega praznika izide prihodnja številka Primorskega dnevnika v soboto, 3. maja.

VATIKAN, 30. — Papež Pavel VI. je danes sporočil, da je bil kardinal Villot imenovan za novega državnega tajnika namesto kardinala Cicognanija, ki je podal ostavko.

Nov spopad v Libanonu

BEJRUT, 30. — List «L'Orient» piše, da je bil v torek na področju Hasbaya, 90 km jugovzhodno od Bejruta močan spopad med odredom libanonske vojske in skupino Palestincev.

List poroča, da so Palestinci skušali obkoliti osamljeno vojaško postojanko, toda takoj so prispela ojačenja vojske, in tudi Palestinci so dobili ojačenja.

Radio «Glas Palestine», ki oddaja iz Kaira, je danes pozval Libanon, naj odkrito in jasno opredeli svojo politiko, tj. naj pove, ali je za Arabce in za borbo ali pa proti temu. Poleg tega je radio pozval na mobilizacijo vseh libanonskih sil za borbo proti Izraelu.

Voditelj libanonske socialistične stranke Kamal Joumblatt je danes močno napadel sedanji režim. Na tiskovni konferenci je izjavil, da si sedaj noben libanonski odgovorni politik ne prevzema odgovornosti, čeprav je treba sprejeti važne odločitve v korist države.

Joumblatt je dodal, da se spor med oblastmi in palestinskim odporniškim gibanjem lahko reši samo s pogajanji. Nezadovoljstvo Palestincev je treba pripisati predvsem omejitvam, ki so jih uvedle vojaške oblasti proti dejavnosti komandosov.

Joumblatt je nato izjavil, da brez pridržkov podpira oboroženo borbo Palestincev in je zanikal sirsko vmešavanje v notranje zadeve Libanona.

XV. seja pariških pogajanj za Vietnam

PARIZ, 30. — V Parizu je bila danes petnajsta seja štiristranske konference za Vietnam, ki ni privedla, kot je bilo pričakovati, do nobenih rezultatov. Načelnik delegacije FNO Tran Buu Kiem, ki je prvi prevzel besedo, je zanikal, da bi pomenil umik dela ameriških čet iz Južnega Vietnama znamenje dobre volje, če pride istočasno do utrditve oboroževanja sajgonske vojske.

Hanojski predstavnik Xuan Thuy je podal sliko prvih sto dni Nixonove vlade ter trdil, da je ta še zaostrila vojno ter da še naprej podpira «diktatorsko, vojnohujskaško in gnilo» sajgonsko upravo. Šef ameriške delegacije Cabot Lodge je ponovil svojo zahtevo po «recipročnem umiku» vseh tujih sil iz Južnega Vietnama, sajgonski predstavnik Pham Dang Lam pa je zopet predlagal vzpostavitev demilitariziranega pasu.

Podeljene nagrade mesta Reke

REKA, 30. — S slovesno sejo vseh svetov občinske skupščine in razdelitvijo nagrad mesta Reke so danes proslavili 24. obletnico osvoboditve Reke in praznik prvi maj.

Nagrade mesta Reke pri dosežkih na področju znanosti in kulture, prosvete in športa so bile dodeljene 15 posameznikom in delovnim kolektivom, ansamblu narodnega gledališča Ivan Zajc, in plavalnemu klubu Primorje.

PRED PREDSEDNIŠKIMI VOLITVAMI V FRANCIJI

Polemika med levičarskimi strankami zaradi kandidature socialista Defferra

Skoraj nobene možnosti, da bi levica predstavila skupnega kandidata Centristi predlagajo Poherja, «neodvisni republikanci» pa podpirajo Pompidouja - Prepovedane vse prvomajske manifestacije

PARIZ, 30. — Medtem ko je general de Gaulle še vedno zaprt v svoji rezidenci v Colombey les Eglyses, je predvolilni boj v Franciji vedno bolj živahen in polemičen.

Demokratični center je za svojega kandidata določil sedanjega začasnega predsednika Alaina Poherja, ki pa doslej še ni sprejel kandidature. Jean Lecanuet je po sestanku centrističnega vodstva izjavil, da je njegova skupina naklonjena «kandidatu enotnosti, združitve, demokracije in evropskega hotenja. Zaradi tega — je dejal — upamo v predsednika Poherja».

Po drugi strani pa je predsednik «narodne zveze neodvisnih republikancev» Valery Giscard d'Estaing danes dokončno zanikal, da bi želel kandidirati na predsedniških volitvah. V zvezi s Pompidoujevo kandidaturo pa je dejal: «V Franciji obstajajo štiri politične družine: komunistična, socialistična, liberalna in golistična ortodoksna družina. Treba bo videti, če misli voditi Pompidou svojo akcijo sporazumno z dvema družinama, katerih zveza je neobhodno potrebna za vodenje državnih poslov, se pravi z golistično in liberalno. Če se bom prepričal, da je to njegov namen, bom Pompidoujevo kandidaturo podprl. V nasprotnem primeru — je zaključil Giscard d'Estaing — bo treba določiti predstavnika liberalne družine za prvi turnus predsedniških volitev.»

Pozneje pa se je Giscard d'Estaing udeležil sestanka skupine neodvisnih republikancev, na katerem so soglasno sklenili, da podprejo Pompidoujevo kandidaturo. Sam d'Estaing je potem vodil delegacijo, ki je obiskala Pompidouja in ga obvestila o sklepu neodvisnih republikancev.

Tudi bivši pravosodni minister René Capitant, ki je po de Gaullovem referendumu podal ostavko, se je danes kritično izrazil o Pompidoujevi kandidaturi. «Golizem brez de Gaulla — je dejal — je možen samo, če so nasledniki zares zvesti generalovi politični liniji». Capitant pa dvomi, da bo Pompidou sledil tej liniji, ker se je njegova politika že takrat, ko je bil še ministrski predsednik, bistveno razlikovala od generalove.

Sporočilo o kandidaturi socialista Gastona Defferra na prihodnjih volitvah je medtem sprožila v levičarskem taboru ostro polemiko. Proti njegovi kandidaturi so se že izrekli komunisti in Mitterrandova skupina, češ da onemogoča poskuse, da bi levica predložila skupnega kandidata.

Predsednik komunistične parlamentarne skupine Robert Ballanger je označil Defferrovo kandidaturo za «pravo nasprotstvo s tem, kar smo pričakovali. Nemogoče je misliti, je dodal, da bo komunistična stranka pozvala svoje volivce, naj brez ustreznih jamstev glasujejo za kateregakoli kandidata. Potrebujemo edinega kandidata — je še dejal Ballanger — ki bi ga sporazumno določile vse levičarske organizacije ter sindikati, predvsem pa na podlagi programa in večine, ki bi vključevale vse levičarske stranke ter med njimi komunistično partijo». Gre za teze, ki jih je že obrazložil tajnik KPF Waldeck Rochet v pismu tajniku SFIO Molletu in na katere je socialistično vodstvo odklonilno odgovorilo, češ da je «morebitna razprava o skupnem programu nemogoča ob priliki predsedniških volitev».

Defferrova kandidatura pa je privedla tudi od znatnega poslabšanja odnosov med SFIO in «konvencijo republikanskih ustanov», se pravi Mitterandovo skupino. Konvencija bi se morala skupaj z drugimi levičarskimi skupinami združiti v kratkem s SFIO ter ustanoviti na ta način socialistično stranko, katere ustanovni kongres je bil prvotno sklican za 9. maj. Sedaj pa je SFIO enostransko sklenila anticipirati kongres na 4. maj, kar je odzvalo upravičen odpor ostalih skupin. Konvencija je v tej zvezi izdala danes poročilo, v katerem trdi, da «nova socialistična stranka še ne obstaja in da bo zato 4. maja samo sestanek SFIO, ki bo takrat določila svojega kandidata na volitvah». S tem so dali v bistvu razumeti, da se ne bodo udeležili ustanovnega kongresa. Tudi ni izključeno, da bi se konvencija ob priliki volitev povezala s komunisti in drugimi levičarskimi skupinami, katerih skupni kandidat naj bi bil glavni predstavnik konvencije Francoise Mitterand.

Da bi našli rešitev spora med SFIO in konvencijo, se bo še danes sestal vsedržavni kolektiv za organizacijo nove socialistične stranke, se pravi organizma, ki se ukvarja s problemi ustanovitve nove stranke. Sporazum pa se v tem trenutku zdi skrajno neverjeten, saj je spor ne samo formalnega, ampak predvsem političnega značaja. Gre v bistvu za različna mišljenja o bodoči politični akciji: Mollet, Defferre in pristaši SFIO težijo k sodelovanju s centrom ter si želijo ustanovitev nekakšne sredinsko levičarske vladne formacije, medtem ko zagovarja Mitterandova skupina nadaljnje sodelovanje s komunisti in ostalo levico.

Poleg glavnih kandidatov, ki bodo verjetno trije ali štirje, se že napovedujejo tudi stranske kandidature, ki nimajo možnosti uspeha, ki bi pa na podlagi glasov prvega turnusa lahko vplivali, po sporazumih z glavnimi kandidati, na izid drugega glasovanja. Tako je n. pr. že včeraj predlagal svojo kandidaturo desničarski bivši ministrski predsednik Bidault, danes pa je «demokratično gibanje žena» predlagalo, naj bi na volitvah kandidirala tudi ženska, češ da noben zakon ne določa, da bi moral predsednik biti nujno moški. Tudi petdesetletni restavrater normanskih gradov Henry Barret, ki je pred kratkim spisal knjigo z naslovom «Če bi bil izvoljen za predsednika republike», je danes predlagal svojo kandidaturo. V svojem programu predlaga Barret med drugim denacionalizacijo avtomobilske tovarne Renault, odpravo nekaterih davkov ter štiridnevni delovni teden. Barretov primer spominja na kandidaturo Marcela Barbuja, ki je na predsedniških volitvah leta 1965 dobil v prvem turnusu 280 tisoč glasov.

Notranje ministrstvo je danes prepovedalo vse manifestacije, ki so bile napovedane za 1. maj. Uradno poročilo utemeljuje ukrep z namenom nekaterih levičarskih organizacij, da priredijo za 1. maj «revolucionarni boj» po pariških ulicah.

Kot je znano, je komunistični sindikat CGT že včeraj odpovedal nameravano prvomajsko manifestacijo, da bi se izognil izzivanju desnice. S tem sklepom pa se ne strinjajo nekatere druge skrajno levičarske organizacije, kot so «komunistična zveza», zveza študentov (UNEF) ter delavski in študentski akcijski odbori. Vse te organizacije so še pred ukrepom notranjega ministrstva napovedale za jutri različne manifestacije, ki jih bodo verjetno kljub prepovedi skušali izvesti. Te organizacije napadajo tudi CGT, češ da je podlegel «golističnemu izsiljevanju in ustrahovanju».

Proslava 240-letnice ladjedelnice v Kraljevici

Govor predsednika Tita, ki je bil imenovan za častnega člana ladjedelnice

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 30. — Predsednik republike maršal Tito je govoril danes na proslavi 240-letnice ustanovitve ladjedelnice v Kraljevici, ki nosi njegovo ime, ter spustil v obrat stroj za avtomatično rezanje kovin in legur s plazmo. Na slovesnosti je bil objavljen tudi odlok delovnega sveta ladjedelnice, s katerim se predsednik Tito imenuje za dosmrtnega častnega člana ladjedelnice, v kateri je delal od septembra 1925 do oktobra 1926.

Številni prebivalci z Reke in okoliških krajev so toplo pozdravili predsednika Tita ob njegovi poti v Kraljevico. Posebno prisrčen sprejem so mu priredili prebivalci Bakarca, kjer se je Tito tudi kratko zadržal.

Pri vhodu v ladjedelnico, kamor je Tito s soprogo prispel okrog 11. ure, so ga pozdravili voditelji kolektiva in upokojeni delavci, ki so pred 46 leti skupno s Titom delali v ladjedelnici. Zborovanja, ki je bilo ob tej priložnosti, so se udeležili tudi predsednik zveznega izvršnega sveta Mika Špiljak, predsednik sabora Hrvaške Jakov Blažević, član izvršnega biroja predsedništva Zveze komunistov Jugoslavije Vladimir Bakarić, predsednica Zveze komunistov Hrvaške Savka Dabčević-Kučar in druge osebnosti.

Po govoru glavnega ravnatelja ladjedelnice, ki je podal kratko zgodovino ladjedelnice in se pri tem ozrl na vlogo, ki jo je Tito odigral v organiziranju delavcev in ustanovitvi močne organizacije komunistične partije in sindikata ladjedelnice, je povzel besedo predsednik Tito, katerega 45-minutni govor je bil večkrat prekinjen s ploskanjem in skandiranjem. (V času ko poročamo, še ni znano besedilo govora predsednika Tita). Po govoru predsednika Tita je predsednik upravnega odbora ladjedelnice izročil zaslužnim članom kolektiva priložnostna darila in plakete. Predsednik Tito, bivši kovinarski delavec ladjedelnice, je prejel spominsko plaketo z monografijo o razvoju ladjedelnice. Po zborovanju je predsednik republike spustil v obrat stroj za avtomatično rezanje kovin in legur s plazmo.

Predsednik Tito je bil z ostalimi povabljenci zatem gost na kosilu, ki ga je uprava ladjedelnice priredila v hotelski naselbini Scott.

B. B.

NADALJNJA ZAOSTRITEV NA SREDNJEM VZHODU

Izraelski napad v notranjosti Egipta Vlada ZAR je opozorila varnostni svet

Izraelci trdijo, da so napad izvedli komandosi in uničili nekatere objekte, v Kairu pa izjavljajo, da je šlo za letalski napad, ki ni povzročil škode Izjave Naserja in izraelskega ministra Ebana - «Pravda» obtožuje Izrael

TEL AVIV, 30. — Izraelski vojaški predstavnik je danes uradno izjavil, da so enote izraelskih komandosov napadle preteklo noč važne objekte v zgornjem Egiptu. Dodal je, da so komandosi napadli mostove na reki Nil in električni vod z visoko napetostjo, ki dobavlja električno energijo Kairu, in da so se vsi napadalci srečno vrnili.

V Kairu pa so zanikali trditve o uspešni akciji izraelskih komandosov in so javili, da so napad izvedla izraelska letala, in sicer približno 200 kilometrov severno od Asuanskega jezu. Protiletalski ogenj pa je letala prisilil na umik. Bombe so padle daleč od cilja.

Egiptovska vlada je poslala varnostnemu svetu OZN noto v zvezi z izraelskim napadom. Kairski radio pripominja, da nota ne vsebuje protesta in tudi ne zahteva sklicanja varnostnega sveta, temveč hoče le opozoriti varnostni svet na hude posledice, ki bodo nastale zaradi izraelskega napada, čeprav napad ni sam na sebi imel nobenega uspeha.

Uradni predstavnik ZAR Mohamed Zajat je odločno zanikal trditve Tel Aviva o akciji komandosov. Poudaril je, da je protiletalska obramba egiptovskih ljudskih sil prisilila dve izraelski letali na umik. Zajat je davi sklical predstavnike tujega in egiptovskega tiska in jim dal na razpolago posebno letalo, da si osebno ogledajo omenjeno področje in ugotovijo izraelske laži. Časnikarji bodo sami izbrali objekte, ki si jih želijo ogledati.

Zajat je na tiskovni konferenci izjavil, da noben izraelski vojak ni teptal preteklo noč egiptovske ozemlja zahodno od Sueškega prekopa. Povedal je, da sta dve izraelski letali prišli preteklo noč ob 22.15 nad egiptovsko ozemlje na področju Edfu sto kilometrov severno od Asuana in na področje Nag Hamadi bolj severno. Letali sta skušali napasti razne objekte, toda to jima je preprečilo protiletalsko topništvo in protiletalsko orožje ljudskih sil. Izraelski letali nista mogli doseči kraja Edfu, in bombe, ki sta jih spustili, so padle v Nil.

Tedaj sta se letali usmerili proti Nag Hamadi, kjer je tudi takoj nastopilo protiletalsko topništvo. Ena bomba je padla na polje. Tedaj sta bili letali prisiljeni na umik, ne da bi jima uspelo zadeti določene objekte.

Zatem je Zajat izjavil, da ni bilo človeških žrtev, in je povabil tuje časnikarje, naj obiščejo omenjena področja skupno z njim in bodo lahko izbrali enega ali več objektov, o katerih trdijo Izraelci, da so jih uničili. Dodal je, da se bodo spustili z letalom in da bodo lahko sami ugotovili, da so ti objekti nedotaknjeni. «S tem hočemo dokazati, je dodal Zajat, da izraelska poročila ne govorijo resnice.»

Končno je Zajat izjavil, da Egipt pričakuje druga izraelska povračilna dejanja, toda ZAR je pripravljena in sprejeli so vse potrebne ukrepe.

Kairski tisk objavlja z velikim poudarkom sporočilo vojaškega poveljstva, ki javlja, da sta dve izraelski letali bombardirali preteklo noč električno centralo v Nag Hamadiju in most v Edfu. Močan protiletalski ogenj pa je letali prisilili na umik, pri čemer sta odvrgli bombe daleč od določenih objektov.

Most pri Nag Hamadi je pravzaprav zgrajen v obliki jezu čez Nil na področju Luksor. Dolg je 800 metrov in izraelski komandosi so ga že enkrat poškodovali pred šestimi meseci. Most Edfu je oddaljen 500 kilometrov južno od Kaira na glavni cesti, ki pelje od Rdečega morja.

Vod visoke napetosti pa so napadli v puščavi med Isno in Nag Hamadijem, 480 kilometrov južno od Kaira, kjer so glavni oporniki in nadzorna postaja.

Telavivski list «Maariv» trdi, da je reka Nil poplavila obširna področja v zgornjem Egiptu, ker so Izraelci poškodovali jez pri Edfu. List trdi dalje, da je zaradi poškodovanja električne centrale pri Nag Hamadiju zelo otežkočeno dobavljanje električne energije področju Kaira.

Urad predsednice vlade je objavil dolgo izjavo, v kateri trdi, da je imela akcija komandosov, podobna kakršna je bila akcija lanskega oktobra blizu Luxora, namen «opozoriti ZAR, naj se drži obveznosti o ustavitvi sovražnosti».

Izjava predsedstva vlade obtožuje ZAR «vrste napadalnih dejanj» na področju Sueškega prekopa v obliki topovskega streljanja, dejavnosti prostih strelcev in dejanj komandosov. Dalje pravi, da je egiptovska vlada uradno napovedala da so ta dejanja «uvod v vojno Egipta proti Izraelu». Dokument dodaja, da so opazovalci Združenih narodov večkrat potrdili, da so topniški dvoboj čez prekop začeli Egipčani, in pripominja, da pomenijo ta dejanja «nepretrgano izzivanje», ki pa ne bo omajalo položaje Izraelcev ob prekopu.

Kakor je znano, poudarjajo v Kairu, da je njihova akcija ob Sueškem prekopu in dejavnost komandosov povsem zakonita obramba proti okupatorju, ki je začel celo utrjevati svoje položaje na egiptovskem ozemlju na drugi strani prekopa. Zato poudarjajo, da Izrael kot napadalec nima nobene pravice govoriti o «napadalnosti Egipta».

V izraelskih vojaških krogih pravijo, da so izraelski komandosi prodrli 250 kilometrov v notranjost egiptovskega ozemlja, približno na istem področju, kjer so lanskega oktobra izvedli podobno akcijo, in sicer približno 500 kilometrov južno od Kaira. Komandosi so napadli mosta pri Nag Hamadi in Edfu, oba na reki Nil, in vod visoke napetosti, ki prenaša električno energijo od Asuanskega jezu do Kaira.

V Tel Avivu so tudi javili, da je bil preteklo noč nov dvoboj med Izraelci in Egipčani čez Sueški prekop na področju El Kantare.

V Amanu pa je jordanski vojaški predstavnik izjavil, da so jordanske sile uničile izraelsko topniško postojanko med spopadom, ki je bil preteklo noč v severnem delu doline reke Jordan. Spopad je trajal poldrugo uro.

Egiptovski predsednik Naser je v intervjuju po francoski televiziji, izjavil, da ZAR ne bo dolgo trpela izraelske okupacije na Sinaju. Dodal je, da se strinja z oceno glavnega tajnika OZN U Tanta, da je na Srednjem vzhodu dejanska vojna.

Naser je pohvalil zunanjo politiko de Gaulla in poudaril, da je temeljila na načelih, ki jih Arabci zelo cenijo. V zadnjih dveh letih ni Srednji vzhod napredoval po poti miru, ker Izrael odklanja izvajanje resolucije varnostnega sveta, ki zahteva izraelski umik z zasedenega ozemlja.

Naser je nadaljeval: «Izrael želi obdržati sedanje črte ustavitve sovražnosti, toda mi ne moremo tega dolgo časa trpeti. Če neka napadalna sila zasede ozemlje druge države, tedaj ima ta pravico osvoboditi svoje ozemlje. To je pravzaprav njena dolžnost. Mi smo v neprestanem vojnem stanju od leta 1967 in še pred letom 1967 zaradi napada Izraela in zaradi izraelskih ekspanzionističnih ambicij.

«U Tant je govoril o vojnem stanju, in mi pravimo, da je vojna, ker je napad. Že sam na sebi je napad vojno stanje in to vojno stanje se bo nadaljevalo, dokler bo Izrael odklanjal izvajanje resolucije varnostnega sveta OZN.»

Zatem je Naser izjavil, da pričakuje sodelovanje štirih velesil za izvajanje resolucije OZN, in je dodal: «Pričakujemo rezultat sestanka štirih velikih za izvajanje te resolucije, ki zahteva popoln umik izraelskih sil in obsoja priključitev ozemelj s silo.»

Izraelski zunanji minister pa je na tiskovni konferenci pobijal izjave jordanskega kralja Huseina, da Izrael ne more imeti miru in hkrati ostati na zasedenem ozemlju. Aba Eban je dejal, da Husein ne bo imel miru, dokler bo odklanjal pogajanja o mejah, o novem zemljevidu in o novi vrsti odnosov z Izraelom. Eban trdi, da se Husein izogiba «osnovni točki» resolucije OZN, t. j. tistemu delu, ki govori o varnih in priznanih mejah. Eban je dejal, da ni političnih in tudi ozemeljskih meja in da tudi črte premira iz leta 1947 ter črte o ustavitvi sovražnosti iz leta 1967 ne morejo veljati za meje.

Zatem je Eban dejal, da če Husein upa, da bo moč skleniti mir na podlagi meja iz leta 1947, kaže, da kralj «nima jasnega pogleda v realnost». Eban je dalje trdil, da Husein kaže v tujini «zmernost», doma pa «nepopustljivost».

V New Yorku je imela delovna skupina, ki so jo ustanovili štirje veliki v zvezi s Srednjim vzhodom, danes sejo na sedežu ameriške delegacije.

Moskovska «Pravda» objavlja članek s podpisom «Opazovalec». List obtožuje Izrael, da sabotira štiristranske razgovore v New Yorku z izzivalnimi dejanji ob Sueškem prekopu. «Ljudstvo Sovjetske zveze, piše list, sledi od blizu razvoju na Srednjem vzhodu. Sovjetska zveza odločno podpira arabske države, ki vodijo pravično borbo proti trajnemu izraelskemu napadu. Izraelski voditelji bi se morali zavedati, kako nevarna so za sam Izrael njihova izzivanja proti arabskim državam. Celotno breme odgovornosti za stalna izzivanja ob Sueškem prekopu in ob reki Jordan pade na izraelsko vlado in na iste sile zunaj Izraela, ki spodbujajo napadalne načrte izraelskih avanturistov.»

List ugotavlja, da nadaljnje poslabšanje sovpada s posvetovanji štirih velikih v New Yorku. Izraelski «sokoli», pripominja list, se bojijo, da bi posvetovanja štirih mogla ustvariti učinkovite metode za izvajanje resolucije varnostnega sveta z dne 22. novembra 1967.

OSTER NAPAD REVIJE «LIFE» NA GUVERNERJA OHIA

Državni denar za zasebne zadeve

Zakaj se tako vneto poteguje za izpustitev gangsterja Licavolija na svobodo?

NEW YORK, 30. — Tednik «Life» je ostro nastopil proti guvernerju države Ohio, šeste po velikosti v ZDA, Jima Rhodesa in ga obtožil, da si je za zasebne politične zadeve prisvojil na desetine tisoč dolarjev iz državne blagajne in da je predlagal izpustitev iz zapora gangsterja Thomasa «Yonnia» Licavolija, pa čeprav dobro ve, da ta tudi izza rešetk vodi svojo tolpo. Guverner je zavrnil obtožbe, ki so bile omenjene v zadnji številki revije, in je članek ožigosal kot «neodgovorno sramotenje».

Članek v «Lifu» bo prav gotovo sprožil precej prahu, posebno zaradi Licavolija. Revija piše, da že 10 let obstaja nagrada 250.000 dolarjev (150 milijonov lir), ki jo bodo izročili tistemu, kateremu se bo posrečilo izposlovati izpustitev Licavolija na svobodo. Gangsterja so namreč 1934. leta obsodili skupno z drugimi 12 osebami na dosmrtno ječo zaradi umora. Pred meseci so to nagrado zvišali na 300.000 dolarjev, «Life» ostro kritizira tudi razloge, ki jih je guverner Rhodes navedel v prošnji za pomilostitev gangsterja Medtem ko guverner trdi, da se je Licavoli v 35 letih zapora vedel odlično, pa revija trdi, da ni Licavoli v tem času nikoli spustil iz rok vajeti njegove tolpe v Detroitu in Tucsonu (Arizona). Če bi ga izpustili na svobodo, trdi «Life», bi takoj prevzel vodilno vlogo v organizaciji «Cosa nostra» v Detroitu in to kljub 65. letom in slabemu zdravju. «Life» se sprašuje tudi na podlagi kakšnih poročil je guverner prišel do trditve, da se je Licavoli vzorno obnašal v zaporu, medtem ko je v jetniških skedah omenjen kot nediscipliniran in nemiren jetnik.

Vse kaže, da se je gangsterju posrečilo iz zapora voditi delovanje organizacije, kakor je to delal tudi Vito Genovese, zaradi tesnih stikov z organiziranim podzemljem. Njegov brat Pete je na primer pripadnik «Cose nostre» v Detroitu in Tucsonu, brat Dominic je poročen s hčerko voditelja «Cose nostre» v istem mestu, bratranca Jimmyja Licavolija pa sumijo, da je organizator raznih «racketov» v državi Ohio. «Life» pa vseeno ne povezuje, vsaj brez ovinkov, nagrado z Rhodesovim predlogom za izpustitev Licavolija iz zapora, katerega bo morala proučiti sodna oblast. Revija pravi, da od 1934. leta ni nobenemu guvernerju šinila v glavo ideja, da bi sploh proučil možnost izpustitve kakega gangsterja na svobodo.

Rhodes ima precej besede v republikanski stranki in 1968. leta je bil na konvenciji v Miamiju celo na seznamu možnih kandidatov za ameriško podpredsedniško mesto.

Revija je tudi sprožila vprašanje začasne premestitve Licavolija iz zapora v zasebno bolnišnico Riverside. Gangsterja so sprejeli na zdravljenju zaradi infarkta, vodstvo bolnišnice pa trdi, da je bil Licavoli vedno v svoji postelji. Toda fotografu «Lifa» se je posrečilo posneti skozi šipe Licavollijeve sobe gangsterja, ko je stal ob oknu in se pogovarjal z ženo.

ŽRTEV LETALSKE NESREČE?

Tragična smrt generala sovjetskega letalstva A. Kadomceva

MOSKVA, 30. — Glasilo sovjetske armade «Rdeča zvezda» javlja, da je sredi službene dolžnosti tragično preminil poveljnik protiletalske obrambe Sovjetske zveze 48-letni letalski general Anatolij Kadomcev. Nekateri domnevajo, da se je ponesrečil med zadnjimi protiletalskimi manevri varšavske peterice v ČSSR, eni pa govore o izstrelitvi rakete, do katere naj bi prišlo po nesreči, ki naj bi zadela generalovo letalo.

PISA, 30. — Oče Marca Baldisserija, ki je priznal, da je nehote ubil 12-letnega Ermanna Lavorinija iz Viareggia, se je po včerajšnjem povratku iz ZDA pošteno odpočil in se pogovoril s sinovim in njegovim odvetnikom ter odšel v sodno palačo, kjer sta ga preiskovalni sodnik dr. Pier Luigi Mazzocchi in državni pravdnik dr. Raoul Tanzi dolgo zasliševala.

Še prej je novinarjem ponovno potrdil, da je nedolžen in da sin verjetno noče povedati resnice, ker se boji kakega polnoletnega človeka.

Novo dvomotorno letalo Fokker F 28, s katerim družba Itavia povezuje Turin z Ženevo

POLJSKI POLITIČNI BEGUNCI POD KRINKO PALESTINSKEGA «AL FATAHA»

Na Dunaju so oropali premožnega poljskega zlatarja židovskega porekla

Vodja roparjev v rokah policije - Pornografske slike z zlatarjevo hčerko

DUNAJ, 30. — Avstrijska policija je javila, da so aretirali vodjo roparske tolpe, katere člani so pod pretvezo, da so gverilci palestinskega osvobodilnega gibanja «Al Fataha» pred 20 dnevi terorizirali in okradli židovskega zlatarja in njegovo družino ter prisilili njuno hčerko, da jim je bila za modelo za pornografske fotografije. Preiskava se je hitro končala kljub dejstvu, da so se roparji skrivali za krinko palestinskih borcev. Kaže, da je policija na sledi ostalim pripadnikom tolpe.

Policija je zasledila tolpo zaradi ukradenega blaga, ki ga je odkrila na avstrijsko - jugoslovanski meji v prtljažniku avta 29-letnega begunca Floriana Kruszyka. Govori se, da so tudi ostali člani tolpe poljski begunci, kot je poljski begunec tudi zlatar, katerega so lopovi oropali. Palestina in njeni problemi torej nimajo nobene zveze s to zadevo in policijski funkcionarji so takoj uvideli, da je to le izgovor.

Roparji, štirje po številu, so s silo vdrli v stanovanje 46-letnega zlatarja Abe Lewita, ki je mirno spal. Plen ni bil velik: 800.000 lir približno v denarju in draguljih. Toda roparji so se kmalu izdali, da niso pripadniki političnega gibanja. Ko so odkrili zlatarjev fotografski aparat so namreč prisilili 20-letno zlatarjevo hčerko, in to kljub njenemu kričanju, da se je slekla. Roparji so napravili nekaj slik in se oddalili tik pred prihodom policije, katero so poklicali sosedje. Pred odhodom pa so pustili listek z napisom «Maščevanje «El Fataha» Vse žrtve so roparji privezali k stolom, vendar se je Aba Lewit kmalu opomogel od šoka ter policiji ne samo orisal roparje, temveč je preiskovalnim organom izročil tudi nekaj slik ukradenih draguljev Na podlagi teh so identificirali Kruszyka, ki je baje dejanje priznal.

Baje ni nobenega dvoma o Kruszykovi krivdi, saj ga je oropani tudi med soočenjem spoznal. Ko je Poljak zaprosil za politično zatočišče je izjavil, da je bil agent poliske tajne službe. O njem se ve samo, da je bil 11 mesecev v zaporu zaradi vohunstva. Kruszyk je bil v Avstriji kot politični begunec dve leti.

Četudi so dokazali, da kriminalno dejanje ni bilo moč pripisati palestinskim gverilcem, je roparski napad na Lewisa precej razburil židovske kroge v Avstriji, ker so se bali, da je bil ta prvi dogodek v vrsti drugih, ki jih bodo izvedli na škodo židovskega življa na Dunaju.

TIHOTAPCI NA DELU

Hašiš in cigarete plen finančne straže

MILAN, 30. — Že nekaj dni je milansko poveljstvo prometne policije vedelo, da neki avto vrste porsche florentinske registracije prevaža mamila. Zato so bile vse patrulje budne. Ena od teh je opazila med Seriatem in Bergamom ustavljen avto porsche, poleg katerega sta bili dve osebi, ki sta verjetno čakali kupca. Ko sta osebi opazili policijo, sta odvrgli vrečico, ki so jo kasneje našli kakih 10 m od vozila, v kateri je bilo 5 kg hašiša. Policija je oba aretirala in ju identificirala za 33-letnega Costanta Cassero in njegovega 25-letnega brata. Med preiskavo v stanovanju neke ženske so našli 2 kg hašiša. Ženska ni vedela ničesar o mamilih. Policija nadaljuje preiskavo, da ugotovi izvor mamila, ki so ga verjetno prinesli iz Turčije.

* * *

PARIZ, 30. — Francoska policija je na pariškem letališču Orly odkrila v dvojnem dnu kovčkov 41-letnega francoskega državljana Josepha Ettorija 5 kg čistega heroina. Ettori je bil namenjen z letalom v Frankfurt. Francoz ni hotel povedati, kje je dobil heroin in komu je bil namenjen. Vrednost zaplenjenega blaga v ZDA je 11 milijonov frankov.

* * *

LUINO (Varese), 30. — V dveh protitihotapskih akcijah so agenti finančne straže zaplenili dva avta in 200 kg tujih cigaret ter aretirali 30-letnega Rodolfa Banaca iz Turina. Eden od avtov z registrsko tablico Pavia je skušal prebiti cestni blok, vendar je agent finančne straže skočil na vozilo in izključil motor. Šoferja, Banaca, so aretirali.

Ker jo je zapustil

Dekle ustrelilo bivšega zaročenca

NEAPELJ, 30. — Komaj 17-letna Chiara Verde je ubila s šestimi streli iz samokresa svojega bivšega 17-letnega zaročenca Armanda Morlanda, ki naj bi jo bil zapeljal in jo potem zapustil.

Tragično dejanje se je pripetilo pozno ponoči v nekem baru Santa Antima, majhne občine, nekaj km od Neaplja. Morlando je zapustil Verdejevo decembra lani Dekle je hotelo ponovno navezati stike z njim, a ta jo je zavračal in se je pred mesecem dni celo zaročil z drugim dekletom v Sant'Antimu. Chiara Verde je sinoči pričakala bivšega zaročenca nedaleč od kino dvorane. S prvim strelom je zgrešila zaročenca, ki je zbežal in se zatekel v bar. Dekle je priteklo za njim in sprožilo šest strelov. Hudo ranjenega fanta so odpeljali v bolnišnico, kjer je med prevozom podlegel poškodbam, ljudje v baru pa so dekle razorožili in jo izročili karabinjerjem.

Danes so Chiaro Verde, prvo od osmih otrok, zaslišali. Povedala je, da je to storila, ker Morlando ni hotel več navezati stikov z njo. Morilko so odpeljali v zapore v Frattamaggiore.

KJOBENHAVEN, 30. — Danski zunanji minister je izjavil, da bo moral drugi tajnik pri poljskem poslaništvu Stanislav Nicijewska zapustiti Dansko najkasneje do 5. maja. Poljskega diplomata obtožujejo vohunske dejavnosti.

IDEOLOG NORVEŠKIH NACISTOV TOŽIL BIVŠEGA TABORIŠČNIKA

Poizkus rehabilitacije

Tožniku ni uspelo prikazati v «boljši luči» Quislinga

Že zdavnaj ni nobena knjiga tako vznemirila norveške javnosti kot biografija, ki jo je napisal Britanec Ralph Hewin pod naslovom Quisling — prerok brez časti in ki jo je prevedel v norveščino in pripravil ideolog norveških nacistov Hans S. Jacobsen. Ko je prebral knjigo, je poslanec delavske stranke Sverre Löberg izjavil, da bi Jacobsena morali poslati na psihiatrično opazovanje Če psihiatri ne bi ugotovili njegovih duševnih sposobnosti, potem je Jacobsen eden od največjih ponarejevalcev norveške zgodovine.

Zgodil se je čudež Nacist, ki je zaradi veleizdaje sedel osem let v zaporu, je tožil Löberga, ki je štiri vojna leta preživel v koncentracijskem taborišču, zaradi žalitev časti. Na sodišču skoraj niso razpravljali o časti, pač pa v štirinajstdnevnim procesu o Jacobsenovih falzifikatih, s katerimi je hotel v celoti rehabilitirati Vidkuna Quislinga in njegove somišlenike. Tega Jacobsen sploh ni prikrival. Na vprašanje Löbergovega branilca je povsem odkrito dejal:

«Želel sem dati nansirano podobo dogodkov, da bi Quislinga in njegove somišljenike prikazal v boljši luči. Imejte to za poskus rehabilitacije ali karkoli želite, toda to je bil tudi Herwinov namen in jaz sem samo delal v njegovem duhu.»

Löberg je v začetku procesa izločil trinajst točk, za katere je dejal, da pomenijo izkrivljanje zgodovinskih dejstev Jacobsen trdi v svojem prevodu, v katerem je marsikaj dodal na svojo roko, da Norveška ni bila v vojni z Nemčijo po podpisu kapitulacije na severu dežele. Priče so pozneje izjavile, da je to bila samo lokalna kapitulacija in da nihče od Norvežanov ni menil, da je s tem vojna za Norveško končana. Knjiga pravi dalje, da je gestapovsko nasilje zamenjati z «nasiljem domače fronte», ki e trajalo dvakrat dlje kot nemška okupacija, in da je baje 300 zapornikov storilo ali skušalo storiti samomor zaradi mučenja, bolezni in slabe prehrane.

Tožnik in branilec sta bolj malo govorila o interesih svojih klientov. Sodna dvorana je bila bolj podobna dvorani kakšne fakultete za zgodovino, Jacobsen in njegov branilec nista obranila disertacije. Pod težo dokazov jima nisc pomagale niti izjave o «zgodovini, ki jo pišejo zmagovalci».

Obtoženi Löberg je ves čas imel pred očmi težnjo, da skusa Jacobsen v celoti rehabilitirati Quislinga. Menil je, da je treba ostro reagirati, da mlada generacija ne bi dobila popačene podobe o norveškem odporu.

Tožnik Jacobsen je izjavil na sodišču, da mu je ljubo, ker prvič po vojni tako odkrito govorijo o vsem tem. Priče ki naj bi pričale njemu v prid, so bile manj glasne. Njihove zgodbe o «metodah domače fronte» niso mogle ugajati Löbergu-taboriščniku. Obracun z izdajalci je bil uradno koncan leta 1958, je dejal Löberg, kaže pa, da še ni končan. V svoji sklepni besedi je navedel odlomek iz svoje knjige «Tisto, česar se najbolj spominjam»:

«Oni se kot kakšni mučeniki ozirajo za ostanki ideologije, ki je, po njihovem mnenju, doživela začasen poraz. Kjerkoli po svetu so se pokazale nacistične težnje, ki jih sprejemajo kot potrditev da so imeli prav. Z istim namenom ponarejajo tudi zgodovino. O tem njihovem delovanju ni treba molčati. Treba je javno spregovoriti o njem, kajti proti temu se lanko borimo samo, če nastopimo z resničnimi informacijami.»

Po trditvi «Moskovskega Komsomolca»

Kult svetnikov v Sovjetski zvezi

MOSKVA, 30. — Glasilo moskovske mladine «Moskovski Komsomolec» piše v nekem članku, da se vadno obstaja, posebno na umetniškem področju, «kult svetnikov». V članku navaja primere iz del pisateljev in slikarjev, kjer avtorji izražajo občudovanje za versko preteklost Sovjetske zveze.

ZARADI «URADNIH» IN «DIVJIH» STAVK

Vlada Velike Britanije skuša pridobiti tradeunione s popuščanjem

Najpomembnejši del novega britanskega proračuna, ki ga je finančni minister Jenkins predlagal v spodnjem domu parlamenta, niso novi davki ne zvišanje pokojnine, ne trša davčna politika do hazardiranja in komercialne televizije ampak napoved, da bo vlada takoj začela izvajati predloge iz bele knjige ministrice za zaposlovanje in produktivnost Barbare Castle. Bela knjiga vsebuje predloge za reformo britanskih sindikatov.

Naslednjega dne je že nastopila pred poslanci ministrica in jim povedala, da je vlada zdaj povsem enotna glede izvajanja reform, hkrati pa je nekoliko «osladila» grenko pilulo. Predvsem je poudarila, da vlada ne more več trpeti tako imenovanih «divjih» oziroma «neustavnih» stavk, to je takih stavk, ki jih ni priznalo sindikalno vodstvo. Take stavke, ki jih je neprimerno več kot «uradnih», povzročajo britanskemu gospodarstvu hudo škodo.

«Osladitev» pilule je v tem, da bodo odslej delavci, ki so zaradi stavke izgubili zaposlitev — prejemali podporo kot brezposelni. Tega doslej zakonodaja o socialnem zavarovanju ni dovoljevala. Prav tako je ministrica napovedala, da bodo morali delodajalci v vsakem primeru priznati veljaven sindikat in se z njim pogajati. Toda kateri sindikat bo veljaven?

Sindikalni voditelji so ostro obsodili belo knjigo o sindikatih, češ da njeni predlogi jemljejo nekatere svoboščine tradeunionom. Ministrica je v nekaterih pogledih popustila, toda neomajno vztraja pri dveh točkah. Prvič, vlada mora imeti oziroma dobiti zakonska pooblastila, s katerimi bo lahko nastopala proti divjim stavkam. Prav tako mora imeti pooblastila, da lahko vsili rešitev v sporih med posameznimi sindikalnimi organizacijami, predvsem kar zadeva njihovo priznanje.

Če se zdaj dva sindikata — ali več — borita, da bi vsak zastopal določeno skupino delavcev, zmaga tisti sindikat, ki je močnejši. Delavci ne glasujejo kakor v ZDA pod nadzorstvom uradnega organa.

Barbara Castle predlaga, da bi ona ali njen naslednik lahko spor prenesla na kongres tradeunionov najvišje sindikalno telo v Britaniji, ki pa ima zelo omejene možnosti odločanja, ker je v glavnem posvetovalni organ britanskega sindikalnega gibanja. Vlada upa, da bi kongres tradeunionov lahko rešil spor.

Če pa spora ne bi mogel rešiti, bi zadevo prevzela na novo ustanovljena komisija za industrijske odnose. Komisija bi najprej poskušala posredovati, če bi ji posredovanje spodletelo, bi lahko predlagala rešitev: kateri sindikat naj bi bil veljavno priznan in kateri ne. Minister za zaposlovanje in produktivnost bi nato lahko z zakonsko pomočjo vsilil rešitev. Vsak delodajalec, ki bi se še naprej pogajal s «poraženim» sindikatom, bi bil kaznovan z globo.

Takih sporov med sindikati je v Britaniji obilo in tudi povzročajo precej škode. V Britaniji je namreč v veljavi izrazito vertikalna povezava sindikatov in skoraj ni podjetja, v katerem bi bili delavci včlanjeni v enem samem sindikatu. V Fordovih tovarnah je na primer kar šestnajst sindikatov po strokah.

Druga boleča točka so divje stavke. Po navadi izbruhnejo nenadoma in včasih ohromijo celo industrijsko vejo. Ni redko, da nekaj sto delavcev v avtomobilski industriji, ki delajo v pomembnem oddelku ali obratu, zaustavi skoraj v vseh drugih podružnicah. Znane so stavke, ko ni delalo po deset do dvajset tisoč delavcev zaradi divje stavke sto delavcev. In večina delavcev nikakor ni imela namena stavkati. Najnovejši primer divje stavke je bil v Corbyju, kjer so delavci zapustili stroje, ker je vodstvo tovarne preselilo mladega vajenca na drugo delovno mesto zaradi njegovih dolgih las! «Slavna» je postala tudi divja stavka, ki je izbruhnila zato, ker je predelavec očital neki delavki, da prepogosto hodi na stranišče.

Te divje stavke povzročajo britanskemu gospodarstvu neprimerno večjo škodo kakor «ustavne» oziroma «uradne» stavke. Ministrica predlaga, da bi imela vlada pravico predpisati dvajset dni «ohlajevanja», preden bi se lahko začela stavka. V tem času bi vlada lahko prisilila delodajalce, da ne bi naredili nobenega koraka, ki bi spor še zostril. Bilo bi «neznosno», je dejala Barbara Castle pred poslanci, če bi vlada prisilila delodajalce, da se vzdržijo slehernega dejanja, ki bi poslabšal položaj, ne da bi imela pravico vsiliti «delavcem preproste obveznosti, da se pogovorijo z delodajalcem preden začno stavkati».

Pri vsem tem nihče natančno ne ve, kaj si mislijo navadni člani sindikatov v Britaniji. Voditelji sindikatov so skoraj enako kritični do vseh vladnih predlogov za reformo sindikatov. V resnici pa se je sindikalna birokracija v Britaniji tako namnožila, da je sama izgubila stik z delavcem pri stroju. Ni malo primerov, da so delavci sami ugovarjali, če so bili ob tedensko ali mesečno plačo zaradi divje stavke majhnega števila nezadovoljnežev.

Problem je brez dvoma zapleten. Toda če vladni predlogi vzbujajo upravičene ali delno neupravičene sume, tudi stališča sindikalnih voditeljev niso zmeraj povsem jasna. Ti voditelji — prav tako kakor njihovi kolegi v ZDA — imajo v rokah velikanski vpliv in moč. Dosti so storili za člane svojih sindikalnih organizacij pri sklepanju kolektivnih pogodb, pri tem pa so včasih «povozili» manjše sindikate, ki nimajo na tolikšnega števila članov ne vpliva, da bi se enako uspešno borili zanje. Tod javno mnenje v Britaniji e v pogledu divjih stavk čedalje odločnejše obrača na stran vlade, čeprav sindikalni funkcionarji in številni delavci očitajo vladi, da bi rada zvalila na ramena sindikatov glavno odgovornost za gospodarske težave Britanije.

Britanski tednik New Statesman očita članom vlade, da svojih stališč niso dovolj jasno razložili veliki večini navadnih članov sindikatov. «Eno je, če ministrski predsednik pokliče voditelje kongresa tradeunionov v svojo rezidenco na Downing Streetu», piše tednik. «Popolnoma nekaj drugega bi bilo, če bi on in njegovi ministri nastopili v tovarnah in razložili svoja stališča pred delavci in delavkami, za katerih interese gre. Resnica je v kritiki vlade, da je izgubila stik z navadnimi člani sindikatov, da se je na vseh ravneh pretrgal dialog in da ministri mislijo in tudi ravnajo kakor šefi svojih oddelkov, ne pa kot laburistični voditelji. Zakaj ne bi vsi pomembnejši ministri, med njimi ministrski predsednik, takoj začeli obiskovati glavnih tovarn v deželi in se pogovorili z navadnimi delavci o tej zadevi?» se sprašuje tednik.

V ITALIJI SO NAJBOLJ VNETI PRISTAŠI

Dolga pot loterije

1967. leta so Tržačani, Goričani in Furlani zaigrali poprečno po 5574 lir

Loterija, proti kateri so se moralisti v vseh časih krčevito borili, je bila prvič zakonito dovoljena v Franciji pred 430 leti. V maju leta 1539 so namreč izdali nekemu Jeanu Laurentu dovoljenje za ustanovitev v Parizu poljubnega števila trafik za igranje pod pogojem, da bo državni blagajni plačal razmeroma skromen davek. Komaj 60 let kasneje, ko je postala loterija sreča mnogih zasebnikov, je bila igra podržavljena v mnogih deželah in tudi v Franciji. Vlade so loterije vključile v svoje redne proračune in z njenimi dohodki plačevale vojsko ali opravljale javna dela. V Parizu so na primer razpisali posebno vrsto loterije, da bi dobili potrebni denar za gradnjo mostu čez Seno. Srečni dobitniki so dobili kot nagrado delnice družbe, ki je most upravljala in bili soudeleženi pri izterjevanju cestnine do popolne amortizacije stroškov za njegovo gradnjo.

Posebno v Franciji je loterija uspevala do leta 1793, ko je neki Chaumette predlagal vladi, da bi to «umazano» igro prepovedali. Predlog je prodrl, finančne težave za vlado pa so prišle prav kmalu na dan in po 6 letih se je loterija ponovno razživela z otvoritvijo podružnic v vseh večjih francoskih mestih in tudi v večjih evropskih mestih, katere je Napoleon osvojil Francoska vlada je z loterijo dobivala vse več denarja za svoj proračun.

Kot se je francoska loterija širila v tuje kraje, so tudi tujci skušali izkoriščati francosko tržišče. Zasebniki so dajali na razpolago bajne vsote in tudi cela premoženja. Znašli so se kot povsod tudi lopovi, ki so igralcem obljubljali za dobitke cela posestva, vile, palače in gradove. Celo neko gledališče Dunaja so nekdaj obljubili igralcem. Večkrat so organizatorji takih loterij komaj rešili kožo pred razjarjenimi igralci, mnogi pa so končali v zaporih in celo pod giljotino ali na vislicah. Zaradi naraščanja sleparij so igralci začeli ceniti državno loterijo. Dobički so bili res manjši, vendar gotovi. V Parizu je bilo 1800. leta 150 igralnic, v celi Franciji pa 400. V samo 20 letih je število naraslo na 1000 in se nato še večalo.

Našli so se tudi nasprotniki loterije, ki pa niso imeli mnogo uspeha. Nekdanje kronike govorijo o županih, ki so izgubili svoje mesto, ker so se zamerili ljudstvu, škof iz Lilla pa je nekoč povzročil pravo stavko vernikov s tem, da jih je med pridigo oštel zaradi njihove vneme pri igri.

Stare francoske kronike pravijo, da je leta 1813 državna uprava prejela 76 milijonov frankov od katerih je 59 izplačala srečnim dobitnikom. Dobiček se je v naslednjih letih nekoliko zmanjšal in se vrtel okoli 10 milijonov frankov. Državni loteriji je tla izpodjedala še vedno privatna pobuda.

Italija je v modernih časih gotovo ena izmed najbolj razvitih držav v tem smislu. Popolni podatki so samo iz leta 1967, dokazujejo pa, da so državljani za razne igre (loterije, Totocalcio, Totip in Enalotto) potrošili 245 milijard lir Poprečno so bili najbolj vneti v Liguriji z lepo vsoto 8960 lir letno na prebivalca, «solidni» pa so bili tudi v Laziu (7393 lir) in Campaniji (6371 lir). Najmanj so leta 1967 za igro potrošili v Basilicati: komaj 1235 lir na prebivalca. V naši deželi so tudi zagrizeni igralci Poprečno so leta 1967 Tržačani, Goričani in Furlani zaigrali vsak po 5574 lir na leto. Ta vsota nam daje 4 mesto v državi. Podatki za leto 1968 bodo gotovo predstavljali nove rekorde za igre na srečo.

Tvrdka LUCIANO FABIAN
IMPORT — EXPORT
TRST Ul. del Bosco 20 — Tel. 78267

GRADBENO PODJETJE
KARLO BAN & družba z o. z.
TRST, Ul. Maiolica 1/I — Tel. 90821

Kranjske klobase in kraški teran dobiš pri TOMAŽIČU vsak dan
BIFE TOMAŽIČ
TRST, Ul. Cassa del Risparmio 3 — Tel. 35301

UVOZ — IZVOZ IN PREDSTAVNIŠTVA
FRANC BERGINC
TRST, Ul. Gatteri 5/III — Tel. 96941

adriaimpex
D. D.
UVOZ IZVOZ
ZASTOPSTVA
TRST — UL. GEPPA 9/I'I — TEL. 38-770 29-135

ZA ZDRAVJE
IN VITALNOST
ZA DOBRO POČUTJE
Radenska
PRIRODNA
MINERALNA VODA
EKSKLUZIVNA
ZALOGA
VELOX
TRIESTE
Via Rismondo 9
Tel. 761-884

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 5
BOUTIQUE
KOTEKO TOBUS
BOUTIQUE Ljubljana
Miklošičeva 5
BOUTIQUE Koper
Hotel Triglav
vam prinašata nove modele iz velurja in usnjene nape:
●
damske obleke za šport in piknik
●
damske plašče in kostime
●
lahke moške jopiče za pomladne dni

AVTOMOBILISTI
V VELIKI IZBIRI DOBITE PRI:
AUTOFORNITURE
ZANCHI
TRST - ULICA CORONEO 4
SLEDEČE NUJNO POTREBNE ARTIKLE:
— blatne ščitnike za vse vrste vozil
— naprave proti kraji BLOSTER, nameščene na volanu
— električne naprave proti kraji
— vzvratna ogledala
in še vse potrebne nadomestne dele:
STEKLA — KLJUKE — KOMPLETNE KLJUČAVNICE — NOTRANJE OBLOGE — NAJRAZLIČNEJŠI PRIKLJUČKI ITD. ITD.
Dobite lahko tudi potrebne dele, da spremenite Vaš FIAT 750 starega tipa v novega z «vrati proti vetru».

O JUGOSLOVANSKIH NACIONALNOSTIH NA MADŽARSKEM

Kaj je že bilo storjenega in kaj je še treba storiti

Pripadniki srbske, hrvaške in slovenske nacionalnosti, katerih je vsega 100.000 imajo skupaj osem šol, od katerih niti ene v izključno materinem jeziku

BUDIMPEŠTA, aprila. — Kongres Demokratične zveze jugoslovanskih nacionalnosti na Madžarskem, ki je pravkar bil zaključen v Budimpešti, je razkril vrsto podatkov o nezadovoljivem stanju kulturne, jezikovne in prosvetne ravni razvitosti omenjenih nacionalnosti ter podčrtal potrebo po stalnih akcijah za splošno izboljšanje njihovega položaja v duhu zadnjih sklepov politbiroja madžarske partije. Ta kongres je, takisto kakor tudi nedavna resolucija partije, ugotovil, da so se v okviru splošnega reševanja položaja nacionalnih manjšin v duhu marksizma-leninizma v praksi neredko izvajali drugačni kurzi in so ponekikrat celo prevladale tendence, vodeče k nasilni asimilaciji. CK madžarske partije in kongres jugoslovanskih nacionalnosti obsojata takšne pojave ter se zavzemata, da bi se takšno stanje korenito spremenilo, zlasti v tistih krajih, kjer so ponekikrat po krivdi subjektivnih dejavnikov stvari bile privedene do absurda.

Na kongresu je bilo ugotovljeno, da so zdaj, zlasti po lanskoletni intervenciji CK, bili na Madžarskem ustvarjeni ugodnejši pogoji za odpravo storjenih napak in pa za vodenje akcije dolgoročnega značaja, katere cilj bi bil obvarovanje materinega jezika, uvedba rednejšega pouka ter ustanovitev ustreznega števila šol, negovanje tradicij ter narodnih običajev, splošen dvig kulturne ravni ter na osnovi vsega tega ohranitev zavesti o pripadnosti k svojemu narodu.

Tudi tukajšnji odgovorni organi ter osebnosti vidijo posebno težkočo pri uresničevanju splošnega dviga nacionalne zavesti pripadnikov jugoslovanskih nacionalnosti v pomanjkljivem šolskem pouku v materinem jeziku. Pripadniki hrvaške, slovenske in srbske narodnosti na Madžarskem, katerih je skupno okrog 100.000, imajo vsega osem šol, od katerih pa se v nobeni pouk ne vrši v izključno materinem jeziku. Te šole so dvojezične, a obiskuje jih 469 učencev. Okrog 3400 učencev, pripadnikov jugoslovanskih narodnosti, pa ima možnost, da se svojega jezika uče med posebnimi urami v madžarskih šolah, toda vsega tri ure tedensko. V Budimpešti je srbsko-hrvaška gimnazija, ki jo obiskuje 105 učencev.

Vse to je bilo ocenjeno za nezadovoljivo. Neugodno je tudi bilo sprejeto dejstvo, da v nekaterih naseljih, kjer živi pretežno ali izključno jugoslovanski živelj, nimajo šol v materinem jeziku. To je primer tudi z nekaterimi večjimi mesti, kakor sta Baja in Mohač, kjer živi nekaj tisočev pripadnikov hrvaške narodnosti, katerih otroci nimajo možnosti biti deležni pouka v materinem jeziku. Ves problem še otežkoča neugodno stanje v zvezi z učnim osebjem, ki se trenutno šola v Pečuju in Baji, vendar v nezadostnem števil.

Tudi stanje glede knjižnic in čitalnic je ocenjeno za slabo. Na kongresu je bilo ugotovljeno, da je težak položaj v pogledu šolstva rezultat izvedene decentralizacije šolstva pred osmimi leti, ki je za madžarsko šolstvo sicer bila pozitivna, je pa manjšinsko šolstvo prepustila okrajnim in mestnim oblastem, katerih odnos do tega pomembnega vprašanja jugoslovanskih nacionalnosti je bil v mnogih primerih nemaren in brezbrižen.

Zveza jugoslovanskih narodnosti je ob teh pogojih skušala zaostajanje na področju šolstva nadomestiti s povečanim kulturnim delom: organiziranjem raznih svečanosti, ustanavljanjem kulturnih skupin, organiziranjem folklornih srečanj itd. V tem pogledu je zadnja leta bilo doseženih več vidnejših uspehov. S tem v zvezi je bilo na kongresu tudi rečeno, da bi za še intenzivnejše razvijanje kulturne dejavnosti bila nujno potrebna večja denarna sredstva.

V diskusiji na kongresu, ki se je vodila v duhu odkritega in demokratičnega obravnavanja vseh pojavov, zavirajočih splošni narodnostni kulturno-prosvetni razvoj nacionalnosti, so bili prikazani tudi predlogi, ki so v mnogih točkah povsem v skladu z nameni resolucije madžarske partije.

Postavljena je bila zahteva, da se izboljša pouk v obstoječih šolah in da se odprejo nove šole, kar je ponekje v obliki akcije že v teku. Nadalje, da se pouku srbsko-hrvaškega in slovenskega jezika, kjer je ta fakultativen, pridoda znatno večji pomen, da bi se tako preprečila degradacija pouka materinega jezika na stopnjo petorazredne obveznosti, kakršno sedanja praksa dejansko omogoča. Saj, namreč, omogoča, da se obvladovanje materinščine utesni oziroma omeji zgolj na obvladovanje najosnovnejših izrazov. In končno je borba za obvarovanje jezika prav na ta način stopila v prvo vrsto dejavnosti pripadnikov jugoslovanskih narodnosti ter njihove zveze.

Predloženo je nadalje bilo, da se resno prouči vprašanje čitalnic in nabave knjig ter da madžarski radio in televizije pogosteje posvečata svoje oddaje narodnostim, kakor tudi, da pečujska radijska postaja poveča svoje dosedanje polurne oddaje v srbsko-hrvaškem jeziku. Postavljena je bila zahteva po tesnejših stikih z Jugoslavijo, pri čemer je bila izrečena kritična ocena na račun posameznih krajevnih voditeljev, ki neradi gledajo na take stike obmejnega prebivalstva. V krajih, kjer pretežno živé pripadniki jugoslovanskih narodnosti, naj se — je nadalje rečeno — poleg napisov v madžarščini postavijo tudi oni v srbsko-hrvaškem in slovenskem jeziku. Za to se zavzema tudi resolucija politbiroja madžarske partije.

Na kongresu, ki je s pozitivnimi sklepi in stališči madžarske partije, znatno pridobil na svoji odprtosti, je bilo tudi rečeno, da naj bi odnos do narodnosti ne bil odraz meddržavnih odnosov med določenimi deželami, marveč naj sloni na čvrstih načelih ter praksi, ki ne bi bili izpostavljeni omahovanju. In končno je bilo na predlog številnih delegatov na tem kongresu sprejeto tudi priporočilo, da bi splošni ritem nacionalnega življenja Jugoslovanov na Madžarskem postal živahnejši in da bi ono, kar so nekateri označili za strah, a drugi za brezbrižnost do lastnega jezika, kulture in narodnih vrednot, prepustilo mesto aktivnejšemu odnosu do vsega tega, tembolj, ker so zdaj objektivni pogoji ugodnejši kot prej.

MILOŠ ĆOROVIĆ

V soboto in nedeljo bomo imeli v Trstu v gosteh beograjsko Jugoslovansko dramsko pozorište, ki prihaja v Kulturni dom s tremi deli. Na sliki Branka Veselinović in Ljubiša Jovanović v znanem Nušićevem delu «Protekcija».

V ORGANIZACIJI BIVŠIH OPENSKIH PARTIZANOV

Vtisi z izleta v Bihać

Sekcija bivših partizanov z Opčin je od 25. do 27. aprila organizirala izlet v Bihać, na Plitvička jezera in v Crikvenico.

Malo čudno se zdi, da smo si izbrali za izlet v Bihač prav dni, ko se je v Velenju proslavljala 28. obletnica ustanovitve Osvobodilne fronte. Morda bi si nekateri od nas želeli prisostvovati veliki proslavi v Velenju, posebno še, ko se je zvedelo, da bo v Velenje prišel Tito. Vendar se izlet ni mogel več odpovedati, ker je bilo že prej rezervirano prenočišče in hrana ter avtobus.

Kljub temu da se je naš izlet križal s proslavo v Velenju, smo zadovoljni, da smo obiskali Bihač — bosansko mestece, ki je zgodovinsko, še posebno od leta 1942 dalje, ko je tam bilo prvo zasedanje AVNOJ in je bilo več časa središče NOB.

Na dan 25. aprila ob 6. uri zjutraj smo se zbrali na Opčinah. Avtobus nas je odpeljal skozi Pesek na Reko, kjer smo imeli kratek postanek, da smo se malo okrepčali. Nato smo nadaljevali pot mimo Delnic in Karlovca ter si med potjo ogledali spomenik padlim v NOB. V Bihač smo prispeli ob 13.30. Razporedili smo se po sobah hotela «Park», kjer so nas pričakovali. Po kosilu smo si ogledali muzej NOB in razne spomenike, ki jih v Bihaću ne manjka. Nato je sledil ogled mesteca. Bihač ima lepe moderne zgradbe, poleg teh pa še stare bosanske hišice. Nekateri smo stopili tudi v «džamijo», kjer smo se po muslimanskem običaju sezuli. Zvečer so nam prijazni natakarji postregli z večerjo, po kateri smo se malo pokramljali in se nato razšli.

Drugi dan, koj po zajtrku, smo si ogledali spomenik padlim v NOB, ki je v borovem gozdu, kjer so po travi, po abecednem redu, razporejene bele ploščice na katerih so vklesana imena padlih. Res posrečen kraj za tak spomenik, saj si padlega partizana v glavnem predstavljamo v gozdu.

Nadaljevali smo pot na Plitvička jezera.

Zaradi močnih vodnih tokov, si nismo mogli ogledati jezer s spodnje strani, kot po navadi. Zato smo se z avtobusom popeljali na gornjo stran, kjer je krasen razgled na mogočne slapove, ki padajo v jezera, katerih voda se steka druga v drugo. Po strmi stezi smo se spustili peš k jezerom, kjer nas je pozdravila mavrica. Za nekatere je bila ta pot prenaporna in so zato bili prikrajšani za ta užitek, za lepoto, ki jo lahko opiše samo pesnik.

Če bo bralca popeljala kdaj pot v ta čudoviti svet, naj se potrudi še 30 km naprej do Bihaća, da si ogleda muzej NOB, kjer mu bo prijazna tolmačica obrazložila zgodovino, ki jo hrani ta muzej ter trpljenje tamkajšnjega ljudstva, ki je moralo, poleg drugih vojnih grozot, pretrpeti nič manj kot 32 bombardiranj.

Po kosilu v restavraciji hotela «Plitvice» smo se odpeljali čez Velebit do Senja in naprej v Crikvenico. Na sedlu Vratnika se nam je razprostrl krasen razgled na Jadransko morje. Spet kratek postanek. Nato naprej do Senja in ob dalmatinski obali do Crikvenice, kjer smo imeli v hotelu «Teraphia» pripravljeno večerjo in prenočišče ter drugi dan zajtrk in kosilo.

Tretji dan našega izleta. V Crikvenici smo si privoščili kratek izlet po morju. Najeli smo dva motorna čolnička in se odpeljali na otok Krk. Iz kraja, ki se imenuje Šilo, kamor sta bila naša čolna usmerjena, je gostilničar že od daleč videl prihajajoče goste in hitel s pripravljanjem, saj smo bili prvi gostje v tej sezoni. Prijazni gostilničar nam je postregel z domačo kapljico in svežimi ribami. Veselo razpoloženi pri kozarcu, smo zapeli nekaj naših pesmi in se poslovili z obljubo, da se bomo še kdaj vrnili.

V popoldanskih urah smo se poslovili od Crikvenice in skozi Reko nadaljevali pot domov.

Izlet, katerega je organiziral in vodil Andrej Renar od Banov — bivši komandant Kosovelove brigade, se je bližal koncu. Izlet je potekal v najlepšem redu in prijateljskem duhu, čeravno se med seboj nismo vsi poznali.

Preden bi se zaključil izlet, smo se ustavili še v Podragu. Stopili smo v gostilno ob cesti, kjer pa nismo naleteli na tako vljudnost, kot smo je bili deležni vse tri dni našega izleta. Kot se je zdelo, nismo bili gostje po njegovem okusu. Takoj nas je opozoril, da je gostilniška soba samo za «večerje», kot da bi imeli zapisano, da nismo potrebni večerje. In, seveda, nimamo pravice do vstopa v ta «sveti» kraj, ki je pripravljen samo za tiste, ki se pripeljejo z «lastnimi» vozili. O tem «prijaznem» gostilničarju ne bomo tu komentirali, vendar bi radi povedali še to, da poleg gostilničarja opravlja tudi službo «cestnega redarja», ker nas je hotel izgnati tudi s parkirnega prostora, češ da ni dovoljeno tu parkirati, ker bi morda ne ostalo prostora za njegove motorizirane goste. Ker ni bilo vredno z njim razpravljati, smo kot olikani izletniki raje stopili v avtobus in se popeljali do Kozine. Zadevo z «vljudnim» gostilničarjem pa naj uredi tamkajšnji turistični urad ali kdor je za to postavljen.

Star pregovor pravi, da «ne teče vse po olju», a kljub temu smo se veselo razšli nauživši prelepih lepot, ki smo jih videli in željni še takšnih izletov, ki nas spominjajo na našo borbo iz časa NOB.

V imenu vseh izletnikov — bivših partizanov in aktivistov si dovoljujem zahvaliti se našemu prijaznemu vodiču Renarju.

E. K.

Letni obračun Fiata

Bliža se poldrugemu milijonu vozil

Čeprav smo včeraj že navedli nekaj številk v zvezi z letnim obračunom turinskega podjetja Fiat, se k temu ponovno vračamo, ker je nemogoče mimo takega obračuna brez podrobnejših ugotovitev, pa čeprav se hkrati ne nameravamo spustiti v podrobnejšo analizo. Družba Fiat spada med največja avtomobilska podjetja na svetu in je od lani prvo, največje v Evropi, ker je vzelo prvenstvo zahodnonemškemu podjetju Volkswagen. Poleg tega je to podjetje tako pomembno, da pogojuje ne le razvoj Turina, pač pa vpliva na ekonomijo Italije.

Navedli bomo glavne podatke za podjetje Fiat ter za pridruženi podjetji OM in Autobianchi. V lanskem letu je avtomobilsko podjetje Fiat izdelalo in vnovčilo avtomobilov in nadomestnih delov v skupni vrednosti 1.335 milijard lir, kar je za 141 milijard oziroma 11,8 odst. več kot v letu 1967, ko je izdelalo avtomobilov in nadomestnih delov za 1194 milijard lir.

Iz obračuna nadalje zvemo, da je podjetje Fiat v lanskem letu izdelalo in prodalo 1,452.297 avtomobilov vseh vrst. Leto prej je šlo iz vseh treh podjetij 1,340.884 avtomobilov. Značilnost lanskega leta je v tem, da se je močno povečal izvoz Fiatovih vozil, ki jih je šlo lani na tuja tržišča kar 542.370 oziroma kar 36,2 odst. več kot leto prej. V tem številu pa je tudi 58.000 vozil Autobianchi in 20.000 tako imenovanih industrijskih vozil OM.

Nadalje nam letni obračun pove, da je podjetje Fiat v lanskem letu izdelalo in prodalo skoraj 53.000 traktorjev, od katerih je šlo na tuje trge nad 26.000. Zaradi primerjave bomo povedali, da je leto prej podjetje Fiat izdelalo 45.438 traktorjev.

Ne smemo pozabiti na jeklarsko plat dejavnosti turinskega podjetja. V lanskem letu je turinsko podjetje predelalo 1,950.000 ton kovine, podobno kot 1967. leta.

Seveda se že omenjeni napredek podjetja, ki se v finančnem obračunu kaže v povečanju za 11,8 odst., kaže tudi v povečanju delovne sile. Družba Fiat, vštevši podjetji OM in Autobianchi, je ob koncu leta 1968 zaposlovala 158.445 delavcev in nameščencev, od česar malo manj kot 30.000 odpade na uradnike. V primerjavi z letom 1937 je bilo pri družbi Fiat lani zaposlenih 10.000 delovnih moči več.

Te podatke je na občnem zboru delničarjev družbe Fiat prikazal dr. Giovanni Agnelli, ki je v svojem poročilu posebej poudaril dejstvo, ki smo ga že omenili in ki se kaže v resnično velikem uspehu, ki ga je družba pokazala v izvozu svojih izdelkov, saj odpade na izvoz kar 40,4 odst. vrednosti vse proizvodnje. Posebej velja to poudariti v zvezi z vedno hujšo konkurenco, ki se kaže na svetovnem avtomobilskem tržišču.

Voda tudi na Luni?

WASHINGTON, 30. — Na kongresu ameriške fizikalne organizacije v Washingtonu je dr. Paul Muller govoril o tem, da je možno, da bi na Luni bila tudi voda. Rekel je, da «novi dokazi» nakazujejo, da so veliki oceani nekoč prekrivali površino Lune in da je na vidni strani Lune 12 velikih planjav, ki so prekrite s krateri, planjav, ki so nekoč verjetno bile resnična morja. Prof. Muller je tudi rekel, da je večina «morij» na Luni sestavljena danes iz snovi, ki je bolj gosta, kot snov, iz katere so sestavljeni drugi predeli naše spremljevalke. Do teh zaključkov je prišel na osnovi podatkov, ki jih je zbral umetni satelit «Lunar Orbiter».

Balkan zanimiv za arheologe in zgodovinarje

Paleolitska naselbina v Petnici pri Valjevu

Pri Skadru so odkopali temelje starega mesta Sardos

Balkanski polotok je zelo zanimiv za arheologe in zgodovinarje. Lani je ves znanstveni svet zabeležil odkritje neolitskega naselja na področju, kjer Jugoslovani in Romuni grade velikansko hidrocentralo na Donavi. Pri kopanju temeljev za jez in pri drugih zemeljskih delih so naleteli na ostanke naselja izpred kakih 8000 let. Pred dnevi pa smo zasledili v beograjskem dnevniku «Politika» zanimivo vest o odkritju naselja paleolitskega človeka, naselja v bližini vasi Petnica blizu Valjeva v Srbiji. Beograjska politika v zvezi s tem piše:

«Prva izkopavanja, ki jih je tu opravil arheolog prof. Milošević so dala rezultate, ki prekašajo vsa pričakovanja. Prostor, v katerem sedaj nadaljuje s svojimi deli prof. Milošević, je prepoln najrazličnejšega dragocenega materiala, ki je predmet resne pozornosti arheoloških strokovnjakov.

«Petnička pećina ali jama ter teren okoli nje nista bila doslej temeljiteje raziskana. Konec preteklega stoletja sta bila tu neki arheolog in geolog, vendar nista pustila o svojih raziskovalnih delih nikakega zapiska, pač pa sta strokovnjaka svetovala, naj bi se to področje temeljito raziskalo. Pred 15 leti sta se lotila raziskovanja tega kraja Milutin in Draga Garašanin, ki sta v strokovnem časopisu «Starinar» med drugim zapisala naslednje: «Vsekakor gre za naselje iz bronaste dobe, za naselje, v katerem se je življenje začelo morda že v neolitski dobi».

«S tako skopimi podatki se je arheolog prof. Milošević ob sodelovanju skupine arheologov amaterjev iz Valjeva lotil raziskovanja tega kraja. Prve akcije je prof. Milošević izvedel konec februarja letos in že doslej zbran material je zelo zanimiv, dragocen in raznovrsten, hkrati pa ga je zelo veliko. Prof. Milošević je s svojimi ožjimi sodelavci zbral zelo veliko orodja, posod in drugih predmetov, pa tudi skulpturo, za katero menijo, da je izredno velike vrednosti, kajti skulptura je posredno dokaz, da je v Petnici človek živel zelo dolgo, to se pravi, da je v tem kraju bilo naselje, v katerem so se vrstile generacije druga za drugo in med temi so se našli tudi ljudje, ki so se začeli ukvarjati tudi z umetnostjo.

«Prof. Milošević, ki je po poklicu arheolog, je precej zadržan in nerad govori, ker materiale, ki jih je zbral, še ni mogel urediti. Hkrati pa je tudi res, da so se odkopavanja in raziskave praktično šele začele. In vendar je bil pripravljen dati krajšo izjavo, v kateri pravi:

«Sama konfiguracija zemljišča, ki je primerno za poljedelstvo, voda, ki teče iz pećine, nadalje dejstvo, da je jama ali pećina obrnjena stran od vetrov, in, končno, sama pećina so predstavljali izredne pogoje za življenje predzgodovinskega človeka. Ti in še nekateri drugi detajli so me navedli na misel, da je ta kraj bil nekoč neupravičeno podcenjevan, kar se tiče arheoloških raziskav. Že prva izkopavanja so pokazala, da sem imel prav. V Petnici so sledovi vseh kultur od neolitika pa do sodobnih časov, neki znaki pa govore, da je bilo tu naselje že v paleolitski dobi. Če napravimo primerjavo med materiali, ki smo jih tu odkrili, ter izkopaninami od drugod, moremo sklepati, da je bilo to področje zelo komunikativno in da so do teh krajev prispele kulture, za katere se smatra, da niso imele vpliva na to področje. Seveda bo vse to predmet podrobnejših znanstvenih raziskav.»

«Arheolog prof. Milošević bo, seveda, svoja raziskovanja in odkopavanja nadaljeval in sicer tako v jami sami kot tudi v neposredni okolici in pričakuje velike rezultate. Seveda so njegovi upi utemeljeni.

«V podporo prof. Miloševića se je za to delo zavzel tudi beograjski profesor dr. Branko Gavella, ki je rekel, da je Petnica specifično področje, katerega izkopanine morejo izpopolniti veliko znanstveno praznino. Zato se je ponudil tudi za svetovalca, kar bo v pomoč prof. Miloševiću in njegovim sodelavcem.»

Sedaj pa stopimo na drugi konec balkanskega polotoka, k Skadarskemu jezeru. Na albanskem delu skadarskega področja se vršijo odkopavanja že dolgo časa in so privedla do zanimivih odkritij, ker so arheologi odkopali ostanke in ruševine nekega starega mesta, ki se je nekoč klicalo «Shurdha».

Že v prvih stoletjih krščanske dobe je Ptolomej govoril o ilirskem plemenu Sardiot, Štefan Bizantinski, pisatelj iz VI. stoletja, pa omenja mesto, ki pa se ne kliče več Shurdha pač pa Sardos. Toliko se je o tem vedelo iz davnine. Sedanja odkopavanja pa so dokazala, da se je mesto raztezalo na površini 21 hektarov. Nad mestom je skalnat grič, ki ga s treh strani obdajajo vode Drine. Položaj tega mesteca je izrazito strateški položaj, zato je bilo mesto pomembno, ker je bila to nekakšna trdnjava na cesti, ki vodi iz Skadra v notranjost dežele, v hribovite kraje Kosova.

Dosedanja odkopavanja so omogočila, ustvariti si planimetrijo mesta, ki je prav gotovo služilo kot obrambna trdnjava proti tujim napadom. Vse kaže, da so prebivalci mesta v davnih stoletjih utrdili svoje mesto kot nekakšno stražarsko postojanko, kar dokazuje tudi dvojno obzidje. Prvo obzidje, za katerega bi mogli reči, da je zunanje obzidje, tvori zid, ki je dva metra debel in v nekaterih «strateških točkah» okrepljen s stolpi. Dosedanja odkopavanja so dala že 328 metrov tega zunanjega, močnejšega zidu. Drugo, šibkejše obzidje, pa sestavlja zid, ki je debel le 80 cm. V notranjosti teh dveh obzidij pa so stanovanjske hiše, skladišča, obrtniške delavnice in podobno. Vsa poslopja, vse gradnje so iz kamna. Seveda smo priča le planimetriji mesta, torej v glavnem ostankom mesta, ki je že zdavnaj propadlo.

Pri dosedanjem odkopanju so arheologi prišli tudi do nekaterih drugih zanimivih ugotovitev. Domovi preprostih meščanov niso opremljeni z nikakršnimi znaki, domovi plemičev in morebitnih drugih vodilnih ljudi pa nosijo arhitektonske dekoracije in imajo velike portale z grbi in simboličnimi liki kot na primer levi, volkovi, orli. Seveda v kamnu. Prav iz tega bi mogli sklepati, da je bilo v tem mestu veliko plemičev in vodilnih ljudi, ki so se ukvarjali tudi z vojaškim poklicem, kar dokazujejo znaki orla, leva itd.

Odkopanine na pokopališču tega mesta pa so omogočile arheologom, da so prišli tudi do nekih drugih sklepov. V grobovih so namreč našli tudi veliko orožja in ne le običajne ogrlice in druge okraske. To se pravi, da so predniki sedanjih Albancev svojim mrličem polagali v grob tudi orožja in orodja. Poleg raznega orodja so odkopali puščice, meče, sulice in druge vrste orožja, kar pomeni, da se je velik del moškega prebivalstva tega mesta ukvarjal z vojaškim poklicem. V grobovih žensk pa so našli uhane, zapestnice, v glavnem iz brona ali železa, bolj redke pa so izkopanine iz zlata in iz srebra. Arheologi so odkrili tudi veliko amfor, glinastih posod in druge gospodinjske posode.

Iz dosedanjih odkritij se da sklepati, da je mesto nastalo nekje med 4. in 5. stoletjem, najbolj razvilo se je v 7. in 8. stoletju, ko je dobilo tudi ime Sardos ali Sarda. In kako je mesto propadlo?

Zgodovinarji pravijo, da so mesto porušili Turki.

HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) V zvezi z neko zadevo kažete preveč radovednosti, to ni dobro. Nekaj pozornosti posvetite tudi svojemu zdravju.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Nov veter bo zavel v vrstah vašega delovnega kolektiva. Ne pojdite na sestanek z neznanko.

DVOJČKA (od 21.5. do 21.6.) Neka finančna transakcija se vam bo odlično posrečila. Verujte iskrenim besedam drage osebe.

RAK (od 22.6. do 22.7.) Naložiti vam bodo hoteli preveliko breme odgovornosti, toda vi to preprečite. Spokojnost in razumevanje v družini.

LEV (od 23.7. do 23.8.) Ne vmešujte se v neko zadevo, ki se vas neposredno ne tiče. Dober glas o vas bo šel v deveto vas.

DEVICA (od 24.8. do 22.9.) Nekemu tekmecu danes ne boste kos, zato se mu raje ognite. Pričakovano pismo vas bo zelo osrečilo.

TEHTNICA (od 23.9. do 22.10.) Ne pričakujte lahkih uspehov v delu, ki vam je bilo poverjeno. Zlepa nekega mladega človeka ne boste privedli k pameti.

ŠKORPIJON (od 23.10. do 21.11.) Ne zagovarjajte očitnih napak nekega sodelavca. Iskrena čustva laži ne prenesejo.

STRELEC (od 22.11. do 21.12.) Računajte na to, da boste šele čez čas poželi plodove današnjega dela. Prijeten razgovor z drago osebo.

KOZOROG (od 22.12. do 20.1.) Imeli boste v rokah vse pogoje za dosego uspeha. Manjše čustveno razočaranje.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Predvsem dajte vi sami več od sebe, potem zahtevajte to od drugih. Čustva: več zaupanja vase.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Brezpogojno izpolnite dogovorjene obveznosti. Naključno srečanje z dragim, starim prijateljem.

IZ UMETNOSTNIH GALERIJ

S. Micalesco v Rossoni

Sergio Micalesco, ki razstavlja v Rossonijevi galeriji, spada med mlajši rod tržaških likovnikov. Se pa odločno razlikuje od večine njih po doslednem stremljenju obnavljanja predmetnega slikarstva. To je najavil leta 1961 s svojo prvo razstavo v nekdanji galeriji «La Loggia» in nespremenjeno nadaljeval na razstavah v mnogih drugih mestih po Italiji, a tudi v Parizu in Los Angelesu. Po ravnokar zaključeni razstavi v Benetkah, kjer je na akademiji tudi diplomiral, je ta razstava širše dopolnilo k prvi, ki se kaže v učinkovitih razgledih kraških vinogradov, polnih jesenske pestrosti in pomladne nežnosti barv, ki žare v različnih časih dneva, ter izstopa v krepki nekoliko ekspresionistično navdahnjeni oblikovni izvedbi izrezov iz domačih ladjedelnic.

Je pa vse to le del Micalescove obilne ustvarjalnosti. Glavni poudarek namreč leži to pot na velikih oljih iz že znane vrste «Angelov», v katerih prihaja ovrednotenje človeškega lika do izključno prevladajoče veljave v celoti zasnove slik. Predstavljajo pa te slike pretežno skupine po več ljudi, katerih sool, kot n.pr. v sliki «Beneška pomlad», izraža slikar s temno barvo pri moških, ki pa postaja jarko utripajoča, kot živo tkivo pri ženskah in zlasti v dekletu ospredja.

Micalesco se v teh oljih ne osredotoči le na en del obstoječih odnosov. Vsak je zanj vedno pomemben po svoji namestitvi v skupnost slike. Ostaja pa pri tem zvest dejstvom prikazovanja, ki jih moreta opazovalčev duh in oko stvarno zaznati.

Sergio Micalesco to svojo ustvarjalno dojemanje sam mojstrsko predstavlja v katalogu, kot je to že večkrat dokazal v katalogih iz prejšnjih razstav s spremnimi besedami, ki jim ne manjka literarne vrednosti. To pot je pa bolj pesniški, ko med drugim piše, da je njegovo slikarstvo «slikarstvo, ki naj sodeluje pri dihu človeštva, daleč od rokohitrosti in brez spretnih namigavanj, ki dopuščajo možnost poljubnega izbegavanja».

MILKO BAMBIČ

Sodni spor med gledališčem in pevcem

FIRENCE, 30. — *Sodna obravnava med florentinskim občinskim gledališčem in kanadskim opernim pevcem Johnom Vickersom je bila ponovno odložena. Prvič bi bili morali spor obravnavati 1. aprila, pa se na razpravo ni predstavila priča, sloviti dirigent Karajan, se daj pa je sodišče odločilo, da se razprava preloži na 20. maj.*

Do spora med florentinsko gledališko ustanovo in kanadskim tenoristom je prišlo zato, ker da se pevec ni držal sprejetih obveznosti, ko bi bil moral peti v operi «Othello», ki je bila vključena v lanskoletni program festivala «Maggio Musicale Fiorentino». Predstava, v kateri bi bil moral nastopiti Kanadčan, je bila odložena, ker da se je pevec počutil slabo. Ker se John Vickers ni počutil prav, ga je vodstvo festivala moralo nadomestiti z nekim drugim pevcem. Od tod spor, od tod sedanja sodna obravnava, za katero smo rekli, da je bila odložena na 20. maj.

RADIO TELEVIZIJA

ČETRTEK, 1. MAJA

TRST A

8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila; 8.30 Godbe na pihala; 10.00 Župančič: «Duma»; 10.30 Karakteristični ansambli; 11.00 Dva orkestra; 11.30 Revija zborov SPZ; 12.10 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Z glasbo po svetu; 15.55 Beethoven, Simfonija štev. 6; 16.40 Tržaški motivi; 17.20 Program za mladino; 18.15 Klavirski duo; 18.30 Slov. skladatelji; 18.55 Videmski jazzovski kvartet; 19.10 Pisani balončki; 19.40 Melodije; 20.00 Šport; 20.30 A. Arbuzov: «Zgodilo se je v Irkutsku»; 22.20 Komorne skladbe.

KOPER

7.30, 12.30, 14.30, 19.15 Poročila; 7.10 Jutranja glasba; 8.00 Prenos RL; 9.00 in 10.00 Čestitke delovnih kolektivov; 10.30 Glasba za praznični dan; 11.00 Prvi maj v glasbi in poeziji; 11.30 Današnji pevci; 12.00, 12.45 in 14.00 Glasba po željah; 13.50 Orkester; 15.00 Prenos RL; 19.00 Ljubljanski jazz ansambel; 19.30 Prenos RL; 22.10 Plesna glasba.

NACIONALNI PROGRAM

8.00, 13.00, 15.00, 20.00 Poročila; 8.30 Jutranje pesmi; 9.06 Zvočni trak; 10.00 Ura glasbe; 11.30 Tenorist F. Corelli; 12.00 Kontrapunkt; 13.15 Preizkušajo se diletanti; 14.00 in 15.10 Plošča za poletje; 16.00 Program za mladino; 19.08 Orkester Mueller; 20.20 Plošča za poletje; 21.05 Sestetto Chigiano; 21.40 Jug. lahka glasba; 22.10 Glasbena fantazija.

II. PROGRAM

7.30, 8.30, 13.30, 19.30 Poročila; 8.40 Plošča za poletje; 10.35 Telefonski pogovori; 12.15 Motivi za praznični dan; 13.00 Glasbeni spomini; 13.35 Program z Milvo; 14.45 Nove plošče; 15.00 Pregled plošč; 15.35 Kolesa in motorji; 16.00 Popoldanski spored; 17.30 Glasba in šport; 19.00 Pevec med množico; 20.11 Glasbeno tekmovanje; 21.10 Roman; 22.40 Nunzio Rotondo.

III. PROGRAM

10.00 Koncert za začetek; 11.15 Boccherini; 12.20 Rossi, Gagliarda, Brando itd.; 14.00 Basista De Angelis in Rossi Lemeni; 14.30 Resna glasba; 15.30 Baritonist G. Souzay; 16.10 Sodobna ital. glasba; 17.20 Bach in Beethoven; 18.45 Kulturne aktualnosti; 20.30 Brittenova opera «Billy Budd».

FILODIFUZIJA

8.00 Začetni koncert; 8.45 Musorgski: «Slike na razstavi»; 9.45 Ital. sodobna glasba; 10.20 Klavirske skladbe; 12.30 Portret avtorja: D. Milhaud; 13.15 Carissimi in Perosi; 14.45 Weber, Simfonija štev. 2.

SLOVENIJA

6.00, 10.00, 12.00, 13.00, 19.30 Poročila; 8.05 S. Kirsch: «Pijano sonce»; 9.05 Melodije; 10.05 Najmlajši pojo o maju; 10.30 «Pot do kulture»; 11.20 Simf. orkester; 12.10 Čestitke za praznik; 13.15 Zabavna glasba; 13.30 Z. Kržišnik: Moč dela; 14.05 Na prazničnem izletu; 15.05 «Za mladi svet»; 15.40 «Moja domovina...»; 17.05 Ljubezen in glasba; 17.45 Pri slov. skladateljih; 19.00 Lahko noč, otroci!; 19.15 Marjana Deržaj; 20.00 Pesmi o maju, veselju in cvetju; 21.00 F. Villon: «Veliki testament»; 21.40 Glasbeni nokturno; 22.15 Za ples; 23.05 Literarni nokturno; 23.15 Melodije.

ITAL. TELEVIZIJA

10.00 Nabožna oddaja; 12.30 Poljudna znanost; 13.00 V avtomobilu; 13.30 Dnevnik; 15.30 Športno popoldne; 17.00 Program za najmlajše; 17.30 Dnevnik; 17.45 Program za mladino; 18.55 Kmetijska oddaja; 19.15 Od snovi do življenja; 19.45 Šport in ital. kronike; 20.30 Dnevnik; 21.00 Partesano-Zavattini: «Il Killer»; 22.00 Zakaj?; 23.00 Dnevnik.

II. KANAL

17.00 Konjske dirke; 19.00 Nemščina; 21.00 Dnevnik; 21.15 A che gioco giochiamo; 22.30 Znanost in tehnika.

JUG. TELEVIZIJA

14.10, 20.00, 22.50 Poročila; 9.05 Prvomajske čestitke; 9.10 Revolucionarne pesmi; 9.40 Koncert IPZ; 10.00 Z rdečim nageljnom na Rožnik; 11.00 Risanke; 11.20 Turistični vodič; 14.15 Boganca — film; 15.30 Speedway v Crikvenici; 17.30 Košarka ČSSR-Madžarska; 19.15 Pomlad v glasbi; 19.45 Cikcak; 20.30 3—2—1; 20.35 A. Marodić: Mali oglasi; 21.10 Postojnska jama in ples; 21.40 Wojeck — film; 22.30 Nagrade za najboljšo zabavno glasbeno oddajo; 23.10 Konjske dirke v Rimu.

PETEK, 2. MAJA

TRST A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Šola; 12.10 Blagoznanstvo za domačo rabo; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Klavirski duo; 17.20 Program za mladino; 18.15 Umetnost in prireditve; 18.30 Šola; 18.50 Komorni koncert; 19.10 Radijska univerza; 19.25 Motivi; 19.45 «Beri, beri, rožmarin zeleni»; 20.00 Šport; 20.50 Operna glasba; 21.50 Veseli utrinki; 22.00 Skladbe davnih dob.

TRST

12.05 Plošče; 12.25 Tretja stran; 14.00 Zborovsko petje; 14.30 Tartinijev minuet.

KOPER

7.30, 12.30, 14.30, 19.15 Poročila; 7.10 Jutranja glasba; 9.00 Za praznično razpoloženje; 9.30 Mladina in prvi maj; 9.30 Orkester Alguero; 11.00 Spomini na 1. maj; 11.30 Nove plošče; 12.00 in 12.45 Glasba po željah; 13.50 Ansambel Privšek; 14.00 Sestanek v studiu; 15.00 Prenos RL; 19.00 Ansambel Puhar; 19.30 Prenos RL; 22.10 Plesna glasba.

NACIONALNI PROGRAM

7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 20.00 Poročila; 8.30 Popevke; 9.06 Zvočni trak; 10.35 Ura glasbe; 11.30 Sopranistka R. Streich; 12.05 Kontrapunkt; 13.15 Poje Don Backy; 14.45 in 14.10 Plošča za poletje; 16.00 Program za najmlajše; 17.05 Spored za mladino; 19.13 Roman; 20.15 Detektivka; 21.15 Dva orkestra; 22.00 Politična tribuna.

II. PROGRAM

7.30, 8.30, 13.30, 14.30, 19.30 Poročila; 8.40 Plošča za poletje; 10.00 Fitzgeraldovo življenje; 10.40 Telefonski pogovori; 13.35 Brez naslova; 14.00 Juke box; 15.00 Nove plošče; 15.18 Pianist J. Demus; 16.00 Plošča za poletje; 17.35 Enotni razred; 18.20 Poljudna enciklopedija; 20.00 A. Lupo in glasba; 21.00 Verdijeva «Aida».

III. PROGRAM

10.00 Ravel in Bartok; 11.15 Orglar A. Esposito; 11.45 Sodobna ital. glasba; 12.20 Chopin in Debussy; 14.00 Zazzinijev kvintet; 14.35 Portret avtorja: P. Alfano; 15.10 Dvorakova Stabat Mater; 17.10 Poljudna znanost; 17.20 Angleščina; 18.30 Lahka glasba; 18.45 Kulturni pregled; 20.30 Znanost in filozofija; 21.00 Rossinijevo življenje.

FILODIFUZIJA

8.00 Koncert za začetek; 9.10 Odrska glasba; 11.45 Čelist G. Cassadò in pianist H. Barth; 12.35 Viozzijev «Il sasso pagano».

SLOVENIJA

6.05, 7.00, 10.00, 13.00, 19.30 Poročila; 8.05 Veseli tobogan; 9.05 Melodije; 10.05 Slov. narodne; 10.40 T. Krašovec: Mi v svetu; 11.20 Lahka simf. glasba; 12.10 Čestitke za praznik; 13.15 Zabavna glasba; 13.30 M. Šober: Prosti čas, naše bogastvo; 14.05 Operne melodije; 15.05 Sodobni ritmi; 16.00 «Ljubezen je bila in še bo»; 16.30 Kar po domače; 17.05 Ples; 18.00 Na mednarodnih križpotjih; 18.15 «V pomladi»; 19.00 Lahko noč, otroci!; 19.15 Ansambel bratov Avsenik; 20.00 «Šel je popotnik; 21.15 Oddaja o morju; 22.15 Plesni ritmi; 23.05 Literarni nokturno; 23.15 Melodije.

ITAL. TELEVIZIJA

10.30, 11.30 in 15.00 Šola; 12.30 Francoščina; 13.00 Na domu; 13.30 Dnevnik; 17.00 Spored za najmlajše; 17.30 Dnevnik; 17.45 Program za mladino; 18.45 Komorna glasba; 19.00 Violinist J. Menuhin; 19.15 Družinski proračun; 19.45 Šport in ital. kronike; 20.30 Dnevnik; 21.00 TV tednik; 22.00 Politična tribuna; 23.00 Dnevnik.

II. KANAL

15.00 Konjske dirke; 18.30 Angleščina; 21.00 Dnevnik; 21.15 S. Velitti: Storia di Pablo; 22.45 Filmske in gledališke kronike.

JUG. TELEVIZIJA

9.25, 13.20, 20.00, 23.50 Poročila; 9.30 Pionirski TV dnevnik; 10.00 Otroci nastopajo; 10.15 Risanke; 10.30 Film za otroke; 11.00 Narodna glasba; 13.30 Državno prvenstvo v boksu; 14.15 Košarka TV: ČSSR; 15.30 Konjske dirke; 17.15 Košarka Jugoslavija - Madžarska; 18.30 Filmska burleska; 18.50 Sprehod po Zadru; 19.50 Cikcak; 20.30 3—2—1; 20.35 Tigrov zaliv — film; 22.20 Veš, vem - quiz TV Beograd.

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 23, najnižja 14, ob 19. uri 19.7 stop., zračni tlak 1006,8 stalen, veter 5 km severozahodni, vlaga 54 odst., nebo 6/10 pooblačeno, morje rahlo razgibano, temperatura morja 14.8 stop.

Tržaški dnevnik

Danes, ČETRTEK, 1. maja
PRAZNIK DELA
Sonce vzide ob 4.53 in zatone ob 19.11 — Dolžina dneva 14.18 — Luna vzide ob 18.41 in zatone ob 4.11
Jutri, PETEK, 2. maja
ZIVANA

DANES DOPOLDNE NA TRGU SV. ANTONA NOVEGA

Osrednja prvomajska proslava s sprevodom in zborovanjem

Sprevod se začne ob 9.30 s Trga Pestalozzi pri Sv. Jakobu - Zborovanji tudi v Križu in Miljah - Popoldne skupen shod delavcev z obeh obmejnih področij na Socerbu

Tudi letos bo tržaško delavstvo slovesno proslavilo svoj veliki praznik z veličastnim sprevodom in sindikalnim zborovanjem v mestnem središču. Proslavo prireja Nova delavska zbornica CGIL v Trstu, v Miljah in Križu. Popoldne pa bo skupno srečanje delovnih ljudi na Socerbu na skupno pobudo sindikatov Istrskega Primorja in Nove delavske zbornice.

Zjutraj ob 9. uri se bodo začeli zbirati delavci pri Sv. Jakobu na Trgu Pestalozzi po sindikalnih strokah in s svojimi transparenti in zastavami. Ob 9.30 uri se začne pomikati sprevod po Istrski ulici in dalje po Ul. San Giacomo in Monte, čez Trg Sansovino, po Ul. del Bosco, čez Trg Garibaldi, po Ul. Oriani, čez Trg Stare mitnice in po ulicah Carducci, Trento in XXX. oktobra na Trg sv. Antona.

Na tem trgu bo sindikalno zborovanje, na katerem bo govoril v imenu osrednjega odbora CGIL tajnik vsedržavnega sindikata italijanskih železničarjev G. De Biasio, medtem ko bo v slovenščini pozdravil množico K. Ferluga. Predsedoval bo glavni tajnik Nove DZ CGIL Calabria.

Zborovanje bo tudi v Križu, in sicer ob 11. uri na Kržadi, kjer bosta govorila tajnik zbornice Pino Burlo in Ferruccio Gombač iz vodstva sindikata upokojencev CGIL.

V Miljah bosta sprevod in zborovanje ob 11. uri na Trgu Marconi. Na njem bosta govorila pomožni glavni tajnik Nove DZ-CGIL Albino Gerli in član vodstvenega odbora krajevne Delavske zbornice D. Ciacchi, predsedoval pa bo tajnik občinske Delavske zbornice CGIL Sergio Tremul.

Popoldne ob 15. uri se na Socerbu prične skupni shod delavcev s Tržaškega in z obalnih področij Istre. Ob tej priložnosti bosta spregovorila glavni tajnik Nove DZ-CGIL Calabria in predsednik sindikalnega odbora Istrskega Primorja Pečar.

* * *

Ob 11. uri bodo v prostorih trgovinske zbornice razdelili «zvezde za zasluge na delu» 19 osebam, od katerih jih odpade osem na Tržačane. Zvezde bo razdelil podtajnik zakladnega ministrstva socialist Ceccherini, ki bo zastopal na ceremoniji vlado.

Ob 10. uri pa bodo na pokrajinski upravi izročili diplome in kolajne 17 uslužbencem, ki so letos dosegli 25 službenih let pri pokrajini.

Nagraditev upokojencev občinskih uslužbencev

Danes ob 10. uri bo v dvorani tržaškega občinskega sveta svečana nagraditev občinskih uslužbencev, ki so bili upokojeni v zadnjem letu.

Zlato kolajno z natisnjenim občinskim pečatom iz štirinajstega stoletja s posvetilom bodo dobili sledeči upokojenci: Bianca de Angelis, Oreste Balbo, Luigi Barnabà, Albino Basezzi, Rodolfo Bassani, Ottorino Bearzi, Marcello Bernes, Antonio Bianchi, Anna Biasini, Anna Maria Bressan, Pierina Castelli, Carolina Colovini, Giovanni Cossutta, Galliano Del Maschio, Luigia De Marchi, Umberto Donati, Dolores Fazzini, Gisella Flego, Ida Fon, Giovanni Gagliardi, Santo de Gavardo, Amelia Gianolla, Stanislao Gombacci, Amalia Hlavaty, dr. Mario Lovenati, Carlo Lozej, Omero Maggi, Lucia Manzutto, Luigi Marasso, Gisella Marzotti, Lazzaro Melak, Lidia Merlo, Pietro Milocco, Gastone Olivotto, Ettore Emilio Orel, Cristiano Paganini, Anselmo Pangos, Bruna Pantaleo, Giuseppe Perat, Antonia Picciola, Giovanni Pischianz, Valeria Pison, Irma Pittana, Carlo Porro, Delia Raffaelli, Emilio Reggente, Nada Rossani, Carlo Sancin, Marcello Sancin, Attilio Saverni, Marcello Schiliani, Silva Scoda, Mario Sponza, dr. Giovanni Storici, Sergio Tedeschi, Pietro Tonello, Gian Paolo Ubaldini, Edoardo Valdemarin, Nicolò Vascotto, Maria Vodinelli, Bruno Zampolli in Giovanni Zerpini.

V imenu župana bo slavljence pozdravil odbornik za osebje Chicco.

Prometni ukrepi za 1. maj

Da se omogoči nemoten potek današnjega prvomajskega zborovanja je župan odredil za čas od 6. do 14. ure odstranitev vseh vozil s Trga sv. Antona Novega od cerkve pa do kanala.

Prvomajske proslave in veselice KPI

Danes ob 16. uri bodo naslednje ljudske prireditve komunistične partije:

V Križu, kjer bosta govorila poslanec Albin Škerk in senator Paolo Sema.

V Griži bosta govorila Vito Crasso, član zveznega odbora, in Galliano Donadel, tajnik miljske sekcije.

V Podlonjerju bosta govorila vodja komunistične skupine v tržaškem občinskem svetu Giorgio Rossetti in član FK dr. Jan Godnič.

Na vseh veselicah bodo nastopile krajevne pevske in glasbene skupine. Prireditve spadajo v okvir proslav mednarodnega praznika dela in obletnice vstaje proti nacifašizmu. Obenem se vključujejo v vrsto pobud za dejansko in popolno reformo pokojnin, čemur je posvečen letošnji prvi maj.

Posredovanje Belcija za ind. pristanišče

KD sporoča, da je poslanec Belci posredoval pri predsedstvu vlade za takojšnjo uveljavitev in objavo zakona, ki določa ugodnosti za tržaško industrijsko pristanišče, ki sta ga poslanska zbornica in senat že dokončno odobrila. Zaradi zapadlosti prejšnjih zakonskih predpisov, mora nov zakon stopiti v veljavo najkasneje do 21. maja letos. Ker je bilo poslancu zagotovljeno, da bo omenjeni zakon čimprej objavljen, bo lahko ustanova za tržaško industrijsko pristanišče nemoteno nadaljevala s svojo dejavnostjo, saj bi kakršna koli prekinitev izredno škodovala številnim pobudam, ki so v teku.

Razstava vina v Dolini

Tudi letos, ob majnici, vaškem tradicionalnem prazniku, bo v Dolini občinska vinska razstava, in sicer od nedelje, 4. do torka, 6. maja. Na razstavi bo 12 belih in devet črnih vin iz raznih predelov dolinske občine.

Z LETOŠNJO «PRVOMAJSKO NAGRADO» ZDRUŽENJA DRAMSKIH UMETNIKOV SLOVENIJE

Kolektiv SG, Petje in Bogatec nagrajeni za predstavo «Amfitruo»

Slovensko gledališče v Trstu je bilo ponovno deležno visokega priznanja za svojo umetniško zmogljivost. Republiški odbor Združenja dramskih umetnikov Slovenije je namreč na podlagi poročila pristojne komisije sklenil podeliti letošnjo Prvomajsko nagrado IGRALCEM SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA V TRSTU ZA IGRALSKO USTVARITEV PREDSTAVE: PLAUT «AMFITRUO» KOT NAJBOLJŠO PREDSTAVO LETOŠNJEGA TEKMOVANJA.

Poleg te kolektivne nagrade nastopajočemu ansamblu je republiški odbor Združenja dramskih umetnikov Slovenije podelil «Prvomajsko nagrado» še posebej igralcu Drame Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru ANTONU PETJEJU za vlogo Jupitra v Plautovi komediji «Amfitruo» v uprizoritvi našega gledališča in še za vlogo Shannona v Williamsovi drami «Noč iguane» v uprizoritvi Drame SNG Maribor, članu Slovenskega gledališča v Trstu LIVIJU BOGATCU pa je izrekel posebno pohvalo za vlogo Merkurja v Plautovi komediji «Amfitruo». Posebno pohvalo v okviru letošnjih Prmovajskih nagrad je prejela še igralka Drame Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru Milena Muhič za obetajoče igralske dosežke.

Livij Bogatec

Prvomajske nagrade, ki jih podelujejo tudi Združenja dramskih umetnikov v ostalih republikah, predstavljajo — tako je zapisano v uradnem sporočilu republiškega odbora Združenja dramskih umetnikov Slovenije — predvsem moralno spodbudo za še bolj vztrajno in požrtvovalno delo tistih gledaliških ustvarjalcev, ki delajo zunaj republiških središčih».

Celotnemu igralskemu kolektivu Slovenskega gledališča ter še posebej Liviju Bogatcu in gostu Antonu Petjeju iskreno čestitamo v temu nadvse pomembnemu priznanju iz matične dežele. Tudi to priznanje v vrsti drugih, med katerimi je tudi poziv za nastop na letošnjem «Sterijinem pozorju» v Novem Sadu s Tavčarjevo farso «Red mora biti», samo še enkrat potrjuje, kako so umetniške stvaritve našega gledališča visoko cenjene in kako naše gledališče nadvse častno predstavlja slovensko gledališko kulturo tu v Trstu, na pomembnem stičišču kultur dveh narodov. Prepričani smo, da bo tudi to priznanje spodbuda našim gledališkim umetnikom in vodstvu naše gledališke hiše, da bodo v bodočnosti prav tako kot doslej zastavili vse moči za še višje umetniške dosežke, za še večjo afirmacijo naše gledališke umetnosti in kulturnosti.

Anton Petje

GOSTOVANJE JUGOSLOVENSKEGA DRAMSKEGA POZORISTA IZ BEOGRADA v Kulturnem domu v Trstu

V soboto, 3. maja 1969, ob 16. uri (za šole)

Branislav Nušić

PROTEKCIJA

V soboto, 3. maja 1969, ob 21. uri

I. A. Gončarov

NAVADNA ZGODBA

V nedeljo, 4. maja 1969, ob 15.30 (ABONMA NEDELJSKI POPOLDANSKI IN OKOLIŠKI)

V nedeljo, 4. maja 1969, ob 20.30 (ABONMA PREMIERSKI, RED A, DIJAŠKI IN ŠPORTNI)

Boris Mihajlović - Mihiz

KRALJEVIČ MARKO

Prodaja vstopnic pri blagajni Kulturnega doma vsak dan od 12. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom predstav; ob nedeljah in praznikih eno uro pred pričetkom predstav.

CENE ZA VSE PREDSTAVE: lir 1000 in lir 500.

ZA SLAVNOSTNO PREDSTAVO «NAVADNA ZGODBA» imajo abonenti 50% popusta.

Darovi in prispevki

V počastitev spomina pok. Libera Tomasija, brata tov. Nives, darujejo Marica S. 1000, Alma S. 1000 in Groždana C. 1000 lir za Dijaško matico.

V počastitev spomina pok. ge. Marije Vitez vd. Gerdol darujeta družini Skerlj in Sancin 2000 lir za Dijaško matico.

V počastitev spomina pok. Libera Tomasija, brata tov. Nives, darujejo Tončka in Emil Colja 2000 lir, Nadja Pahor 500 in Graziella in Nino Gregorič 1500 lir za P.d. «Ivan Cankar». V isti namen daruje Mimi Česnik 1000 lir za Dijaško matico.

V počastitev spomina pok. Marije Vitez vd. Gerdol daruje Anica Furlan 1000 lir za Dijaško matico.

Namesto cvetja na grob pok. Franca Cesarja daruje družina Jože Cesar 10.000 lir za športno združenje Bor. V isti namen daruje Vojko Cesar 5000 lir za športno združenje Bor.

V počastitev spomina pok. Franca Cesarja daruje Sergij Cesar 5000 lir za športno združenje Bor.

Vabimo člane naših društev, da si za prvomajski izlet izberejo Števerjan, kjer prireja društvo že tradicionalno prvomajsko slavje. Podroben oglas je objavljen na goriški strani. Slovenska prosvetna zveza

Opozarjamo naše čitatelje, da bo danes ob 11.30 na programu TV Ljubljana oddaja «Turistični vodič — tokrat drugače», oddaja o Slovencih na Tržaškem.

SOŽALJE

SZ Bor izreka ob smrti svojega dolgoletnega člana nadzornega odbora in športnega delavca Franca Cesarja užaloščeni družini in sorodnikom iskrene sožalje.

S SKUPŠČINE KOLEGIJA GRADBENIKOV TRŽAŠKE POKRAJINE

Pri sprejemanju novega regulacijskega načrta morajo imeti besedo tudi neposredno prizadeti

Stvarno izvajanje deželnega odbornika De Carlija v obrambo spreminjevalnih predlogov deželnega odbora za urbanistiko

Včeraj smo na kratko poročali o skupščini kolegija gradbenikov tržaške pokrajine, na kateri je imel predsednik inž. Canarutto obširno poročilo o vprašanjih gradbeništva in predvsem o tržaškem regulacijskem načrtu ter o spreminjevalnih predlogih, ki jih je k načrtu vnesla deželna uprava.

Inž. Canarutto je vse svoje poročilo posvetil predvsem vprašanju «bodočega razvoja mesta» in se pri tem skliceval na prejšnje regulacijske načrte, kakor tudi na določene študije ter na zadnji zakon «ponte», o urbanistiki v Italiji. Toda osrednji del njegovega poročila, kar izraža, kot smo v preteklih dneh imeli priložnost čitati v krajevnem italijanskem dnevniku tudi več ali manj stališče nekaterih drugih združenj in oseb, ki se ukvarjajo z gradnjami ali pa z vprašanji mesta in njegovega življenja, je bil osredotočen na popravke, ki jih je deželni odbor za urbanistiko vnesel k regulacijskemu načrtu tržaške občine in jih sporočil občini 7. aprila. Ti popravki se nanašajo predvsem, in o tem so največ govorili tudi na skupščini tržaških gradbenikov, na določitev gradbenih področij za perspektivni razvoj mesta.

Zanimivo je, da so v zadnjem času glede tega vprašanja skoraj vsi zagovarjali izvirni regulacijski načrt tržaške občine, ki predvideva določitev gradbenih področij za bodoče mesto s 600.000 prebivalci. Hkrati pa smo zasledili v nekaterih stališčih predvsem željo, da bi bila najširša neurbanizirana področja tako v spodnjem kot v zgornjem delu tržaške občine, se pravi na Krasu, enostavno na razpolago za gradnje, češ da je to najbolj «demokratično». Hkrati pa nismo do sedaj še zasledili, kako si ti ljudje zamišljajo gradnjo velikih novih naselij v zgornji okolici ali v spodnjem delu mesta, od kje bodo prišli ti ljudje v Trst, ko je vendar statistično ugotovljeno, da mesto že mnogo časa demografsko nazaduje. Kolikor se prebivalstvo veča, je to posledica priseljevanja ljudi iz drugih italijanskih pokrajin. Čeprav merilo naravnega prirastka prebivalstva ne mora biti vedno edina osnova za bodočo oceno perspektivnega razvoja mesta, ker je to zlasti v industrijskih deželah mnogo odvisno tudi od hitrega razvoja gospodarskih dejavnosti, ki pritegujejo v mesto prebivalstvo iz podeželja, nihče do sedaj še ni nakazal, kakšne gospodarske perspektive ima Trst, da bi opravičili predvidevanja bodočega mesta s 600 tisoči prebivalci.

Edino, kar je v tem pogledu omenil inž. Canarutto v svojem poročilu, je vprašanje tržaškega pristanišča, ki naj bi v bodočnosti, v okviru nove evropske politike, ponovno pridobilo tisto vlogo za srednjo in podonavsko Evropo, ki je že imelo do začetka prve svetovne vojne.

Razumljivo je, da ga ni v Trstu politika, sindikalista ali javnega upravitelja, ki si ne želi takšnega gospodarskega razvoja mesta, pokrajine in dežele, ki bi opravičil tako optimistična predvidevanja bodočega povečanja števila prebivalstva. Toda dejanski položaj Trsta, kriza zlasti ladjedelske industrije in pristaniškega prometa, ki se iz leta v leto zaostruje, bodoči načrti za gradnjo predvsem novih industrijskih obratov, kakor tudi gradnja nove tovarne «Grandi Motori», ne obetajo velikih sprememb v zaposlenosti, ki bi opravičevali izreden optimizem. Toda to seveda še ne pomeni, da bodo prišli tudi za Trst lahko v prihodnosti boljši časi.

Zato je zanimivo povedati, kaj je na kritike in na obtožbe proti deželni upravi v zvezi z njenimi spreminjevalnimi predlogi k tržaškemu regulacijskemu načrtu povedal na skupščini tržaških gradbenikov deželni odbornik za urbanistiko De Carli. Najprej je obsodil «neprimerno in škodljivo alarmistično kampanjo», ki jo vodi, kot je dejal odbornik, krajevni dnevnik. Zavrnil je tudi kritiki inž. Canarutta glede tega vprašanja. Odbornik De Carli je nato povedal sledeče: «Poglejmo najprej, kako načrt, ki ga predlaga občina, predvideva lokacije za povečanje prebivalstva. V sedanjem mestu, vključno njegov zgodovinski del, predvideva načrt 280.000 prebivalcev proti 236.000, ki jih je bilo ob ljudskem štetju l. 1961. V vaseh zgornje okolice predvideva 15.000 prebivalcev proti 9.000 leta 1961. Na gričevnatem področju južnega dela mesta (pri Magdaleni, na Kolonkovcu itd.) 47.000 prebivalcev proti 9.000 iz leta 1961. Skupno torej gre za 90.000 prebivalcev več, ki naj bi se pridružili 270.000 prebivalcev iz leta 1961, kar naj bi doseglo skupno 360.000 prebivalcev. Kje so torej lokacije za nadaljnje število prebivalcev, da bi jih mesto imelo 510 tisoč, kot jih predvideva načrt? Ostalo pa se nanaša izključno na gričevnato področje Grete, Škorklje in Rojana (od 9.000 na 64.000 prebivalcev) in na prosta področja na Krasu (od 8.000 na 104.000 prebivalcev)». Nato je odbornik De Carli ugotovil, da ta načrt predvideva povečanje števila prebivalstva samo na kraškem področju tržaške občine v takšnem obsegu, ki presega število prebivalstva mesta Vidma. «In naj bo jasno — je poudaril odbornik De Carli — da kdor brani 510.000 prebivalcev omenjenih v načrtu, brani s tem tudi naselitev več kot 100.000 prebivalcev na tržaškem Krasu, brani torej hoteno uničenje vseh kmetijskih dejavnosti na Krasu, da ne govorimo o krajinskih in ambientalnih vrednotah o katerih namerno ne želim govoriti». Glede Krasa je odbornik še dejal, da je deželni urbanistični odbor predlagal bolj prožno ureditev, ki naj omogoči razvoj katerih koli pobud, celo večjih kot jih predvideva načrt, pod pogojem, da se te pobude ne bodo razvijale brez nadzorstva.

Glede perspektivnega razvoja mesta s 360.000 prebivalci pa je odbornik dejal, da je to rezultat do katerega so prišli, potem ko so črtali nekatera določena gradbena področja na osnovi predvidevanj rezidencialnega načrta, ki ga je predlagala občina.

Glede novega regulacijskega načrta tržaške občine pa bi želeli pripomniti, da bi morala občinska uprava, ki sedaj proučuje spreminjevalne predloge deželnega odbora za urbanistiko in ki bo morala svoje morebitne pripombe na te predloge predložiti v odobritev občinskemu svetu, povpraševati za mnenje, zlasti kar se tiče zgornje tržaške okolice, tudi okoliško prebivalstvo in to posredno ali neposredno, kar pomeni, da bi morali pri tem proučevanju sodelovati tudi predstavniki raznih slovenskih strokovnih ustanov, v vsakem primeru pa bi bilo nujno, da občina v najkrajšem času priredi v okoliških vaseh sestanke s prebivalstvom in sliši njihovo neposredno mnenje. Odločati o imovini predvsem naših slovenskih ljudi, ne da bi jih neposredno seznanili z dobrimi in škodljivimi posledicami regulacijskega načrta tržaške občine, v tem pogledu tistega dela občine, ki naše ljudi neposredno zanima, je krivično in nedemokratično.

PROSVETNO DRUŠTVO V SKEDNJU
vabi na

Večer mandrjarske pesmi

ki bo v torek, 6. maja, ob 20. uri na sedežu komunistične partije pri Sv. Ani (na Stari Istrski cesti).

Narečna pesnica Marija Mijot bo s člani prosvetnega društva «Slavko Škamperle» od Sv. Ivana predstavila svojo narečno poezijo.

Vmes bodo prikazane primerne skioptične slike.

Vstop prost.

Razstave

V galeriji Rossoni na Korzu Italija bo v petek, 2. maja otvoritev osebne razstave tržaškega slikarja Ottona Grisellija, ki je doslej razstavljal že v številnih mestih v Italiji in v tujini. Razstava bo odprta do 10. maja.

V občinski galeriji na Trgu Unità je odprta razstava slikarjev Bressanutija in Villibossija. Razstava bo odprta do 10. maja.

V Mestni galeriji v Piranu je razstava treh mladih likovnikov, kiparja Franceta Kokalja, slikarja Francija Novinca in kiparja Moma Vukoviča. Razstava bo odprta do 13. maja.

V galeriji ENDAS v Ul. delle Zudecche 1/c bo v soboto, 3. maja otvoritev razstave jedkanic, ki jih bodo razstavili slikarji Cappuccio, Farletti, Mandero, Martini in Steidler.

Razna obvestila

Slomškov dom v Bazovici priredi danes ob 16. uri vesel koncert z nastopom okteta in ansambla Aldabor iz Postojne ter humorista. Med odmori srečolov. Ob 19. uri prosta zabava. Za jedačo in pijačo preskrbljeno.

Slovenski kulturni klub vabi v soboto, 3. maja ob 19. uri na predavanje prof. Maje Biteznik o temi: «Kaj potrebuje današnja mladina».

Gostovanje pri Sv. Ivanu v Trstu. Moški zbor «Mirko Filej», mešani zbor «Lojze Bratuž» in dramska šola iz Gorice bosta nastopila s koncertom in oratorijem «Friderik Baraga» v Marijinem domu pri Sv. Ivanu v Trstu, v nedeljo, 4. maja ob 17. uri. Zbora in šola bodo nastopili s pestrim sporedom. Vabimo k udeležbi.

Izleti

Prosvetno društvo «Vesna» v Sv Križu priredi v nedeljo, 4. maja izlet v Bohinj. Cena 2.400 lir (vključena vožnja in kosilo). Odhod ob 6. uri.

SPDT priredi spomladanski izlet na Čaven 11. maja letos.

Kino

Nazionale 15.00 «Funny Girl», Barbara Streisand, Omar Sharif, Walter Pidgeon.
Grattacielo 15.00 «Vedo nudo», Nino Manfredi, Sylva Koščina, Enrico Maria Salerno, Technicolor.
Fenice 15.00 «Anna impossibile», David Niven, Lola Albright, Technicolor.
Eden 15.00 «Justine», Romina Power, Maria Rohm, Jean Palance, Sylvia Koščina, Technicolor. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Excelsior 15.00, zadnja predstava ob 22.10 «L'arcangelo», Vittorio Gassman, Pamela Tiffin, Irina Demick, Technicolor.
Ritz 15.00 «I 7 senza gloria», Technicolor.
Alabarda 15.00 «Lucrezia», Olinka Berova, John Garko, Cinemascope - Technicolor. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Moderno 14.00 «Uffa papà quanto rompi», James Garner, Debbie Reynolds, Panavision - Technicolor.
Filodrammatico 14.30 «Il ragazzo e la ragazza», Technicolor. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Aurora 15.00 «Dove osano le aquile», Richard Burton. Zadnja predstava ob 21.30. Technicolor.
Cristallo danes 14.30, jutri 16.30 «L'oro di Mackenna», Gregory Peck, Omar Sharif. Superpanavision - Technicolor.
Capitol 14.30 «Bora Bora», Corrado Pani, Haidee Politoff. Technicolor. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Impero 15.00 «L'incendio di Mosca», Technicolor.
Vittorio Veneto 14.30 «La notte dell'agguato», Gregory Peck, Eve Marig Saint. Technicolor.
Astra 15.30 «Da uomo a uomo», Technicolor.
Ideale 14.15 «Meglio vedova», Virna Lisi, Peter McConnery, Lando Buzzanca. Technicolor.
Abbazia 14.30 «Killer, calibro 32», Peter Lee Lawrence, Agnes Spaak. Technicolor.

KINO NA OPČINAH

danes ob 15. uri Cinemascope barvni zabavni film:

«TUTTO GAS»

Igra: Elvin Presley in drugi

KINO «IRIS» PROSEK

danes ob 16. uri barvni briljantni film:

LA SCUOLA DELLA VIOLENZA

Igrajo: S. Poitier, J. Geeson, C. Roberts.

Včeraj - danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 30. aprila 1969 se je v Trstu rodilo 15 otrok, umrlo pa je 11 oseb.

UMRLI SO: 19-letni Zvonko Pipan, 72-letni Giuseppe Peluso, 68-letni Francesco Vittori, 61-letni Libero Tomasi, 65-letni Guido Reganzin, 62-letna Maria Lupetina por. Palumbo, 68-letni Giuseppe Pagnacco, 80-letna Anna Gropaiz vd. Zega, 64-letni Aldo Pincin, 82-letni Lazzaro Seper, 70-letna Antonia Delbello vd. Paoluzzi.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN (od 13. do 16. ure)

Dr. Gmeiner, Ul. Giulia 14, Manzoni, Largo Sonnino 4, INAM Al Cedro, Trg Oberdan 2, D'Ambrosi, Ul. Zorutti 19/c.

NOČNA SLUŽBA LEKARN (od 19.30 do 8.30)

All'Angelo d'Oro, Trg Goldoni, Cipolla, Ul. Belpoggio 4, Marchio, Ul. Ginnastica 44, Miani, Drev. Miramare 117 (Barkovlje).

URARNA ZLATARNA

LAURENTI

TRST — Largo Santorio 4 — Tel.723240

Pestra izbira najboljših ur švicarskih znamk in zlatnine za poroke, birme, krste, godove, rojstne dneve in druge priložnosti — Poseben popust.

4. in 5. maja

«MAJNICA» v Dolini

Spored:

SOBOTA, 3. maja: Zvečer dviganje «maja».

NEDELJA, 4. maja:
ob 15.00 uri: koncert godbe na pihala
ob 17.00 uri: kulturni program: Nastop pevskega zbora p. d. V. Vodnik iz Doline, folklorne skupine «Breg» iz Boršta, ki jo vodi B. Baračič ter spremlja na harmoniko Nadja Kriščak. Izvajala bo štiri plese. Nastop tria Bordon in dueta Dario in Darko.
ob 18.30 uri: prihod parterjev in parterc «na Gorico».
ob 19.00 uri: ples: igra kvintet bratov AVSENIK do 24. ure.

PONEDELJEK, 5. maja:
Ples od 20. do 24. ure: Igra ansambel «Vandrovčki» iz Kopra.

TOREK, 6. maja:
ob 17.00 uri koncert godbe na pihala iz Brega.
ob 19.00 uri: slovesno podiranje «maja».

Od 4. do 6. maja: OBČINSKA RAZSTAVA IN POKUSNJA VIN

UMRL JE FRANC CESAR

Nepričakovano je včeraj popoldne po kratki bolezni umrl Franc Cesar, po poklicu upokojeni uradni računski nadzornik.

Pokojnik je bil že v predvojnih letih pri Sv. Jakobu in v Rocolu, zlasti pa v povojnih letih znana in ugledna osebnost med tržaškimi Slovenci, saj je svoje slovenstvo in privrženost naprednim idejam izpričeval na razne načine s svojim delom za narodno stvar.

Franc Cesar se je rodil v Trstu leta 1894. Mladost mu je tekla pri Sv. Jakobu, kjer je obiskoval slovensko Ciril-Metodovo šolo, nato pa nemško šolo na Akvedotu. Nato se je zaposlil kot uradnik pri raznih trgovskih podjetjih, obenem pa je aktivno deloval pri Sv. Jakobu predvsem kot načelnik sokolske organizacije in telovadec ter še v drugih narodnih ustanovah kot pri čitalnici, pri «Kolu», «Iliriji» itd.

Leta 1924 se je umaknil v Jugoslavijo na Rakek, in tudi tam deloval v sokolski organizaciji skupno z Josipom Ribičičem. Že dve leti kasneje se je vrnil v Trst, ponovno poprijel za delo pri Sokolu in ostalih organizacijah ter deloval vse do njihovega nasilnega razpusta. Poklicno je bil zadnja leta pred vojno in še med njo zaposlen pri trgovskem podjetju Veronesi.

Med vojno se je kot zaveden in napreden slovenski narodnjak že zgodaj vključil v Osvobodilno fronto in deloval kot terenski delavec na področju Rocola, kamor se je preselil od Sv. Jakoba.

Po osvoboditvi se je v svoji stroki zaposlil pri Ujvodu in kasneje v podjetju Papiros. Nekaj časa je bil tudi upravnik našega lista. Pri naših ljudeh pa bo predvsem ostal v spominu kot marljiv, mladeniško gibčen in vztrajen organizator veličastnih povojnih prvomajskih telovadnih povork in nastopov, ko je v belem kroju korakal na čelu mladih telovadcev in s tem nadaljeval delo, ki ga je začel pri tržaškem Sokolu.

Svojo strokovno sposobnost je nudil številnim našim ustanovam in gospodarsko-finančnim družbam, saj je bil do zadnjega predsednik nadzornega odbora delniške družbe «Dom» ter član nadzornih odborov pri Tržaški kreditni banki, pri Finančni delniški družbi, pri Založništvu tržaškega tiska in še pri športnem združenju Bor.

Odšel je tiho kot je bil tih in skromen v svojem življenju, katero je izpolnil z delom za našo narodno skupnost in za družino.

Naj mu bo lahka slovenska zemlja, ki jo je ljubil z dejanji.

Užaloščenima hčerkama in bratu Jožetu naše iskreno sožalje.

Sporočamo žalostno vest, da nas je za vedno zapustil naš dragi

FRANC CESAR

Pogreb nepozabnega pokojnika bo jutri, v petek, 2. t. m., ob 14.15 iz glavne bolnišnice.

Žalujoči hčerki Slavka in Vida z družino ter drugi sorodniki

Trst, 1. maja 1969.

Sporočamo žalostno novico, da je včeraj v Trstu preminil

FRANC CESAR

dolgoletni član našega nadzornega sveta in bivši upravnik Primorskega dnevnika.

Ohranili ga bomo v najlepšem spominu.

Pogreb dragega pokojnika bo jutri, v petek, ob 14.15 iz glavne bolnišnice.

Založništvo tržaškega tiska

Trst, 1. maja 1969.

Tržaška Immobiliare d.d. «Dom» javlja žalostno vest, da je nenadoma preminil

FRANC CESAR

predsednik nadzornega odbora

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Trst, 1. maja 1969.

Sporočamo žalostno vest, da je umrl naš dolgoletni vestni sodelavec, redni član nadzornega odbora našega zavoda

FRANC CESAR

preglednik računov

Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Banca di Credito di Trieste — Tržaška kreditna banka

Trst, 1. maja 1969.

Nenadoma je preminil naš nekdanji sodelavec in sedanji redni član nadzornega odbora naše družbe

FRANC CESAR

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

FINANČNA DELNIŠKA DRUŽBA ZA MEDNARODNI PROMET v likvidaciji

Trst, 1. maja 1969.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali ob bridki izgubi naše predrage

FRANČIŠKE ŠTOKA vd. BADALIČ

Posebna zahvala dr. Ukmarju, č. g. župniku, sorodnikom, bolničarki Milki Daneu, pevskemu zboru, darovalcem cvetja in vsem, ki so jo spremili k zadnjemu počitku.

ŽALUJOČE DRUŽINE: BADALIČ, PERTOT, BRIŠČIK in ŠTOKA

Prosek - Trst, 1. maja 1969

S SEJE OBČINSKEGA SVETA

Proračun dolinske občine za l. 1969 izkazuje 71 milijonov lir primanjkljaja

V Boljuncu bodo zgradili kulturni dom, med Dolino in Boljuncem pa športni center - Potrebno posojilo za kritje primanjkljaja

Kakor smo že na kratko poročali, je dolinski občinski svet na svoji seji v torek odobril občinski proračun za leto 1969. Proračun predvideva 71.037.638 lir primanjkljaja, ki ga bodo krili s prispevkom vladnega komisariata (19 mil. lir), s posojilom (40.014.298 lir) in z izrednimi dohodki (12.023.338 lir).

Župan Dušan Lovriha je v začetku razprava o obračunu na kratko orisal gospodarske razmere v dolinski občini v širšem okviru problematike tržaškega gospodarstva ter delovanje občinske uprave, ki je imela veliko dela ter je naletela na razne težave zaradi dogodkov in pobud, ki jih pred nekaj leti nihče ni mogel predvidevati. Tem specifičnim težavam, s katerimi se je morala spoprijeti dolinska občinska uprava, je treba prišteti še splošno problematiko javnih uprav v Italiji, ki zahtevajo temeljito reformo krajevnih financ. Pri nas je bilo to delno doseženo z ustanovitvijo avtonomne dežele, toda vse kaže, da se tudi na deželni upravi vedno bolj krepi birokracija.

Nato je Lovriha pripomnil, da vladni komisariat ne namerava za kritje primanjkljaja letošnjega proračuna dodeliti izrednega prispevka, pač pa le reden prispevek v znesku 19 milijonov lir. Iz sklada za Trst bodo dodelili 50 milijonov lir izrednega prispevka, ki je namenjen gradnji novega športnega centra. Lovriha je nato dejal, da je že izdelan občinski regulacijski načrt, o katerem bo občinski svet razpravljal na prihodnjih sejah, pri tem pa je pripomnil, da se je nekje zataknilo pri nadaljnji izdelavi medobčinskega regulacijskega načrta. Omenil je javna dela, ki so v programu v dolinski občini, zlasti gradnje kulturnega doma v Boljuncu (120 milijonov lir). Dom bodo zgradili z izkupičkom prodaje zemljišč boljunske srenje za gradnjo tovarne GMT. Dvajset milijonov lir iz gospodarskega načrta bodo porabili za ureditev centralne kurjave v šoli v Dolini in na Pesku za popravilo šol pri Domju, za ureditev ceste v Borštu in za ograjo okrog novega športnega igrišča. Z izkupičkom od prodaje občinske hiše v Borštu (L. 5 mil. lir) bodo uredili malo igrišče pred šolo v Borštu, 10 mil. lir je v proračunu namenjenih za okrepitev in razširitev javne razsvetljave. Občinska uprava bo predlagala gradnjo turistične ceste Mačkovlje - Prebeneg, ker so nastale težave s strani železniške uprave, za gradnjo turistične ceste v Glinščici. Župan je še dejal, da se zadnje čase opažajo hvalevredne pobude za razvoj turizma in da so nekateri gostilničarji lepo preuredili svoje lokale.

Finančno - ekonomsko poročilo o letošnjem proračunu pa je župan zaključil takole: «Hitri in nepredvideni razmah industrializacije z ustreznimi infrastrukturami spreminja gospodarsko in socialno v zadnjih letih večji del ozemlja občine. To stanje zahteva sicer takojšnje in primerno ustrezno povečanje izdatkov, ne da pa, z druge strani, nikake možnosti, da se istočasno povečajo tudi dohodki.

Pričakuje se, da bodo že zgrajeni industrijski objekti in tisti, ki so še v gradnji, čimprej doprinesli občini povečanje ustreznih dohodkov. Kljub temu pa, brez korenite reforme lokalnih financ, ki naj bi upoštevala konkretne zahteve krajevnih ustanov, ne bo mogoče v celoti zadostiti vsem novim potrebam občin.

Pričakuje se nadalje, da avtonomna dežela Furlanija - Julijska krajina podvzame in vodi novo politično smer do občin in pokrajin s tem, da nakaže del svojih finančnih sredstev krajevnim ustanovam s pomočjo pooblastila in z decentralizacijo svoje oblasti.»

Diskusija o proračunu je bila precej kratka, kakor tudi glasovalne izjave. Vodja demokristjanske svetovalske skupine Hlacia je dejal, da se je nekaj le pomaknilo v pozitivnem smislu, toda ne na podlagi politične volje občinske uprave, kateri je očital, da ni imela jasnih perspektiv in da ni upoštevala njegovega predloga o ustanovitvi raznih občinskih komisij.

Vodja svetovalske skupine LSS dr. Tul je izjavil, da jemlje na znanje splošne ugotovitve o gospodarskih razmerah, ki prihajajo do izraza prav v občinskem proračunu. Omenil je problem občinskega vodovoda in dejal, da bi bilo treba ugotoviti vzroke velikih izgub vode. Nato je pripomnil, da je industrializacija zavzela vse ravninsko področje, zaradi česar se je znatno skrčila površina obdelovalne zemlje. Razlaščeni lastniki so že prejeli večje ali manjše vsote odškodnine, toda vse kaže, da bo šel večji del denarja za potrošne dobrine. To je zelo škodljivo, ker bodo prizadeti ostali brez zemlje in denarja. Pri tem je omenil nekatere za družne pobude na Krasu in pripomnil, da bi bilo v tem primeru zelo koristna pomoč gospodarskih strokovnjakov in posvetovanja, kakršne je že organiziralo po Krasu Slovensko gospodarsko združenje.

Nekateri svetovalci so opozorili na potrebe posameznih vasi, svetovalec Prašelj pa je pripomnil, da bi bila potrebna še ena delovna moč za občinski vodovod.

V zelo kratkih glasovalnih izjavah sta Hlacia in dr. Tul napovedala, da bosta glasovala proti proračunu.

PO KONGRESU FEDERACIJE UPOKOJENCEV CGIL

Sprejeta resolucija z zahtevo po popolni reformi pokojnin

Morajo se demokratizirati zavarovalne ustanove z okrepitvijo delavskega zastopstva v njih

Na zadnjem kongresu tržaškega pokrajinskega sindikata italijanske zveze upokojencev CGIL so med drugim sprejeli tudi resolucijo, iz katere povzemamo glavne misli.

V njej najprej ugotavljajo, da so kljub resnemu gospodarskemu položaju in ostremu boju v obrambo tržaškega gospodarstva pritegnili vse javno mnenje tudi v boj za izboljšanje pokojnin. Zatem jemljejo na znanje, da so v tej vztrajni akciji premagali znatne ovire organizacijskega in finančnega značaja ter s tem prispevali k akciji, ki sta jo vodila CGIL in zveza upokojencev za izboljšanje njihovih razmer ter za izboljšanje splošnega obveznega pokojninskega zavarovanja.

Zatem našteva resolucija osnovne zahteve vseh kategorij upokojencev ki so: popolna reforma vsega zavarovalnega sistema, pri čemer mora služiti za podlago socialna varnost vseh; udeležba delavcev in sindikalnih organizacij pri upravljanju zavarovalnih zavodov; demokratizacija vseh teh zavodov; avtomatsko prilagajanje pokojnin spremenjenim mezdam in plačam; izenačenje pokojnin za vse sektorje, vštevši pokojnine svojcem umrlih upokojencev odobritev zakona o pravičnih stanarinah in oprostitev upokojencev pri novih poviških stanarin.

Resolucija obsoja uporabo več sto milijard lir iz pokojninskega prilagoditvenega sklada v druge namene ter zahteva ustanovitev vsedržavne zdravstvene službe, kar je zelo nujno v sedanjih razmerah. Ta zdravstvena služba mora zagotoviti delavcem in upokojencem tudi popolno oskrbo, kar se tiče zdravil, s tem da lahko nakupijo zavarovalni zakoni zdravila po njihovi resnični ceni, ki ne bi smela preveč presegati proizvodnih izdatkov pri njihovem izdelovanju. Resolucija zahteva tudi korenito reformo zavarovalnega zavoda državnih uslužbencev ENPAS, katerim se mora zagotoviti neposredna zdravstvena oskrba.

Za železničarje zahteva resolucija uresničenje vseh zahtev, ki so jih postavili na kongresu te stroke v Senigalii; za pomorščake, ki so jim likvidirali pokojnine 1. januarja 1965, dodatek, ki bo upošteval zvišanje življenjskih stroškov od takrat. Za vse upokojence zahteva, naj se jim izplača pokojnina najkasneje 90 dni od dneva, ko stopijo v pokoj; do takrat pa naj jim dajo 80 odst. predujma vsakomesečne pokojnine, do njene likvidacije.

Resolucija poziva zatem vse upokojence, naj se včlanijo v sindikalno organizacijo, da jo okrepijo in se enotno bojujejo v njej za uresničenje smotrov, ki si jih postavlja. Končno poziva vse stroke, demokratične sile in javno mnenje, naj se enotno bojujejo v obrambo miru, svobode, resnične demokracije, brez katerih ni možen noben napredek.

IZ TRŽAŠKIH SODNIH DVORAN

Obsojen na 5 mesecev zapora ker ni nudil pomoči kolesarju

Na kazenskem sodišču obsojen avtomobilist, ki je povzročil smrtno nesrečo

Pred okrajnim sodnikom Estijem (zapisnikarica Treiber) se je moral zagovarjati včeraj 59-letni Giulio Agnelli iz Ul. S. Marco 39, ki je bil obtožen, da je povzročil hudo prometno nesrečo pri kateri se je poškodoval 15-letni kolesar Fabio Rebez iz Milj.

Nesreča se je pripetila v bližini čistilnice nafte v Žavljah, in sicer pri zadnjem rezervoarju. Agnelli je s sprednjim delom svojega avta zadel od zadaj v mladega kolesarja, toda zaradi sunka samega ga ni podrl na tla. Res pa je, da je Rebezu pokvaril zadnje kolo v taki meri, da je deček kmalu nato padel na tla. Na srečo se je le malo poškodoval, saj je ozdravel v 5 dneh.

Obtožnica pa je navajala še dva druga prekrška. Agnelli se je pregrešil proti zakonu, ker se ni ustavil in drugič, ker ponesrečencu ni nudil potrebne pomoči.

Na včerajšnji obravnavi je Agnelli izjavil, da je sicer videl, kako je deček padel, toda trenutek pozneje je baje opazil, kako popravlja kolo.

Sodnik ga je spoznal za krivega zadnjih dveh obtožb (obtožba telesnih poškodb je odpadla, ker jo je prizadeti umaknil) ter ga obsodil na 4 mesece zapora, 1 mesec pripora ter 50.000 lir globe.

* * *

Pred tržaškim kazenskim sodiščem (predsednik Edel, tožilec Brenci, zapisnikarica E. Federici, obramba Devetag) se je moral včeraj zagovarjati 20-letni Francesco Grisonich iz Ul. Milano 19, mehanik po poklicu, ki je bil obtožen, da je 7. septembra lani povzročil hudo prometno nesrečo, pri kateri je izgubil življenje 68-letni Pietro Radiani iz Ul. Gambini 45.

Grisonich je okoli 18,30 omenjenega dne prihajal z motorjem s Trga Vico ter se peljal po Istrski cesti. Do nesreče je prišlo na križišču z Ul. Belli, kjer je prehod za pešce. Z desne proti levi strani (v smeri motoristove vožnje) je tedaj prečkal ulico že omenjeni Radiani. Prišlo je do trčenja, nakar sta pešec in motorist padla na tla. Pri padcu pa se je pobil le Radiani. Spočetka poškodbe niso zaskrbljale, saj je sam zdravnik v splošni bolnišnici menil, da bi moral Radiani okrevati v 10 dneh. Nastale pa so komplikacije in nekaj dni pozneje je nesrečnež umrl.

Grisonich je bil včeraj prisoten na obravnavi, kjer je potrdil svoje prejšnje izjave. Pokojnikova žena je izjavila, da ni nikoli mislila in tudi ne misli, da bi nastopila kot zasebna stranka.

Obtoženčev zagovornik je zahteval popolno oprostitev, ali pa vsaj oprostitev zaradi pomanjkanja dokazov.

Kazenski sodniki so mladeniča spoznali za krivega ter so ga obsodili na 8 mesecev zapora. Kazen je pogojna ter je ne bodo vpisali v kazenski list. Odvzeli pa so mu vozniško dovoljenje za 2 leti. Javni tožilec je zahteval 1 leto zaporne kazni ter odvzem vozniškega dovoljenja za 1 leto.

Dva dni na svobodi po pobegu iz umobolnice

Dva dni je Augusto Torresin užival svobodo. Uspelo mu je zbežati iz pokrajinske umobolnice v ponedeljek in zabrisati za seboj vsakršno sled. Vendar pa ni mogel zapustiti mesta, pa tudi doma ni imel. Torresin, 50-letni moški, ki se je v našem mestu preživljal s tistim, kar mu je uspelo prislužiti pri slučajnih delodajalcih (sicer pa je zahajal k občinski podporni ustanovi in tam jedel, spal pa zdaj tu, zdaj tam) je zagrešil hudo napako. Zbežal je namreč iz pokrajinske umobolnice pri Sv. Ivanu in se odpravil v mesto. Bogsigavedi zakaj je zavil predvčerajšnjim zvečer, nekaj po devetih, v hotel «Abbazia» v Ulici Geppa in prosil za sobo. Lastnik hotela je Torresina spoznal in takoj telefoniral policiji. Moški, ki pa ni bil tako slabe pameti, je kmalu zavohal, da ga je hotelir izdal. Vrnil se je v vežo in odhitel skozi izhod na cesto. Lastnik hotela, Giovanni Pesa iz Ul. Romagna 40 se je pognal za njim in ga dohitel v Ul. Filzi pred kinom «Vittorio Veneto». Zgrabil ga je in počakal agente, ki so Torresina odpeljali v umobolnico pri Sv. Ivanu. Tu so ga dežurni zdravniki sklenili zapreti v varnostno celico, da bi mu preprečili morebiten ponoven poskus bega.

Avto jo je podrl

Ko je včeraj opoldne vozil svoj avto po Senenem trgu proti mestnemu središču je Turinčan Ferdinando Panini, ki je sedel za krmilom avta z milansko registracijo MI D 32138, povozil 50-letno gospodinjo Lucijo Sedmak por. Mosetti. Ženska je prečkala cesto po zebrastem prehodu za pešce, ko jo je Turinčan podrl. Opazil jo je bil v zadnjem trenutku in pritisnil na zavore, tako da je avto žensko sicer podrl, toda ne s silo. Pri padcu se je le opraskala po desni nogi in roki, ki jo je stegnila predse, da bi se obranila. Ženski je na noge pomagal sam voznik avta, ki jo je podrl. Oprostil se ji je, jo povabil naj sede v avto in jo nato odpeljal v glavno bolnišnico, kjer pa je dežurni zdravnik Mosettijevo samo obvezal in jo nato odpustil domov s prognozo ozdravitve v devetih dneh.

Jutri seja občinskega sveta v Gorici

Jutri, 2. maja z začetkom ob 18.30 bo v Gorici ponovna seja občinskega sveta. Razen dveh na novo dodanih točk bodo razpravljali o dnevnem redu prejšnjih sej. Med drugim je odbor pripravil za sejo tudi poročilo o proračunu za leto 1969.

Izgubljeno-najdeno

Na uradu mestnih stražnikov v Gorici, Ul. Mazzini 7, hranijo naslednje najdene predmete:

Šest ženskih koles, en moped, tri zneske denarja v lirah; moško zapestno uro, knjižico za moped, otroško kapico, zaponko iz dragocene kovine, pet moških koles, dve torbici z raznimi predmeti, dve otroški kolesi, eno torbico, uro budilko, tri mošnjičke z nekaj denarja v lirah, torbo z delovnim orodjem.

Kdor lahko dokaže, da je lastnik katerega navedenih predmetov, ga lahko dobi med uradnimi urami na omenjenem uradu.

Vesti iz Sovodenj

Dražba občinskih pašnikov se bo vršila po raznih vaseh sovodenjske občine v nedeljo, 4. maja po naslednjem vrstnem redu: V Gabrjah pred šolo ob 9. uri; v Rupi pred šolo ob 9.30 uri; na Peči pred občinskim vodnjakom ob 10. uri; v Sovodnjah na županstvu ob 11. uri; na Vrhu pred gostilno Devetak ob 12. uri.

V ponedeljek v Gorici Slataperjev «Moj Kras»

V ponedeljek 5. maja bodo v okviru letošnje gledališke sezone v Gorici predstavili še zadnje delo, ki je bilo na programu in sicer Slataperjev «Moj Kras».

S tem delom bodo torej zaključili gledališko sezono v UGG, ki je bila letos še kar uspešna in deležna večjega obiska kot prejšnja leta. Predstava bo tudi tokrat v dvorani UGG ob 21. uri ter bodo veljavni tudi abonmaji. Vstopnica za neabonente je po 1000 odnosno po 700 lir. Za mladino in dijake velja na galeriji znižana cena po 500 lir. Predprodaja vstopnic pri agenciji Appiani na Korzu Italija.

Goriško-beneški dnevnik

ZA PRAZNIK PRVEGA MAJA

Delovno ljudstvo na Goriškem proslavlja danes svoj praznik

Zborovanja v Števerjanu, Doberdobu, Tržiču, Gradiški in v Krminu - Nov sedež CISL v Vidmu

Danes bodo tudi po raznih krajih na Goriškem proslave mednarodnega delavskega praznika 1. maja.

Osrednja proslava goriških Slovencev bo popoldne v Števerjanu in o njenem poteku in programu poročamo na drugem mestu. Že zjutraj ob 8.30 bodo imeli krajevno proslavo tudi v Doberdobu a popoldne se bodo zbrali ponovno na proslavi v Števerjanu.

Delavska zbornica za Goriško ima tudi za danes na programu tri večja zborovanja in sicer v Tržiču, Gradiški in Krminu. Glavno delavsko zborovanje bo ob 10.30 na Trgu republike v Tržiču, kjer bo govoril deželni tajnik CGIL za Piemont Sergio Gravini o aktualnih delavskih problemih in o pomenu praznika 1. maja. Še prej bo že od 9.30 igrala v Tržiču godba na pihala «Kras» iz Doberdoba, ki bo igrala tudi na čelu sprevoda, kateri bo obšel glavne ulice v Tržiču.

V Gradiški bo prav tako zborovanje ob 10.30 na Trgu Unità, kjer bo govoril pokrajinski tajnik CGIL Bergomas in še tajnik Alleanze ocntadini Marizza. Tukaj bo sodelovala tudi godba iz Turjaka, ki bo igrala v delavski povorki po mestu. V Krminu bo zborovanje ob 10.30 na trgu pred županstvom in bo govoril pokrajinski tajnik FIOM Papais. V povorki bo sodelovala godba iz Fare.

Tudi pokrajinska federacija CISL je izdala za 1. maj poseben manifest v katerem vabi na svojo osrednjo deželno prireditev, ki bo danes ob 10. uri v Vidmu, združene z otvoritvijo novega pokrajinskega sedeža CISL v Ul. Ciconi v Vidmu.

V okviru proslav 1. maja so že sinoči otvorili vinogradniki iz Števerjana in z Oslavja že tradicionalno vinsko razstavo s pokušanjem izbrane domače kapljice. Otvoritve razstave, ki je v okusno urejeni kleti baronice Tacco na Dvoru, so se udeležili predstavniki krajevnih oblasti in razni predstavniki iz Gorice. V imenu odbora vinogradnikov je razstavo otvoril njegov predsednik Avgust Štekar, odprta bo do nedelje 4. maja.

Tekme prireja v okviru CONI posebni občinski pripravljalni odboru, ki mu načeljuje župan Jožef Češčut. Odbor vabi vse starše v občini, da pripeljejo danes svoje otroke na nogometno igrišče.

Urbanistični odbor odobril goriški regulacijski načrt

Deželni urbanistični odbor je izrekel ugodno mnenje o splošnem regulacijskem načrtu goriške občine, ki je zadnje večje mesto v deželi, katero je dobilo dejaven urbanistični načrt. Tudi ob proučevanju tega načrta so obravnavali naselitvena, proizvajalna in infrastrukturalna vprašanja. Sedaj se bo postopek okrog goriškega regulacijskega načrta nadaljeval, dokler ne bo izdan o njem dokončni odlok in ga ne bo računski dvor registriral. Na vsak način je mnenje deželnega urbanističnega odbora važen korak k njegovi odobritvi. Res je, da predvideva zakon, da bo po uveljavljanju deželnega urbanističnega načrta še leto dni časa za revizijo veljavnih regulacijskih načrtov, tako da se uskladijo s predvidevanji deželnega načrta, toda kljub temu gre za važen dogodek za goriško občino.

Politične stranke obsojajo skrunitev partizanskega spomenika

V torek zvečer so se na sedežu PSI v Gorici sestali zastopniki raznih političnih strank in organizacij goriške pokrajine, razen MSI, ki ni bil povabljen, da bi razpravljali o nedavnih dogodkih v naši pokrajini, ki so onečastili spomin na partizansko gibanje. Dogodki so znani: onečaščenje partizanskega spomenika v Ronkah, črna zastava na tržiškem gradu, pomazana ulična tabla Ulice 25. aprila v Tržiču in še nekaj manjšega značaja. Zastopniki antifašističnih strank so izrazili obsodbo na ta dejanja in izrazili zaskrbljenost nad obnovo fašističnega delovanja v naši pokrajini, ki služi, pod pretvezo vzpostavitve javnega reda določenim političnim silam v državi. Zastopniki strank, od liberalcev do komunistov, so izrazili solidarnost občini Ronke, kjer je bilo sinoči skupno zborovanje v protest proti skruniloem spomenika, ter izrazili zahtevo da policija odkrije krivce teh nečastnih dogodkov.

Vpisovanje za mladinske igre v Sovodnjah

Danes zjutraj ob 9. uri bo na sovodenjskem nogometnem igrišču «novačenje» otrok in mladincev za mladinske športne igre, ki bodo tudi v sovodenjski občini 11. maja t.l. Danes zjutraj bo na sovodenjskem igrišču tudi prvi skupni trening. V Sovodnjah bodo tekmovali v nogometu, namiznem tenisu, metu krogle, skoku v višino, teku na 50 in 80 metrov in še v kakšni drugi disciplini, če bo zanjo dovolj tekmovalcev.

VESTI IZ DOBERDOBA

Slovesna proslava 1. maja in počastitev spomina padlih

Jutri produkcija in izpiti mladih godbenikov društva «Kras»

Za današnji praznik dela 1. maja so se v Doberdobu tudi letos z vso vnemo pripravili. V zgodnjih jutranjih urah priredi domača godba na pihala budnico po vasi z «internacionalo» in drugimi delavskimi koračnicami. Osrednja proslava pa je predvidena ob 8.30, ko se bodo skupaj z delavci zbrali pred spominsko ploščo padlim vsi vaščani, da bi počastili na ta dan tudi spomin padlih borcev.

Po kratkem nagovoru bo moški pevski zbor «Jezero» pod vodstvom prof. Križmančiča zapel nekaj pesmi, nato pa bo zopet zaigrala godba nekaj koračnic in drugih pesmi. Povorka bo krenila potem po glavnih doberdoskih ulicah in spotoma bodo delavski predstavniki razdeljevali rdeče nageljne vsem vaščanom. Tako veselo razpoloženje po vasi bo trajalo do poldne.

Popoldne pa bodo tudi iz Doberdoba, zlasti mladina, odšli v Števerjan, kjer bo na Dvoru slovesna proslava 1. maja ob petju in igranju godbenega ansambla iz Ljubljane in kjer bo tudi razstava briških vin s pokušanjem.

Jutri, 2. maja ob 18.30 pa bo v Doberdobu še druga zanimivost. V tamkajšnji šolski telovadnici bo nastopilo 18 mladih godbenikov na pihala, ki bodo s skupnim nastopom in posamezno pokazali, kaj so se naučili v godbeni šoli, ki jo je priredila domača godba na pihala s pomočjo državnega prispevka. Izpit morajo napraviti na zahtevo šolskega skrbništva, ki ima nalogo, da nadzoruje potek letnega državnega tečaja, katerega izvedba je bila poverjena domači godbi. Na to prireditev so povabili višje in krajevne predstavnike oblasti, vabljeni pa so tudi vsi vaščani, da se bodo ob tej priliki seznanili z delom, ki so ga opravili marljivi učitelji domačega godbenega društva «Kras» ter z uspehi, ki so jih dosegli gojenci njihove godbene šole, ki bodo, tako vsaj upamo, še bolj okrepili vrste domače godbe pri njenih bodočih nastopih.

Števerjanski vestnik

Prejeli smo tretjo številko «Števerjanskega vestnika», ki ga izdaja SKPD «Franc Sedej» v Števerjanu. Številka nosi datum 1. maja ter prinaša drobne vesti, ki se nanašajo na prve mesece tekočega leta v Števerjanu.

Tako je v «Vestniku» navedeno, da so šli 9. aprila letos na nabor trije domači fantje in sicer: Miroslav Mužina s Klanca 4, Ivan Maraž, Klanec 15 in Dušan Maraž, Ščedno 3. Dne 18. junija gre na nabor Klavdij Carollo iz Jazbin 18. V jeseni, 30. septembra pa gre na nabor kar 7 domačih fantov in sicer: Karel Hlede, Ašče 8; Bruno Hlede, Dvor 2; Marij Jakin, Križišče; Silvan Medvešček, Jazbine 2; Martin Korečič, Valerišče 17; Marjan Ciglič, Klanec 1 ter Dušan Drufovka, Ščedno 30.

V prvih štirih mesecih letos se je v števerjanski občini rodil samo en otrok in sicer Denis Prinčič, Jazbine 8.

Poročili so se 4 pari: Mira Neva Spacapan in Ezio Querin; Katjuša Komic in Aldo Franzoso; Majda Graunar in Antonio Natali ter Miroslava Humar in Boris Lutman. Kot vidimo si je od štirih nevest izbrala kar trojica tujega ženina, kot da bi primanjkovalo domačih fantov.

V istem času so umrle štiri osebe in sicer: Marija Hlede, vd. Drufovka, Ščedno 30; Dionizija Maraž por Stanič, Bukovje 8; Jožef Medvešček, Jazbine 4 ter še Franc Mačus, Števerjan, Trg svobode 3. Naj počivajo v miru.

IZ GORIŠKEGA MATIČNEGA URADA

V goriškem matičnem uradu so 28. in 29. aprila prijavili 10 rojstev in 5 smrti.

ROJSTVA: DUŠAN Cossutta, Deborah Persoglia, Cinzia Polisi, Laura Ottogalli, Marco Cardillo, Paola Catalano, Michela Vecchiet, Daniele Cumin, Rosanna Martines in Paolo Colja.

SMRTI: upokojenka 66-letna Vittoria Bizin, vd. Cirese, gospodinja 82-letna Angela Sanson por. Concina, zdravnik 76-letni Gilberto Delneri, kurjač 57-letni Francesco Zucchiatti in 6-letna Cinzia Saletta.

Izleti

Za izlet v Škocjansko jamo in Lipico, ki ga priredi SPD v nedeljo 11. maja, se vrši vpisovanje pri Arturu Košuti v Gorici Ul. Mameli. Vožnja z avtobusom, ki bo odšel ob 6.30 s Travnika v Gorici preko Podgore in Štandreža, je po 800 lir za člane in po 1.000 lir za nečlane. Ostale podrobnosti pri vpisu.

PO PODATKIH OBČINSKEGA BILTENA

Nad 1600 oseb stalno prisotnih v petih goriških bolnišnicah

V občini Gorica je še vedno 636 občanov vpisanih v sezname reveżev - Jetika še vedno žanje bolnike

Iz mesečnega biltena goriške občine lahko razberemo nekatere zanimive podatke o zdravstvu v tej občini v prvih petih mesecih prejšnjega leta.

Prvi podatek, ki nam pade v oči, je zdravstvena oskrba revežev, ki jih je v goriški občini, kljub blagostanju, ki se je v zadnjih letih precej razširilo, še vedno precej. Lani je bilo v seznamu revežev, ki so potrebni zdravstvene oskrbe 636 občanov, kar je približno en odstotek in pol prebivalstva. Samo v lanskem maju so občinski zdravniki izvršili 575 pregledov. Zdravil je bilo razdeljenih v vrednosti 808.260 lir. Tako število pregledov kot razdeljenih zdravil je bilo v maju večje kot v prvih štirih mesecih istega leta. Prav tako je bila vrednost razdeljenih zdravil višja od vrednosti zdravil v prejšnjem letu, kljub temu, da je bilo število oskrbovancev nekoliko nižje.

V protituberkuloznem dispanzerju so v lanskem maju v prvo pregledali 47 moških in 23 žensk. V istem dispanzerju so pregledali 227 oseb, ki so že bili prej v seznamih dispanzerja. 12 oseb so poslali v razne sanatorije, 5 pa v klimatske bolnišnice.

V raznih goriških bolnišnicah (civilna, psihiatrična, Fatebenefratelli, San Giusto in Sanatorij) je bilo lani 1. maja 817 moških in 843 ženskih bolnikov. Skupno torej 1660. V teku meseca so sprejeli v te bolnišnice 719 moških in 732 žensk, odslovili pa so 677 moških in 738 žensk. V istem mesecu je umrlo v bolnišnicah 46 oseb. Ob zaključku meseca je bilo v petih bolnišnicah v Gorici 1650 bolnikov (833 moških in 817 žensk). Velika večina bolnikov in tudi sprejemov in odslovitev je bilo logično v Civilni bolnišnici.

Če primerjamo število bolnikov v goriških bolnišnicah s prejšnjimi meseci in z istimi meseci v prejšnjem letu ugotovimo naslednje: januarja 1967 je bilo vseh bolnikov 1520, januarja 1968 1540; februarja 1967 jih je bilo 1750, februarja 1968 pa 1830; marca 1967 je doseglo število bolnikov višek 1840, v marcu lanskega leta pa jih je bilo 1760. Aprila, tako 1967 kot 1968, pa je povprečje padlo na številke lanskega maja. To povprečje se ponavlja več ali manj v vseh ostalih mesecih lani in predlanskim.

VČERAJ V UL. TOMINZ V GORICI

Prijeli so specializiranega vlomilca v prazna stanovanja

Pri Kladovskem so našli celo serijo nad 250 ključev

Letečemu oddelku goriške policije se je včeraj posrečilo izslediti vlomilca, ki je že od leta 1966 vlamljal v tako imenovana poljska stanovanja v raznih goriških palačah in vilah.

Včeraj zjutraj ob 10. uri so policisti v civilu, ki so patruljirali v Ul. Tominz, opazili sumljivega človeka, ki je hotel s ponarejenimi ključi odpreti vrata v stanovanje št 16 v nebotičniku Caselgrandi v omenjeni ulici. Ustavili so ga in odpeljali na kvesturo, kjer so ugotovili, da se imenuje Emanuele Kladovsky, ima 52 let s stalnim bivališčem v Trstu, Ul. Carmelitani 7. Pri njem so dobili celotno serijo več kot 250 ključev yale za odpiranje stanovanj, in to je glavna obtožilna priča proti njemu poleg dejstva, da so ga presenetili na delu. V Gorici je bilo v zadnjih letih kakih 12 vlomov v stanovanja, za katere niso našli vlomilca. Sedaj nadaljujejo z zasliševanjem na kvesturi, da bi ugotovili koliko teh vlomov je izvedel današnji aretiranec.

PROSVETNO DRUŠTVO «BRIŠKI GRIČ»

priredi na DVORU

v Števerjanu praznik 1. maja

Z NASLEDNJIM PROGRAMOM:

Danes, 1. maja: ob 10. uri odprtje vinske razstave
ob 16.30: Marko Waltritsch govori v slovenščini;
Fulvio Bergomas v italijanščini

Sledi kulturni program v izvedbi godbenega in pevskega ansambla «Lojze Slak» iz Ljubljane.

V soboto, 3. maja od 20. do polnoči **PLES**
V nedeljo, 4. maja: ob 16. uri tekma v briškoli (prva nagrada živo tele)
ob 19. uri nastop ansambla UNION iz Ljubljane s pevkama M. DRŽAJ in A. ŽUPANČIČ do 1. ure.

V primeru slabega vremena bo koncert ansambla SLAK nocoj ob 18. in 20. uri v Prosvetni dvorani v Gorici. Prav tako v nedeljo, 4. maja nastopi ob 20. uri ansambel UNION v Prosvetni dvorani v Gorici.

V TOREK V KLUBU «SIMON GREGORČIČ»

Dr. Joža Vilfan je prikazal razne aspekte Osvobodilne fronte

OF je pomenila prelom v politični orientaciji slovenskega naroda, poudarila je privrženost jugoslovanski ideji, ustvarila moderen koncept politične organizacije

Zamisel vodstva kluba «Simon Gregorčič» o predavanju posvečenemu Osvobodilni fronti slovenskega naroda je bila posrečena, predvsem zaradi tona, ki ga je temi dal predavatelj dr. Joža Vilfan. Ni bila to navadna komemoracija, kakršnim smo vajeni prisostvovati, marveč globoka analiza dogodkov, ki so se izvršili za časa zadnje vojne.

Dr. Joža Vilfan je bil eden izmed voditeljev Osvobodilne fronte in narodnoosvobodilnega gibanja na Slovenskem in je vsa povojna leta na najvidnejših političnih in diplomatskih položajih jugoslovanske republike. Zaradi tega je osebnost, ki je naravnost poklicana, da govori o tedanjih dogodkih.

Svoje predavanje je, po kratki uvodni kroniki o ustanovitvi OF 27. aprila 1941 v tedanji hiši dr. Vidmarja v Ljubljani, kjer so se sešli predstavniki intelektualcev kroga «Sodobnosti», Komunistične partije Slovenije, krščanskih socialistov in Sokolov, katerim se je nato pridružilo okrog dvajset drugih organizacij, dr. Vilfan osredotočil na tri točke: 1. prelom v politični orientaciji slovenskega naroda, 2. poudarjena privrženost jugoslovanski ideji, 3. moderni koncept organiziranega političnega življenja.

Slovenski narod se je z Osvobodilno fronto orientiral za napredek in proti reakciji. OF ni hotela čisto navadne restavracije prejšnjega družbenega reda. Hotela je najprej osvoboditev izpod tujega jarma, istočasno pa se je borila za nov družbeni red. Ta ideja Osvobodilne fronte je bila tudi v skladu s splošnim razvojem slovenske kulture od Prešerna do Cankarja in zaradi tega je bila slovenska inteligenca odločno na strani OF

Življenje Slovencev v stari Jugoslaviji ni bilo lahko. Krvne sorodne vezi iz leta 1918 so bile v dvajsetih letih precej razmajane. Vera v Jugoslavijo se je nadalje omajala po nekajdnevni vojni leta 1941, ko je prišla na dan korupcija, ki je vladala v takratnem družbenem redu. S tem, da je takoj Osvobodilna fronta poudarila privrženost jugoslovanski ideji, sicer na neki podlagi slovenske samostojnosti v jugoslovanski federaciji, je napravila zelo pogumno dejanje. Spremenil pa se je odnos do jugoslovanske ideje. Nič več samo etnična sorodnost, marveč skupni boj za skupne cilje na naprednih pozicijah. Osvobodilno gibanje je uspelo tako združiti na antifašistični osnovi tudi neslovanske manjšine na jugoslovanskem ozemlju.

Osvobodilna fronta je bila koncept moderne politične organizacije. Zbrala je vse Slovence ne glede na njihovo politično orientacijo. Cilj je bil osvoboditev Slovencev in njihova državnost, sredstvo za dosego tega cilja pa je bila oborožena borba. Vsakdo je bil v stanju pokazati do katere mere pošteno jemlje cilj in do katere sredstvo za dosego istega. S tem je bila OF že vnaprej orientirana da postane enotna povojna organizacija. To je bila zaključna faza daljšega predvojnega procesa v slovenskem političnem življenju, ko se je marsikje čutil odpor do strumentalizacije vsake oblike kulturnega, športnega in gospodarskega življenja v strankarske namene. Ta koncept je tudi postal osnova današnjega družbeno političnega koncepta v Sloveniji. Ta koncept je danes vedno bolj zaznaven v vsem svetu, kjer gre vedno bolj v ospredje osebna angažiranost.

Po Vilfanovem predavanju je skupina dijakinj in dijakov goriškega Dijaškega doma izvedla skupni recital Kajuhovih pesmi. Predsednik kluba Marko Waltritsch se je dr. Vilfanu zahvalil za jasno in angažirano predavanje ter naglasil potrebo, da se o teh problemih naše bližnje zgodovine pogosteje govori in razpravlja.

Kino

CORSO. 15.30: «Petulja», G. Christie in G. C. Scott; ameriški film v barvah, mladini pod 14. letom prepovedan.

VERDI. 15.30: «Il grande silenzio», J. L. Trintignant in K. Kinsky; italijanski barvni western, mladini pod 18. letom prepovedan.

MODERNISSIMO. 15.15: «Uno di più all'inferno», G. Hilton in C. Lange. Italijanski kinemaskopski film v barvah.

VITTORIA. 15.00: «La notte infedele», C. Minazzoli in A. Oumonsky; francoski film v barvah, mladini pod 18. letom prepovedan.

CENTRALE. 15.15: «Un uomo per Ivy», S. Poitier in A. Lincoln; ameriški kinemaskopski film v barvah.

Tržič

AZZURRO. 14.00: «I giovani lupi». Barvni film.

EXCELSIOR. 14.00: «Partner», C. Etienne. Barvni film.

PRINCIPE. 14.00: «Violenza», C. James in T. Laughing. Barvni film.

Nova Gorica

Soča (Nova Gorica): «Sarajevski atentat», jugoslovanski barvni film — ob 16., 18. in 20.15.

Svoboda (Šempeter): «Osamljena volčica», francoski barvni film — ob 16., 18. in 20.15.

Deskle: «Mož, ki ni znal ljubiti», ameriški barvni film — ob 17. in 20.15.

Prvačina: «Za dolar več», italijanski barvni film — ob 16. in 20.

Šempas: «Velika ljubezen Elvire Madigan», švedski barvni film — ob 16. in 20.

Kanal: «Nori Pierrot», francoski barvni film — ob 16. in 20.

DEŽURNE LEKARNE

GORICA

Danes ves dan in ponoči je odprta lekarna S. Giusto Na Korzu Italija 244 — tel 35-38.

TRŽIČ

Danes ves dan in ponoči bo v Tržiču odprta lekarna dr. Rismondo, Ul. Toti 52, tel. 72-701.

PRED NEDELJSKIM ZBOROVANJEM PREKOMORCEV - TANKISTOV V SEŽANI

Predanost naših fantov je bila tolikšna da so premagali sleherno težavo in oviro

Taborišče v oljčnem gaju je bilo prelepo, da bi ne krilo kaj sumljivega Odpor in upor - Za kazen v puščavo - Obisk bivšega kralja in grožnje starega generala - Za kazen v močvirje - Volja in vztrajnost pa sta vendarle zmagala

Čez deset dni, v nedeljo 11. t. m. se bodo v bližnji Sežani zbrali bivši prekomorci - tankisti in z njimi tudi drugi preživeli prekomorci in borci drugih partizanskih enot, da bi proslavili 25-letnico ustanovitve Prve tankovske brigade ter obletnico zaključnih operacij pri osvoboditvi naših krajev, vsega Primorja s Trstom in Gorico vred, pa tudi Koroška, saj je del prav te tankovske enote sodeloval tudi pri osvoboditvi Celovca.

O prekomorskih enotah je bilo doslej že veliko napisanega, bolj pomanjkljive pa so bile doslej beležke o nastanku in junaški poti prekomorcev - tankistov. To vrzel bo sedaj napolnila posebna publikacija o razvojni in borbeni poti tankistov - prekomorcev.

V zvezi z zborovanjem, ki se napoveduje za 11. maj v Sežani, ter za to, da bi nekoliko obudili spomine na one velike dni pred 24 leti, ko so enote slovenske in jugoslovanske partizanske vojske, ob sodelovanju domačih, tržaških antifašistov, osvobodile naše mesto in naše kraje bomo dali kratko zgodovino nastanka Prve tankovske brigade po podatkih, ki jih je zabeležil Karlo Udovič, ki je bil v tej enoti od njenega nastanka. Karlo Udovič pravi naslednje:

Znano je, da je bilo veliko mladeničev iz vsega Primorja in Istre v «posebnih» kazenskih bataljonih ter v italijanski vojski. Kadarkoli se je kakemu našemu fantu nudila možnost, da zapusti svojo enoto, je pobegnil k zaveznikom, seveda v upanju, da mu bo omogočeno boriti se proti fašizmu in za osvoboditev svojih krajev. In v letu 1942 ter v začetku 1943 se je na Srednjem vzhodu nabralo že toliko teh naših fantov, da so ustanovili prvo slovensko enoto, ki naj bi šla na pomoč partizanski vojski, ki se je borila na domačih tleh.

Skupina častnikov bivše jugoslovanske vojske, ki je imela svoj sedež v Kairu, je zvedela, da je po ujetniških taboriščih veliko primorskih fantov, ki bi se hoteli boriti proti okupatorju. Zato so odhajali po taboriščih in vabili fante v jugoslovansko vojsko, ki se formira na Srednjem vzhodu in v Kairu. «Prepričljivosti» teh častnikov je nasedlo veliko naših fantov, ki so se sicer hoteli boriti za osvoboditev svojih krajev, vendar ne v smislu, kot so si želeli častniki bivšega kralja Petra. In ko so v oktobrskih dneh 1942. bili že v lepem taborišču v oljčnem gaju blizu Hajfe v Palestini, so uvideli, da so bili prevarani. To jim je še bolj nazorno pojasnil Motovunčan Humbert Divjak, star komunist, ki je bil že prej v taborišču. In takoj dan po prihodu je bil na tajnem sestanku sprejet sklep, da nakane kraljevih častnikov ne bodo uspele, pač pa da se bo treba čimprej pripraviti za odhod na domača tla v borbo proti okupatorju. Da so ti sklepi postali še trdnejši, so pripomogli stiki, ki so jih primorski fantje imeli z grškimi partizani iz bližnjih taborišč. Ideja, ki so se je v začetku oklenili le nekateri, se je kmalu razširila na ostale, tako da je na strani kraljevih častnikov ostalo le kakih 30 odst. ljudi, ostali pa so vsi hoteli čimprej v borbo proti okupatorju na strani NOV. Seveda so častniki izbrali pot groženj, celo pretepanja. Druga stran pa se je pripravila na upor, do katerega je prišlo 10. junija 1943 pozno zvečer. Častniki so pobegnili in «uporniki» so postali gospodarji taborišča. Angleži, ki so se postavili na stran častnikov, so voditelje «upora» stlačili v posebno taborišče, ki so ga obdali z žico. Vse to pa je bilo zaman. V taborišču je vrelo, pokorščina je odpovedala in 40 dni je bilo vojaško taborišče spremenjeno v koncentracijsko. Konec julija 1943 je prišel ukaz za preselitev.

Rekli so jim, da gredo v Sirijsko puščavo na vaje, katerim bosta prisostvovala sam kralj Peter in general Živković. Primorski fantje so takoj uvideli, da jim hočejo s tem preprečiti odhod v domovino in jih izolirati v Sirijsko puščavo, kjer bi izgubili vsako možnost stika z domovino in svetom. Hkrati pa naj bi jih pripravili tako, da bi jih s pomočjo zaveznikov izkrcali sicer v Jugoslaviji, toda v nasprotju s cilji in nameni NOB. V taborišču je bila izredno stroga disciplina, kljub temu so se fantje skrivaj sestajali, dogovarjali in pripravljali. Vse je bilo tako organizirano, da je bil v prvih dneh septembra 1943 na obširnem prostoru blizu poveljstva taborišča zbor vseh borcev, ki so zahtevali odhod v domovino. Zbora se je udeležilo 80 odst. fantov, ki so dve uri čakali na odgovor. Po dveh urah jim je spregovoril polkovnik Prodan, doma iz Postojne, ki pa je fante bolj razburil kot pomiril, ker jih je napadel, češ da so pod vplivom nekih agentov, ki jih bodo v najkrajšem času onesposobili. Hkrati je tudi napovedal obisk Petra Karadjordjevića in generala Petra Živkovića.

Fantje so se za ta obisk organizirali, da je bil to prvi in poslednji obisk bivšega jugoslovanskega kralja, ki bi se bil lahko končal tudi tragično.

Nekega lepega septembrskega dne se je v taborišču v Sirijski puščavi ne daleč od Beiruta pojavil Peter Karadjordjević v spremstvu generala Živkovića. Častniki bivše jugoslovanske vojske so mislili, da so slavili zmago, ker so računali tudi z vplivom, ki ga bo na «uporne» primorske fante imela navzočnost angleških, avstralskih in indijskih enot, ki so bile razporejene okoli njihovega taborišča. Ko je ob 10. uri prispel Peter Karadjordjević s svojim spremstvom, so angleški in avstralski trobentači naznanili njegov prihod, v taborišču pa so ga fantje sprejeli hladno. Prav tako hladno so sprejeli njegov pozdrav, pa tudi govor generala Živkovića, ki jim je že začel govoriti. 6. septembra so bila za 14. uro napovedane vojaške vaje. Glavnina je takoj odšla v gričevje na obronkih puščave. To so bili v glavnem topničarji, minometalci in tankisti. Minometalci so se bili dogovorili za sabotažo. Ideja se je razširila skoraj po vsej enoti. In ko je Peter Karadjordjević s svojim spremstvom prišel v neposredno bližino namišljene vojne črte, so minometalci usmerili napad proti kralju in njegovemu spremstvu. Kralj in njegovi so se takoj umaknili in ukazano je bilo, naj se vaje takoj prenehajo. Častniki so bili zbegani in so poklicali na pomoč Avstralce in Angleže. Kljub ukazu se streljanje ni končalo, dokler se niso približale zavezniške enote. Še istega dne je bil zbor bataljona in Peter Karadjordjević je spregovoril le nekaj besed, nič več ni znal povedati Živković, ki je imel sicer daljši govor, v katerem je veliko grozil, zmerjal in napovedoval, kako bodo «komunistične tolpe» uničili, ko bodo «osvobodili» Jugoslavijo. Na te grožnje in napovedi mu je bataljon odgovoril z zvižgi in smehom.

Pred odhodom je Živković izdal ukaz, da naj se ustreli vsak deseti vojak za kazen, ker se je bataljon tako nesramno obnašal. In naslednje dni je štab bataljona resnično izdal pismeno «naredbo» in sestavil seznam tistih vojakov in podčastnikov, ki so bili osumljeni prevratne dejavnosti, kar pa je obsegalo 70 odst. bataljona. Seznam je bil prebran pred bataljonom, kjer so prebrali tudi ukaz o ustrelitvi vsakega desetega vojaka. Seveda je bila izvedba tega ukaza pogojena od odobritve angleškega poveljstva in zato so se fantje tega ukaza sicer ustrašili, vendar so računali, da se Angleži z ukazom ne bodo strinjali. Kar je bilo tudi res. Zato so fantje še bolj vztrajno zahtevali odhod.

Prav tedaj, kot tudi že prej, so skupine častnikov bivše jugoslovanske vojske hodile po Severni Afriki in po južni Italiji in Siciliji, da bi zbrali kaj ljudi za svojo vojsko. Upor tega bataljona, ki je bil praktično že bataljon partizanov, je načrte častnikov izjalovil. Oporišča kraljeve vojske ni bilo več, kajti fantje so si že prišili na kape rdeče zvezde. Seveda to ni šlo tako na lahko. Na poziv kraljevih oficirjev je taborišče obkolila angleška vojska, ki je bataljon razorožila in mu pobrala tudi obleke, v zameno katerih jim je pustila le nekaj umazanih delovnih oblek. Toda volja teh fantov je bila močnejša od orožja. Bilo je že proti večeru nekega septembrskega dne 1943, ko so ves bataljon naložili na tovornjake in jih ob 23. uri odložili nekje na močvirnatem puščavskem p o d r o č j u. Kljub neurju, ki je divjalo, so si fantje postavili šotore in ko se je zdanilo so videli, da jih «varujejo» angleške straže.

Tu so jih «medili» 15 dni ob skrajno slabi hrani in v nezdravih vremenskih razmerah, toda na vhodu taborišča je že bil napis: «Taborišče jugoslovanskih partizanov». Čez nekaj dni so Angleži ta napis zamenjali z angleškim, vendar smiselno istovetnim napisom, ker je pomenilo, da so zavezniki priznali in upoštevali voljo teh primorskih fantov, ki so kljub vsemu še vedno, bolje povedano, vedno bolj vztrajno zahtevali odhod v domovino, v boj proti okupatorju. Težko si je danes zamisliti, saj se zdi skoraj neverjetno, da je bilo že konec septembra 1943 na obronkih Sirijske puščave, v nekem močvirju taborišče jugoslovanskih partizanov ,v katerem je bilo okoli 500 primorskih Slovencev in Istranov, ki so v težkih razmerah, toda z revolucionarno zavestjo prenašali vse šikane in vendar uspeli, da so mogli pozneje tako učinkovito poseči v osvobodilno borbo v domovini, v kateri so mnogi izmed njih žrtvovali tudi svoje življenje.

S svojo odločnostjo so se fantje torej osvobodili. Angleško poveljstvo je odstranilo svoje straže in bataljon je postavil svoje. V taborišču Zaneifa v Egiptu je kmalu zatem zaživelo pravo partizansko življenje. Sredi taborišča se je na visokem drogu vila trobojnica z rdečo zvezdo. V taborišče so prihajali vedno novi in novi prostovoljci, tako da jih je bilo v kratkem nad tisoč.

Kmalu je bila vsa ta vojska oborožena s puškami, topovi in z malimi tanki za vaje. Prvič v zgodovini so primorski fantje in njihovi istrski bratje imeli res svojo vojsko in se vadili s svojim orožjem. Dan, ko so ti fantje dobili tanke in topove, je bil resnično zgodovinski dan. Komaj so prispeli tanki v taborišče so nanje že narisali rdeče zvezde.

Čeprav sta bila med tisoč ljudmi le dva častnika, je bilo veliko podčastnikov in med moštvom veliko šoferjev, tankistov, mehanikov, radiotehnikov, celo strokovnjakov za fino mehaniko. Zato so lahko formirali tankovsko enoto, prvo tankovsko brigado, preostali del moštva pa je formiral pehotno enoto, drugi pa so šli v letalstvo in tudi mornarico. Ko je bilo vse to urejeno, je vodstvo bataljona sporočilo v domovino, vrhovnemu poveljstvu NOB sklep, da so pripravljeni za odhod. Čez mesec dni je delegacija jugoslovanske narodnoosvobodilne enote že prispela v taborišče. Tako je nastala Prva tankovska brigada.

Tanki Prve tankovske brigade, ki so konec aprila 1945 prodrli v Ilirsko Bistrico, kjer so se enote jugoslovanske ljudske armade spoprijele z umikajočimi se nemškimi enotami, ki so se hotele prebiti s področja Kvarnera proti Trstu in zahodu, pa so jih jugoslovanske enote uničile.

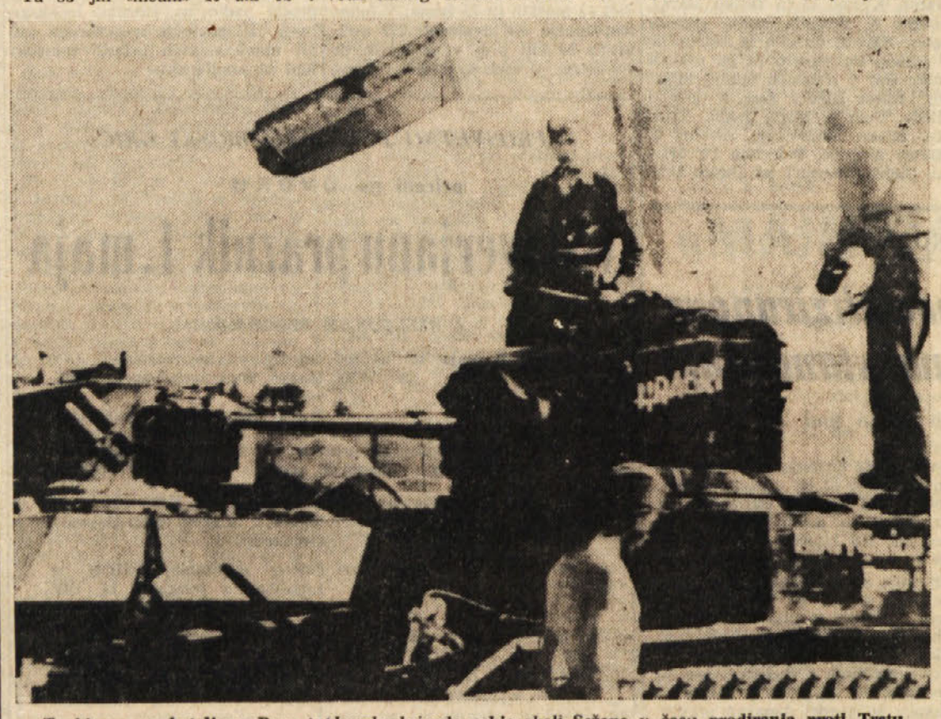

Tanki prvega bataljona Prve tankovske brigade nekje okoli Sežane v času prodiranja proti Trstu.

SPOMINI NA PRVO KONFERENCO SLOVENSKIH NOVINARJEV PRED 25 LETI V METLIKI

«Naše delo ne bo ostalo oholo nad ljudstvom ampak bo povezano z njim in iz njega črpalo»

Kar z mitinga na pot iz Cerknega v Črnomelj - Sovražnik na cesti - Izbrati je bilo treba drugo pot - Obvestilo je prišlo prepozno, zato je bila konferenca že pred zaključkom - Srečanje z domačinom Nikolajem Pirnatom

I. MAJ — SPOMINI S POTI...

Letos praznujemo slovenski časnikarji 25-letnico prve slovenske novinarske konference na osvobojenem ozemlju, ki je bila v Metliki pri Črnomlju v dneh 5. in 6. maja 1944. Takrat je s Primorske odšla delegacija treh članov. V delegaciji smo bili: Vreg France-Mile, urednik «Partizanskega dnevnika», Tine Orel, vojni dopisnik IX. korpusa in podpisani.

Ta, za slovensko časnikarstvo tako pomemben dogodek ne sme mimo nas. Ko samo mimogrede sledim važnejšim datumom iz NOB, ugotavljam, da nam pri vsakdanjem delu uteče iz rok marsikateri važen dogodek, ki bi ga morali opisati. Mogoče botruje tej «pozabljivosti» obilica dogodkov na domači in svetovni politični pozornici, ki nas uklepajo in — hočeš nočeš — vlečejo s seboj. Pri tem ostajajo ob strani našega življenjskega tira pomembni dogodki, ki so naše bogastvo, naša zgodovina, naš ponos.

* * *

Brigada Janka Premrla - Vojka ali XVI. SNOB kot smo jo imenovali — je prišla zadnje dni aprila 1944 na Cerkljansko. Kulturniška skupina je v Planini pri Cerknem pripravljala miting. Kot vodja kulturniške skupine sem napovedoval posamezne točke sporeda. Tako sem med drugimi napovedal tudi točko: Uvod v Krst pri Savici, recitira komandant Blaž. V dvorani so ljudje navdušeno pozdravili komandanta Blaža, ki je stopil na oder. Naj poudarim, da je bil komandant Blaž zelo priljubljen partizanski komandant na Cerkljanskem. Sam je pisal pesmi in jih tudi recitiral. Navdušeno ploskanje je sledilo komandantovi recitaciji. Napovedal sem naslednjo točko in se umaknil za kulise. Takrat me je z odra poklical komandant Blaž in izročil listek. Prebral sem in presenečen ostal brez besede. Bilo je vabilo na prvo slovensko novinarsko konferenco na osvobojenem ozemlju. Ko je komandant opazil moje presenečenje, je dejal:

«Takoj določi tovariša, ki bo vodil miting do konca in se odpravi na pot».

Tu ni bilo kaj premišljevati. Kar na licu mesta sem dal «naredbo» dotedanjemu administratorju in tipkarju Alojzu Pungeršiču:

«Ti boš od sedaj naprej vodja propagandnega odseka brigade. Tu je spored mitinga. Poskrbi, da se bo dobro končal. Želim ti veliko uspeha».

Tako smo takrat nameščali nove kadre. Odšel sem v štab brigade in se poslovil. Tovariši so mi želeli srečno pot in vrnitev na Primorsko.

Intendant brigade mi je dal skoro novo kolo s priporočilom, naj ga pustim pri štabu korpusa, ker bo zjutraj šel tja kurir in se vrnil s kolesom nazaj v Cerkno. Spotoma sem premišljeval o dolgi poti, ki me je čakala.

Bela Krajina. Domovina pesnika Otona Župančiča. Kolikokrat sem v letih po prvi svetovni vojni sanjal o Vinici, o zidanicah in belih brezah. Zdaj sem na poti v tiste kraje. Vendar v kakšnem času...

Kmalu po končani prvi svetovni vojni je Župančič zapisal:

Ko drugi grabijo vse dalje,
širje,
boš rod, ki bivaš tod, boš
v duši čvrst?
Kam z vami vi mejniki štirje:
Celovec, Maribor, Gorica in
Trst?

Z rahlo senco bojazni je pesnik tako spraševal in preverjal trdnost naše narodne zavesti. Ko je kladivo naše zgodovinske ure udarilo dvanajstkrat, smo odgovorili z orožjem v rokah.

V tihi pomladni noči se ni oglasil niti en strel. Pritiskal sem na pedale, da se je kar kadilo za menoj. Hitro sem bil na Želinu, na Reki, v Trebuši. Vso pot me je na levi strani spremljalo šumenje Idrijce.

Iz Trebuše je šlo bolj počasi, ker je cesta po Drnulku precej strma. Več kot polovico poti sem moral pešačiti in peljati kolo. Oddahnil sem se na Vratih in znova sedel na kolo. Kar samo me je neslo proti Čepovanu.

V Čepovanu je bilo vse tiho in mirno. Vsa vhodna vrata hiš so bila zaprta in prav tako v lesenih hišicah, ki so jih postavili po bombardiranju. V eni teh hiš je bil po navadi štab korpusa. Takrat sem ga zaman iskal. Skrbelo me je, kako bom zvedel, kam se je premestil. Končno sem le dobil malo poznanega terenca, ki mi je namignil, da so odšli nekam proti Lokvam. Hitro sem se odpeljal naprej in kmalu zavozil na levo navzgor skozi gozd. Z lahkoto sem premagal tudi to strmo pot navzgor in se znašel na vrhu. Čeprav me je ves čas skrbelo, da bom nenadoma ostal na cesti s preluknjanim plaščem na sprednjem ali zadnjem kolesu, se to ni zgodilo. Partizansko kolo je dalo vse od sebe, da me je varno pripeljalo do znanega hotela.

Zaradi varnosti sem skočil s kolesa in se previdno približeval hotelu. Čudno se mi je zdelo, ker se stražar ni oglasil. Ali je zaspal? Šele ko sem zavil okrog vogala na desno, sem od vhodnih vrat zaslišal klic:

«Stoj! Kdo je?»

Povedal sem ime in obstal. Tedaj je stražar odgovoril:

«A ti si, Ogarev. Le naprej. Jaz sem pa komandant korpusa Novljan. Tovariša, ki sta tudi določena za pot na novinarsko konferenco sta že odpotovala. Dobil ju boš na Predmeji».

Bilo mi je precej nerodno pred komandantom korpusa. Vprašal me je, če sem že kaj večerjal. Odgovoril sem, da sem pravzaprav še tešč. Poklical je kuharico in naročil naj prinese, kar je ostalo od večerje. Dobil sem kos kruha, malo golaža, sir in kozarec vina. Takrat sem kot partizan prvič in zadnjič večerjal — v hotelu.

Pred odhodom sem prosil komandanta, naj sporoči kurirju brigade, da sem se s kolesom odpeljal naprej in da bodo kolo pripeljali nazaj kurirji karavle. Prav tako sem prosil, naj sporoči štabu brigade, da sem se oglasil pri štabu korpusa.

Zgodilo se je potem, da kolo ni več prišlo nazaj. Bilo je pač preveč privlačno tudi za kurirje karavle na Predmeji. Komandant pa je zaradi drugih važnejših zadev pozabil sporočiti štabu brigade, da sem tisto noč prišel na Lokve. To je potem imelo resen odmev na Cerkljanskem. Nekateri nasprotniki naše borbe so bili razširili vest, da sem dezertiral in šel k domobrancem. Medtem ko sem bil z delegacijo v Beli Krajini, so člani takratne narodne zaščite dvakrat prišli poizvedovat v mojo rojstno vas, če sem se doma kaj oglasil.

Zelo previdno sem se odpeljal iz Lokev skozi Trnovski gozd proti Predmeji. Priznati moram, da me je skrbelo, ali bom srečno prišel na cilj. Lagal bi, če bi zapisal, da se nisem nič bal. Ko sem se od časa do časa ozrl po sencah, ki so jih v lunini svetlobi risali na belo cesto vrhovi smrek in jelk, me je obšel neprijeten občutek.

Sovražnik je na cesti. Le s težavo sem obdržal krmilo v rokah, da ni zakolebalo. Ko sem tiste sence prevozil, mi je odleglo. Takoj nato me je znova zajahala skrb: Tam za tistim ovinkom te čaka sovražna zaseda. Zaregljala bo strojnica, pa bo po tebi. Obležal boš na tleh prestreljen in brez moči...

Ko se po petindvajsetih letih spominjam tiste vožnje od Lokev do Predmeje, me še vedno obide nekakšna tesnoba. Vendar naj poudarim, da je bila to enkratna in edinstvena nočna vožnja v vsej dobi mojega partizanjenja.

Luna je že bledela, ko sem privozil na Predmejo in poiskal ravlo. Povedal sem komandirju, kdo sem in vprašal, če sta tovariša že odšla naprej. Zvedel sem, da sta odšla že sinoči, vendar se vračata nazaj na Predmejo, ker je pri Budanjah sovražna zaseda.

Sonce je pravkar vzhajalo izza Nanoškega pogorja, ko sta iz doline prisopihala moja sopotnika.

Tovariš Orel se je zasmejal: «Vidiš ga, pa smo skupaj. Mislila sva, da naju boš ti lovil, zdaj pa loviva midva tebe».

Morali smo se odločiti za drugo pot. Zvečer smo utrujeni in razbolelih nog prišli do štaba Dolomitskega odreda, ki je bil nekje med Črnim vrhom in Hrušico. Tovariši so nas lepo sprejeli. Kuhar, domačin iz Gornje Kanomlje, nam je postregel z zabeljano laško polento, ki nam je zelo teknila. Za počitek je bilo le nekaj ur časa, zato smo takoj po večerji zlezli pod šotore in zaspali. Še v temi so nas prebudili in že smo kolovratili za kurirji, ki se jim je mudilo, kot da jim gori pod nogami. Poučili so nas, naj pazimo, da ne izgubimo zveze, ker nimajo časa, da bi nas potem iskali. Tudi s počitkom med potjo ne bo nič.

S tiste poti mi je ostal v spominu gozd Medvejek. V ohranjenem zapisu s tiste poti berem:

«Stara debla trohnijo na tleh, iz njih rase novo, mlado življenje».

Kurirji so nas peljali naprej kar počez skozi gozd. Večkrat smo morali preskočiti od viharjev poruvana debla. Nekatera so bila le še napol vidna iz podrasti in mahu. Iz trohnečih debel so rasle mlade smreke in jelke. Ko sem bežno videl to mlado rast, sem se spomnil na latinski pregovor: Mors tua — vita mea. Tvoja smrt — moje življenje.

Po večurni hoji smo prišli na rob gozda. Pred nami se je zasvetila gladina Cerkniškega jezera. Kurirji so nas obvestili, da bomo hodili še naprej skriti v gozdu. Tik pred gozdom je cesta in ni varno zaradi domobranskih patrulj. Naša «dirka» ob Cerkniškem jezeru je trajala nad dve uri. Lahko je bilo kurirjem, ki so se sredi poti zamenjali, mi pa smo bili na poti že drugi dan skoro brez oddiha.

Končno smo se ustavili v vasi Jezero. Stara 75-letna mati nas je prijazno sprejela in pogostila s črnim kruhom in toplim mlekom.

V Loški dolini me je začelo mrzlo spreletavati po hrbtu. Noge so se mi začele tresti. Počutil sem se zelo izčrpanega. Nič čudnega. Več dni prej sem bil z brigado stalno na pohodih. Tovariša sta bila mnenja, da je najbolje, če me pustita pri kakšni zanesljivi družini. Ugovarjal sem in dokazoval, da je to le trenutna slabost. Za nobeno ceno ne bi želel ostati na pol poti. Če so me že povabili na novinarsko konferenco, hočem biti navzoč. Tovariš Vreg je nekje dobil mleka z medom. Ko sem ga popil, sem se kmalu počutil boljšega. Odšli smo naprej. Nekaj časa sem se še zapletal, potem pa je slabost morala popustiti. Nekaj je pomagala močna volja, nekaj pa želja priti na cilj. Po petindvajsetih letih se tovarišu Vregu tovariško zahvaljujem za njegovo takratno skrb zame!

Naj iz takratnih zapiskov navedem nekaj stavkov:

«Pot nas pelje mimo treh požganih vasi, kjer že nekaj let nihče več ne orje in seje. Njive so zaraščene z osatom in drugim plevelom. Cerkveni zvonik štrli visoko v jasno nebo. Ljudje, ki jih srečavamo so dobri in zavedni, čeprav je okupator požgal njihove domove. Pred neko požgano hišo stoji pionir s titovko na glavi. Ko gremo mimo, nas pozdravi: Smrt fašizmu! Med visoko pšenico stoji tovarišica v rdeči jopici in belo ruto na glavi. Iz edine posejane njive puli osat, v ozadju njive so ruševine požgane vasi. Ljudi ne motijo požgani domovi. Bomo pa v svobodi zgradili nove in lepše, pravijo.

Iz dneva v dan rase zavest, kaj smo na tej naši zemlji. Lepe so naše vasi, lepa so polja, gozdovi, hribi in gore. Še kamen ob poti je lep. In skala, ki je že večkrat ščitila partizana, ko je izza nje meril na sovražnika».

Tančja gora. Pravkar je gospodar na dvorišče pripeljal dva soda vina. Išče ljudi, da bi mu pomagali razložiti soda. Vidimo, da je v zadregi, zato se sami ponudimo. Krepko poprimemo in že sta soda eden za drugim na tleh. Nato jih spravimo v klet. «Za lon» nam da vina kar v zajemalki. Kako se prileže po tako naporni in dolgi poti! Ko smo potem nadaljevali pot, smo v nekem vinogradu videli petnajst deklet, ki so okopavale trte. To

Pagon Andrej - Ogarev

(Nadaljevanje na 7. strani)

Brošura s poročili o prvi konferenci slovenskih novinarjev v Črnomlju

NEZDRAV POJAV, S KATERIM SO SE ZAČELI UKVARJATI STROKOVNJAKI

Samomori mladih ljudi so pogosto izraz nasprotovanja današnji družbi

Več neznanih novih problemov je, ki mučijo sodobnega človeka in zaskrbljajo družbo. Med temi jih je več, ki so povezani z usodo človeka samega, z njegovo vlogo in mestom v stvarnosti, z njegovo bodočnostjo. Človek je po naravnem zakonu rojen, da živi. Toda zakaj si je potem, recimo, v določenih okoliščinah in trenutkih že od pamtiveka sam jemal življenje, se zatekal k samouničenju, k samomoru. To je, postavimo, eno od važnih sodobnih vprašanj, ki je današnja družba nanj dolžna dati odgovor, ki se trudi, da bi tak odgovor dala, tembolj, ker postaja pojav vse bolj obsežen ne samo med tradicionalnimi kandidati samouničenja, starci, bolniki, nesrečno zaljubljenimi, kronično lačnimi itd., marveč tudi med zdravimi mladimi ljudmi, kjer niti ni mogoče ugotoviti vzroka, za kaj se k takemu tragičnemu sredstvu zatekajo.

V velemestih so ti primeri najbolj razširjeni. Vzemimo za primer Milan. V nekaj mesecih l. 1969 se je število samomorov tu več kot podvojilo, namreč v primerjavi s poprečjem za vsak mesec lanskega leta. Med temi je največ mladih ljudi. Med oskrbovanci psihopatološkega oddelka bolnišnice «Ospedale Maggiore» so lani mladi bili udeleženi z 11 odstotki, zdaj pa se je ta odstotek dvignil že na 25. V absolutnih številkah se je poprečje lani izražalo v osmih primerih na mesec, zdaj je teh primerov že osemindvajset. V resnici je število poizkušanih kakor tudi uspelih samomorov še mnogo večje, ker pač mnogi ne pridejo v javnost, v kolikor se jih iz enega ali drugega razloga prikrije.

Torej, kakšno družbo pa ustvarjamo, če v njej mladi nočejo več živeti? Za temi številkami se skrivajo neznane, nerazrešljive drame, socialni, moralni, etični problemi, starši teh mladih ljudi pa ostajajo kot brez besed od groze, ne vedo rešitve, se vprašujejo, kaj je to in kam to vodi.

V marsikaterem primeru, kot rečeno, je samomor razumljiv, čeprav vselej boleč pojav, toda v primeru mlačega, zdravega človeka se spremeni v strahoten absurd, v nekaj nepojmljivega, nesprejemljivega, v nekaj apokaliptično grozečega. Kaj tu, v Milanu, navaja mlade na takšne odločitve, prav tu, kjer imajo več možnosti, da pridejo do dela in denarja itd.? In kdo so ti mladi ljudje, še skoraj otroci?! So to priseljenci, ki se nikakor ne morejo vključiti v družbo? So to sinovi delavskih družin, ki hrepene po nečem, česar ne morejo doseči? Ali so to mladi ljudje bogatih razredov, ki ne vedo več, kaj bi si želeli?

«Vsi ti so», pravi profesor Saverio Luccarelli, primarij psihopatološkega oddelka. «Dejal bi, da tu sploh ne gre upoštevati razrednih razlik. Vprašanje ni možoče postavljati tako, bilo bi preveč enostavno».

Skušajmo iz bolniških listov povzeti kak element, ki bi vsaj deloma razjasnil to vprašanje. Od 111 primerov, jih 23 odpade na priseljence, od teh 19 na južnjake, trije so s severa, eden je tujec. Na osnovi tega, pa ni moč trditi, da bi pojav pretežno temeljil na priseljenih oziroma da bi ga ti označevali.

Drama tistih, ki prihajajo od drugje, je v konfliktu, ki se poraja med dvema različnima tipoma kulture. Med kulturo mesta, ki jo sinovi takoj sprejmejo, in kulturo vasi, podeželja, ki jo brani očetje. Toda, vtem ko je očetova avtoriteta na vasi uveljavljena na bolj blag način, ker drugače ni bilo potrebno, saj jo je verovalo in podpiralo celotno družbeno okolje, pa postane v mestu nepopustljiva, ker je osamljena in pogostokrat od novega zunanjega okolja zasmehovana. Po določenem času pa pride do izbruha silovitega spora (v prvih mesecih po prihodu ni zaznamovati nobenega poizkusa samomora, ker so mladi še navezani na družinsko okolje). Še zlasti težko se očetova avtoriteta izraža v odnosih do hčera. Torej, do tu smo na področju elementov vprašanja samega, ki so nam kolikor toliko znani in proučeni.

Kar pa predstavlja v tem pojavu novo (vsaj kar zadeva njegovo silovitost) je spopad med mladimi in družino v okviru ene in iste kulture. Družina kot celota je ostala časovno zadaj in ji ni uspelo, da bi se prilagodila novemu okolju. Otroci, ki zunaj nje prihajajo v stik s tako imenovano potrošniško družbo, katera bi jih kar najhitreje rada spremenila v nove potrošnike, pa v sami družini vsakodnevno prihajajo v stik z onim istim očetom, ki jim v imenu davnih običajev prepoveduje, da bi se v to potrošniško družbo vključevali. Tudi v tem primeru očetova avtoriteta postane nepopustljiva, ker je ne podpira okolje.

Podatki s tem v zvezi pravijo, da je okrog 80 odstotkov mladih oseb, ki so poizkušale samomor, deklet. Konflikt med očeti in hčerami zlasti v zvezi z vprašanjem spolne svobode, ostaja v glavnem, navzlic navidezni liberalizaciji, enak tako na severu kot na jugu ter se vedno bolj zaostruje.

Spori med mladimi in starimi, do katerih prihaja, predstavljajo, potemtakem, neko vrsto protesta proti takemu stanju. Toda, kako se dogaja, da mnogi mladi od tega potem pristopijo k poizkusu samomora? Profesor Luccarelli pravi, da v tem primeru gre bolj za neko vrsto čustvenega, čeprav dokaj tveganega izsiljevanja, kot pa za dejansko voljo mladih, da se odpovedo življenju. To bi nekako potrjevala za ta namen uporabljena sredstva, povečini farmacevtski izdelki. Zahvaljujoč dobro organizirani in nagli prvi pomoči, kakor tudi razvoju medicine in pomanjkljivi odločnosti samomorilskih kandidatov, je število žrtev vendarle mnogo manjše kot bi sicer bilo. Pri bolj impulzivnih značajih, pa se takšni poizkusi vendarle lahko zelo tragično končajo, to tragiko pa še povečuje nesorazmernost med storjenim dejanjem samomora in vzrokom zanj, saj je ta najpogosteje povsem nepomemben.

Vsekakor je postalo danes skrajno težko biti oče in mati. Starši se danes spoprijemajo s tem vprašanjem z vso močjo, vendar v največ primerih niso nanj dovolj pripravljeni, saj je v resnici silno zapleteno tako v splošnem kot tudi v vsakem posameznem primeru.

SPOMINI NA KONFERENCO SLOVENSKIH NOVINARJEV

(Nadaljevanje s 6. strani)

srečanje sem kasneje napisal v verzih z naslovom: Pesem kopačic:

Petnajst nas je,
nam bose noge vgrezajo se
v rdečo prst,
motike, rovnice zvenijo
mogočno pesem delu,
med vrste kolja, trt,
ki danes naš je vrt.
Dve leti že —
smo same, delamo,
ne strašimo se žuljev
na naša lica smeh privablja
misel skrita,
da vince rujno rdeče
privabi fanta — sreče...

Drugo srečanje nas je čakalo tostran Kolpe, kjer so v neki vasi kmetje razvažali gnoj na njive. Tovariš Vreg je enega izmed voznikov «mobiliziral», da nas je peljal dobri dve uri po razdrapanem poljskem vozniku ob Kolpi. Sicer se je mož nekaj izgovarjal na delo, vendar je potem popustil. Naša novinarska delegacija se je kar «udobno» namestila v gnojnem košu. Ker je bila pot zelo slaba, nas je pošteno premetavalo zdaj na levo, zdaj na desno stran koša. Vsakokrat je na laseh in ušesih ostala sled gnoja. Vendar nismo nič «porajtali» na to. Počutili smo se udobno, ker so naše razbolele noge lepo počivale.

Uši so bile velika nadloga partizanov. Naj smo jih še tako skrbno pobirali iz šivov hlač in jopičev, ali pa pulili iz dlak pod pazduhami, jih je bilo vedno dovolj. Najbolj neprijetno je bilo zvečer, ko smo se po dolgem času pripravljali, da se nekaj ur predamo mirnemu spancu. Takrat se je začelo. Zdaj je zasrbelo pod pazduho, zdaj na hrbtu, zdaj na trebuhu. Praskali smo se do krvavega in uši pošiljali k vsem hudičem. Vendar jih hudiči niso hoteli vzeti. Le sami smo jih morali preganjati in pobijati.

Na naši poti smo naleteli na razuševalno ekipo. Vodja nas je vprašal, če imamo uši. Seveda jih imamo, in še koliko. Ukazal nam je, naj se slečemo in damo obleko razušiti. Pokazal nam je leseno lopo, v kateri je bil kup sena. Hitro smo se slekli, položili obleke k vratom in se kar goli zarili v seno. Skoro dve uri smo počivali v senu. Iz kupa so gledale samo tri kuštraste glave — novinarske delegacije. Ko so nam prinesli obleke nazaj, smo jih le s težavo spravili nase. V sopari so se bile stisnile, da smo potem izgledali kot učitelj Zmuzne v Jurčičevim romanu «Deseti brat».

Zadnji dan našega potovanja nas je noč prehitela pet kilometrov pred ciljem. Na nekem seniku smo prijetno zaspali na suhi detelji. Zjutraj nas je prebudila kukavica, ki je neugnano kukala v bližnjem grmovju. Kobilar pa nas je skrivnostno spraševal: «Kje si biu? Kaj si delal. Rebulo sem pil».

Spočiti smo odšli proti Črnomlju. Žal, da smo zaradi prekasno prejetega obvestila prišli šele na zaključek konference. Posebej so našo primorsko delegacijo sprejeli: Vida Tomšičeva, Cene Logar, Jože Zemljak in Janez Potrč. V kratkem so nas seznanili z glavno vsebino referatov. Na dvodnevni konferenci so v referatih razpravljali: o nalogah novinarstva v današnji situaciji, o vsebini našega tika, o nasi vasi in tisku, o informacijski službi, o dopisništvu s terena in vojske, o reportaži, o časopisju v vojski, o tehnični strani našega tiska, o kolportaži in o radio vestnikih. Vabilo na prvo slovensko novinarsko konferenco so podpisali: Vida Tomšič, dr. France Škerl, Vlado Kozak in Cene Logar.

Naša delegacija je po konferenci ostala kot gost propagandnega oddelka pri glavnem štabu NOV in POS še štirinajst dni. V tistih štirinajstih dneh smo se seznanjali z delom, časopisi in raznimi tovariši. Tako sem v tistih dneh srečal umetnika Nikolaja Pirnata, pesnika Mileta Klopčiča, pisatelja Bogomirja Magajno, pesnico Vido Brestovo in druge. Zanimivo je bilo srečanje z umetnikom Pirnatom. Ko sem neko jutro vstal in se razgledoval okrog barak, je izza neke barake prišel dežurni. Tovariš Mile me je opozoril nanj: «Poglej, ta je tvoj domačin».

Pirnat je slišal te besede in obstal. Vprašal me je, odkod sem doma. Ko sem mu povedal, je vzkliknil:

«No, pa sva dva Idrijčana skupaj!»

Potem se je razgovoril in pripovedoval, kako je kot študent rad prihajal na oddih v mojo vas in jo kar bos mahal po glavni cesti.

To je bilo moje prvo in zadnje srečanje s Pirnatom. Po osvoboditvi ga nisem več srečal. Iz časopisov sem zvedel, da je prezgodaj umrl. Za spomin nanj pa hranim njegovo mapo lesorezov: Domovi, ječe, gozdovi.

V prijetnem spominu imam od takrat pesnika Mileta Klopčiča. Ko je zvedel, da se bo naša delegacija nekaj časa ustavila pri glavnem štabu, me je povabil, naj se vsak dan po eno uro oglasim pri njem. Bil sem radoveden, kaj bo povedal. Presenečen sem bil, ko sem zvedel, da je bral nekaj mojih recitacij, ki sem jih bil napisal za «masilo» pri mitingih. Neki dan mi je zelo občuteno recitiral odlomek iz Župančičeve Dume. Potem pa je pripomnil:

«Ali občutiš moč Župančičeve pesmi. To je res pesem».

Priporočil mi je, naj berem dela naših pesnikov, da bo kaj «ratalo» iz mene. Res sem se potem večkrat poskušal s «kovanjem» verzov, vendar iz vsega tega ni nič «ratalo», razen nekaj slabih verzov in rim.

Pri Glavnem štabu je bila takrat tudi artilerijska brigada. Uporabili smo priložnost in obiskali njen štab. Pokazali so nam svoje glasilo. Radoveden sem na hitro prebral naslove in med drugim bral tudi ta naslov: Primorci so dobri borci. Vprašal sem odgovornega tovariša, če bi lahko dobil pretipkan tisti članek. Takoj je naročil tipkarici, da ga je pretipkala. Članek je vzpodbudno omenjal primorske partizane, ki so se izkazali v artilerijski brigadi. Imel sem namen, da ga po vrnitvi na Primorsko objavim v brigadnem glasilu. Ker sem bil po vrnitvi premeščen iz brigade na štab XXXI. divizije za vojnega dopisnika, sem imel še večjo priložnost za objavo članka v divizijskem glasilu «Naš glas». Objavo članka pa mi je prepovedal šef propagandnega odseka... Še danes mi ni znan vzrok!

* * *

Čeprav je primorska delegacija prišla šele na zaključek konference, smo kasneje zvedeli, da so se konference udeležili: predsednik IOOF dr. Josip Vidmar, sekretar IOOF tov. Boris Kidrič, člana IOOF dr. Marijan Brecelj in Tone Fajfar, člani SNOS Zdenka Kidričeva, dr. Drago Marušič in Franc Svetek. Od zavezniških vojaških misij sta bila navzoča polkovnik Patrahaljcev in kapetan Goodvin.

Najdaljši referat je na konferenci imela tov. Vida Tomšičeva o nalogah novinarstva v današnji situaciji. Med drugim je poudarila:

«V borbi za svojo svobodo so narodi Jugoslavije dosegli najvišjo svobodo tiska in besede, tiska in besede v službi osvobodilne borbe, proti vsakemu zatiranju. Iz najtežjih ilegalnih razmer, v katerih se je začel naš tisk, ko so padali pisci in stavci in dajali življenje zato, ker so svojemu narodu hoteli posredovati osvobodilno misel in ga dvigniti k uporu... Beseda, ki jo širi naš tisk, je zato najsmelejša, najsvobodnejša beseda. Najdrznejše zamisli naših duhovnih velikanov so preko našega tiska, ki je odraz in vodnik naše stvarnosti, dobile svojo konkretno, resnično obliko».

Na koncu je bil sprejet predlog, da se tudi novinarji, tehniki in grafiki vključijo v tekmovanje, da se še v večji meri razvijejo naše sile v osvobodilnem boju in pri graditvi naše narodne oblasti.

Predsednik konference tovariš France Bevk je v kratkem zaključnem govoru med drugim poudaril:

«Tu se je zbrala cela rodbina novinarjev, grafikov, reporterjev in dopisnikov iz vojske in s terena, rodbina, ki jo združuje skupno delo, to se pravi: naše delo ne bo ostalo oholo nad ljudstvom, ampak bo tesno povezano z njim in bo črpalo iz njega. To bo porok za to, da bo naše časopisje služilo narodu, samo narodu in vsemu narodu. Vsak narod ima tako časopisje, kakor ga sam zasluži. Vsakega posameznika sodimo po njegovih besedah, a narod po njegovi pisani besedi. Naša pisana beseda mora biti taka, da bo služila napredku in se nam je ne bo treba sramovati pred drugimi narodi».

* * *

Na konferenci je bil izvoljen tudi pripravljalni odbor za ustanovitev Društva novinarjev. V odboru so bili: France Bevk kot predsednik, člani pa: Janez Potrč, Ante Novak, Marija Vilfanova, Majda Golobova in Sergej Vošnjak.

Ta odbor je svojo nalogo vestno opravil. Časnikarsko društvo je bilo kmalu potem ustanovljeno. V arhivu hranim dokument z datumom: Položaj, dne 27. novembra 1944, ki mi ga je bil poslal predsednik Pokrajinskega odbora OF za Slovensko Primorje tov. France Bevk. V dokumentu piše:

«Sporočamo Ti, da si postal po sklepu odbora časnikarskega društva član tega društva. Prilagamo Ti potno dovolilnico, s katero se Ti kot članu tega društva dovoljuje prosto potovanje po vsem slovenskem ozemlju».

Tega sporočila sem bil zelo vesel. Nisem pričakoval, da bom že med borbo postal član naše novinarske organizacije, čeprav sem bil takrat dopisnik «Partizanskega dnevnika» in organizator dopisnikov pri Zapadno Primorskem okrožju.

* * *

Ob petindvajsetletnici prve slovenske novinarske konference, se vsi takratni udeleženci z zadoščenjem spominjamo našega prispevka s pisano besedo v borbi za svobodo. Pisali smo odkrito, z udarno besedo razkrinkovali narodne izdajalce in seznanjali borce in ljudstvo z uspehi partizanske vojske. Mirno lahko zapišem, da bi o prispevku partizanskih novinarjev, grafikov, tiskarjev, kolporterjev in kurirjev med NOB lahko napisali debele knjige. Ta naloga nas še čaka. V zgodovini naše borbe bi nekaj manjkalo, če te zamisli ne bomo uresničili.

P.A.-O.

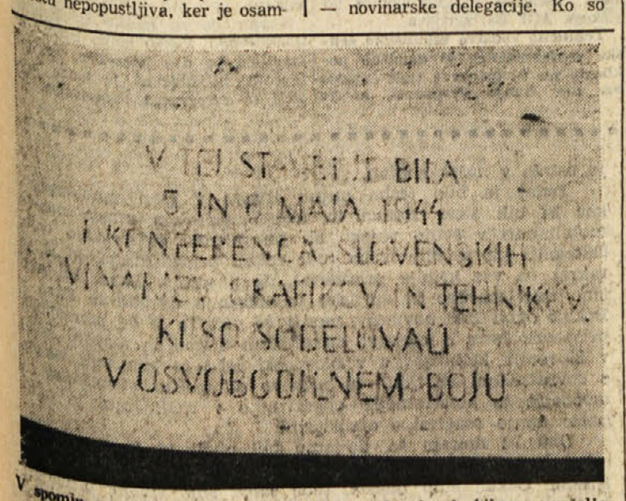

V spomin na prvo konferenco koroških novinarjev je bila na pročelje TVD Partizan v Metliki vzidana spominska plošča

Ob 20-letnici konference so se v Metliki zbrali mnogi slovenski novinarji

Zgodba «Mihoča» in brisače cesarja Karla V.

Dalmacija postaja iz leta v leto bolj priljubljen cilj številnih turistov in izletnikov. Poleg naravnih lepot, ki jim je v svetu redko najti enake, je tu ohranjeno še obilje vseh mogočih zgodovinskih spomenikov ter umetniškega blaga, ki si ga tujci nadvse radi ogledajo. Na Lopudu bodo celo naleteli na brisačo, ki zanjo trde, da jo je uporabljal cesar Karel V. v XVI. stoletju. Zanimivo je, kako je ta brisača na Lopud prišla.

Razen te brisače ni Miho Pracat, nekoč najbogatejši človek ne samo Lopuda, marveč vse Dubrovniške republike, za sabo pustil ničesar drugega. Pravili so mu tudi «Mihoč», bil je ena najbolj zanimivih osebnosti Lopuda in stare republike.

Ukvarjajoč se s pomorstvom in trgovino, je od kmeta kmalu postal eden najbogatejših ljudi svoje dobe v tem kraju.

Mihoč je trikrat obogatel in spet postal revež. V neki bitki blizu alžirske obale, ki se je je udeležila tudi dubrovniška vojna mornarica, je izgubil vse svoje premoženje. Ostala mu je le ena ladja in z njo je še naprej trgoval ter spet obogatel. S to je preplul ocean in iz Amerike pripeljal žito v Španijo, kjer je bila lakota. Sprejel ga je sam cesar Karel, ki se je pravkar bril. Vprašal ga je, kaj si želi za storjeno uslugo, denar ali plemiški naslov. Mihoč mu je odgovoril: «Denar mi ni potreben, ker sem bogat, časti ne iščem, ker sem tako že vladar svojih ladij, plemiškega naslova pa ne potrebujem, ker sem državljan Dubrovniške republike». Pravijo, da mu je cesar Karel nato daroval svojo brisačo.

Čez tri leta so Mihoča in ladjo zajeli morski razbojniki. Znova se je ubog vrnil na svoj Lopud. Ko je nekega dne, ves žalosten in obupan, na izprehodu opazil kuščarico, ki se je skušala povzpeti na kamen, se je ustavil in jo opazoval. Trikrat je živalica svoj poizkus ponovila in padla, četrtič pa ji je uspelo. Ob tem se je zamislil. Znova se je začel ukvarjati s trgovino in pomorstvom ter spet obogatel. Ko je umrl, je svoje premoženje zapustil deloma družini, deloma pa republiki. On je tudi edini človek, ki mu je republika postavila spomenik. Še danes se nahaja na istem mestu v atriju Kneževega dvorca. Svojemu rodnemu Lopudu, pa Mihoč ni zapustil ničesar, razen zidov svojega poletnega dvorca in majhne kapelice.

Tako je bilo nekoč davno, potem pa so se tudi v tem pogledu stvari spremenile. Bili so tudi ljudje z Lopuda, ki svojega kraja niso pozabili. Tako n. pr. Ivo Kuljevan, ki se je mlad izselil v Perù in tam obogatel kot lastnik rudnikov solitra. Z denarjem, ki ga je daroval rodnemu otoku, je bila zgrajena nova obala in na njej čakalnice za potnike. Z njegovim denarjem so bili izgrajeni šola in čitalnica, prekrasno sprehajališče, ribja tržnica, mesnica itd. Čeprav star in bolehen, se je večkrat povrnil v svoj rojstni kraj in ga vsakokrat bogato obdaroval.

Pa tudi danes ima Lopud človeka, ki ga ne bo pozabil. Željko Perčin je dovršil ekonomsko fakulteto v Zagrebu, nakar se je spet vrnil na svoj Lopud. Skupaj s skupino sodelavcev je tu zatem uresničil davni sen otočanov — izgradil je prvi sodoben hotel na otoku. Načrt so izdelali dubrovniški arhitekti. Vse sobe imajo pogled na morje, obe krili stavbe pa zbujata vtis dveh belih ladij, ki se potapljata v gozdu.

Mladi ekonomist in njegovi sodelavci se zdaj spoprijemajo z novim vprašanjem, namreč, kako zadostiti potrebam po kadrih. Iskali so jih celo na Češkoslovaškem, od koder je največ gostov. Poleg omenjenega, pa je bilo treba rešiti še nekaj izredno važnega, namreč to, da bi sezono podaljšali tudi čez zimo. Novi hotel «Lafodia» ima centralno ogrevanje, kar bo vsekakor rešitev tega vprašanja olajšalo. Letos bo na otoku nepretrgoma nad 1000 gostov, torej dvakrat več kot domačinov. Izboljšane bodo tudi zveze s kopnom, in sicer najprej s šestimi, kasneje pa celo z dvanajstimi telefonskimi linijami. Hotelsko podjetje je namreč pošti pomagalo, da je prišla do deviz.

Tako je prvi bolj znani prebivalec Lopuda, Mihoč, otoku zapustil brisačo, drugi mu je omogočil dokaj trdno osnovo za njegov nadaljnji razvoj, tretji pa se danes prizadevno bori, da bi njegov domači otok še boljše in hitreje napredoval.

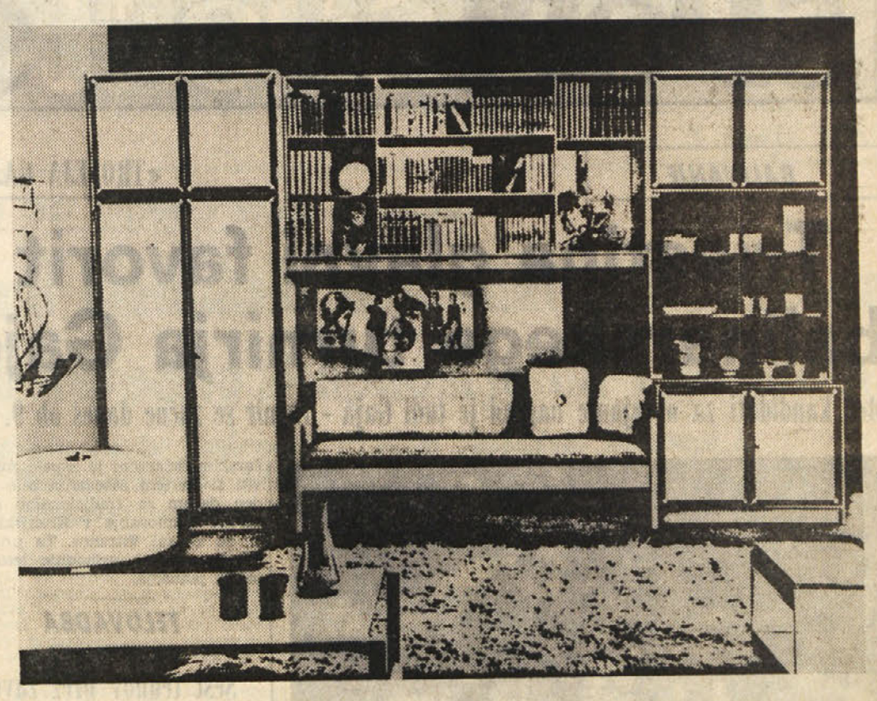

Nov komponibilen program Meblo sedaj v prodaji tudi v Italiji

MEBLO TOVARNA POHIŠTVA Nova Gorica

Popolna komponibilnost posameznih elementov omogoča sestavo pohištva po Vaših željah in okusu. Z njimi lahko opremite prav vse prostore razen kuhinje in kopalnice. Preko 120 elementov izdelanih v različnih stilnih izvedbah in furnirjih, meri po višini posamezno ali v sestavi 2,40 m.

Zahtevajte pojasnila in prospekte pri Vašem trgovcu s pohištvom.

Kolikor ne bo mogel zadovoljiti Vaših želja se obrnite na naslov MEBLO ITALIANA S.p.A., GORIZIA, VIA ROMA, 31 od koder boste prejeli barvne prospekte in pojasnilo pri katerem trgovcu v bližini Vašega stanovanja lahko blago kupite.

MEHANIČNA DELAVNICA S KAROSERIJO GRGIČ

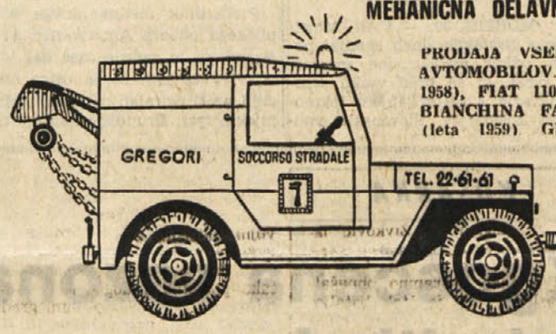

PRODAJA VSEH VRSTI NOVIH IN OBNOVLJENIH AVTOMOBILOV. NA RAZPOLAGO FIAT 1100 (leta 1958), FIAT 1100 (leta 1960), FIAT 500 (leta 1962) BIANCHINA FAMIGLIARE 500 (leta 1961), FIAT 600 (leta 1959) GIARDINETTA FIAT 500 (leta 1953)

Sprejema vsa popravila avtomobilov in karoserije ter pranje in čiščenje — Cene ugodne! Hitra postrežba!

PADRIČE - Telefon 226-161

METALMINERARIA

DRUŽBA Z O. Z

IMPORT - EXPORT - PREDSTAVNIŠTVA

Trst - Ul. Trento 15-III - Tel. 23-049 - Telegr.: METMIN

UVAŽA: Marmor - Kvarcni pesek - Kalijev in natrijev feldspat (živec) - Razne minerale itd

IZVAŽA: Abrazijski materiali - Silicium metal - Železne zlitine - Umetne smole - Stroje za marmor - Stroje za soline itd

Intereuropa Koper

MEDNARODNA SPEDICIJA IN TRANSPORT

DIREKCIJA: KOPER
Pristaniški trg 3

TELEFON: 21-830
TELEX: 34-117

SPECIALIZACIJA

- carinjenje blaga
- transportno zavarovanje blaga
- kontrola transportnih dokumentov
- dodajanje ledu in uskladiščenje blaga
- redni zbirni promet iz evropskih centrov
- čezmejni prevozi z lastnim kamionskim parkom
- agent organizacije IATA
- blagovni tranzit preko pristanišč Rijeka in Koper
- sejemska spedicija na sejmih in razstavah doma in v tujini

Poslovne enote v vseh republiških središčih, v vseh jugoslovanskih pristaniščih in na vseh obmejnih prehodih

ZAUPAJTE TRANSPORTE VAŠEGA BLAGA INTEREUROPI KOPER

«INTERMARES» - IMPORT-EXPORT

Vse za: mehanografijo (I.B.M., UNIVAC REMINGTON, BULL), turizem, široko potrošnjo, industrijo, itd.

TRST, Ul. Cellini 2/II - Tel 35922 — Telegr.: Intermares Trst

AVTOPROMET GORICA NOVA GORICA TELEF. 21024

PRIPOROČA LETOVANJE NA LOKVAH

Lepi tereni za športno dejavnost
Vabljive izletniške točke v bližnjo okolico
HOTEL POLDANOVEC — Tel. 21313, 21314

šport šport šport šport šport

BALINANJE

«TROFEJA GAJE»

Triestina glavni favorit balinarskega turnirja Gaje

Med kandidati za osvajanje nagrad je tudi Gaja - Turnir se začne danes ob 9. uri

Balinanje je v Padričah priljubljen šport

Danes zjutraj se začne balinarski turnir za «Trofejo Gaje», ki ga organizira ŠD Gaja. Po dokončnem zaključku sprejemanja prijav so organizatorji sporočili, da se je za to pomembno balinarsko prireditev prijavilo kar 17 društev s 64 dvojicami. Najštevilnejše predstavništvo bo imela Triestina, ki je prijavila kar 9 dvojic. Triestina je obenem glavni favorit tega turnirja, saj imajo njeni igralci precej izkušenj z raznih turnirjev. Precej možnosti za boljšo uvrstitev jim daje tudi prav dejstvo, da so prijavili devet dvojic.

Z zanimanjem lahko pričakujemo tudi nastop balinarjev Ponziane, pa tudi Grette in društva Poldo. Igralci teh društev so v preteklih dneh izredno skrbno trenirali, pa tudi sicer so odlično pripravljeni, kar so dokazali z uspešnimi uveljavitvami na nekaterih turnirjih v zadnjem času. Zaradi res dobrih rezultatov, ki so jih dosegli nekateri igralci teh društev lahko pričakujemo, da bo marsikateri od teh prihodnje leto nastopal v B kategoriji.

Slovenske barve bo na tem turnirju branila le Gaja, saj pri ostalih slovenskih zamejskih športnih društvih žal te panoge ne goje, kar je res škoda, saj je izredno primerna ne le kot šport, ampak tudi kot rekreacija, zlasti za ljudi ki so že nekoliko v letih. Gaja ni povsem brez upanja v tem svojem nastopu: njene možnosti, da osvoji eno od številnih nagrad so velike, saj so se tudi njeni igralci v nekaterih zadnjih nastopih dobro izkazali.

Novost turnirja Gaje je tudi nastop dveh ekip iz Furlanije. Na našem področju nastopajo na turnirjih večinoma le domače ekipe, nastop obeh furlanskih moštev pa daje vsej prireditvi še pomembnejši značaj.

Turnir je razdeljen na dva dela: kvalifikacijski del bodo odigrali v jutranjih urah na raznih balinarskih igriščih v Trstu in okolici, finalne borbe pa bodo na sporedu popoldne na Padričah. Jutranji del tekmovanja se bo začel ob 9. uri, popoldanski pa okrog 13 ure.

SMUČANJE

Ugoden termin za «Pokal Vitranc»

ST. MORITZ, 30. — V St. Moritzu je v preteklih dneh zasedal posebni odbor mednarodne smučarske zveze, ki se pred vsako sezono ukvarja s sestavljanjem tekmovalnih koledarjev. Slovenskim smučarskim delavcem je uspelo zagotoviti si na tem zasedanju zelo ugoden datum za tradicionalno smučarsko tekmovanje v Kranjski gori, za «Pokal Vitranc». Ta prireditev bo namreč prihodnje leto 21. in 22. januarja.

TELOVADBA PO OPERACIJI

Šest tednov brez zavesti

MUENCHEN, 30. — 27-letni zahodnonemški telovadec Juergen Bischof leži v bolnišnici brez zavesti že več kot šest tednov. Pred časom si je med nekim telovadnim nastopom pri seskoku poškodoval Ahilovo tetivo na nogi. 17. marca se je podvrgel operaciji toda po anesteziji, ki so mu jo dali zdravniki zaradi operacije, se ni več ovedel. Zdaj leži v muenchenski univerzitetni kliniki in zdravniki ne morejo ugotoviti vzroka te neobičajne nezavesti.

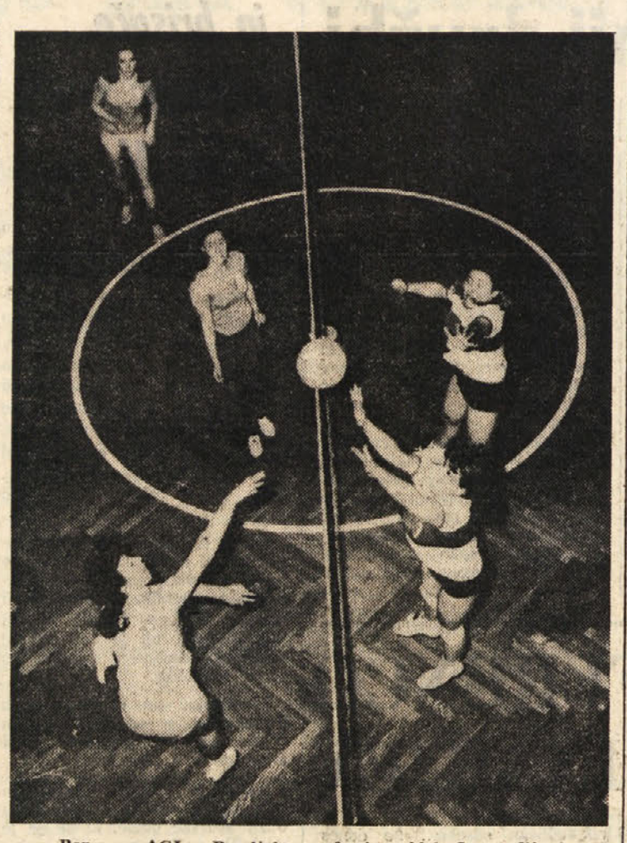

Bor — AGI: Bezeljakova «forsira» blok Leopardijeve

ODBOJKA

TEDENSKI PREGLED

Ekipa zgoniškega Krasa na 3. mestu lestvice

V ženski B ligi odprta bitka le še za 3. mesto - V ženski D ligi borovke še vedno brez točke

Ženska B liga se nagiba h koncu. Še eno kolo in zastor bo padel tudi nad tem prvenstvu. V predzadnjem kolu so dosegli izide, ki smo jih pričakovali. Morda nekoliko preseneča izreden odpor Bora goriškemu AGI, če primerjamo seveda prve nastope «plave» šesterke v tem prvenstvu.

Borovke so v soboto, kljub naporom, katerim so bile podvržene sredi tedna, zaigrale zelo dobro in prav utrujenosti je treba pripisati poraz v zadnjem setu srečanja. AGI si je s to zmago praktično že zagotovil pravico do nastopa na kvalifikacijah za vstop v prvo ligo. Preostaja mu še eno srečanje na domačih tleh proti Zarji, v katerem je seveda favorit.

Zarja je v soboto pomerila svoje sile z Bregom. Boljši in rutinirani Breg ni imel velikih težav za osvojitev obeh točk. Bazovke so se le občasno pozitivno upirale nasprotnicam. Na splošno pa je bila njihova igra precej mlačna in lepo grajeni akciji je sledilo daljše mrtvilo.

Tudi Sokol je moral z igrišča z gladkim porazom. Nabrežinke so nastopile v Pordenonu brez dveh standardnih igralk, in domačinke niso imele težke naloge. Bolj izkušene igralke so sicer skušale zajeziti nasprotne napade, a rešeni žogi je sledila napaka neizkušenih sil.

IZIDI:

Breg — *Zarja 3:0
*Casagrande — Sokol 3:0
AGI — *Bor 3:2

LESTVICA

AGI	8	7	1	23	8	14
Breg	9	7	2	22	10	14
Casagrande	9	5	4	20	14	10
Bor	9	5	4	19	15	10
Sokol	8	2	6	8	20	4
Zarja	9	0	9	2	27	0

Zadnje kolo:
AGI — Zarja
Breg — Casagrande

* * *

Zgoniški Kras je v moški D ligi napravil ta teden velik korak proti vrhu. Najprej so Zgoničani po medli igri odpravili tržaške gasilce, nato pa so v nedeljo premagali nič manj kot ACEGAT, ki je eden favoritov za osvojitev prvega mesta. Z nekoliko sreče bi sedaj Kras lahko spet upal na visoko uvrstitev, pod pogojem seveda, da zaigra vedno tako, kot zadnjo nedeljo.

Bor je v petek počival, ker je večina fantov nastopila na mladinskem prvenstvu, v nedeljo pa so borovci gostovali v Vidmu, kjer so prepustili točki videmskemu PAV.

IZIDI:

Kras — Gasilci TS 3:2
Gasilci TS — Torriana 3:0
Kras — ACEGAT 3:2
PAV — Bor B 3:0

LESTVICA

Gasilci GO	11	9	2	29	10	18
ACEGAT	11	8	3	26	14	16
Kras	12	8	4	26	22	16
PAV	11	7	4	25	16	14
Turriaco	10	6	4	23	16	12
Olimpija	11	6	5	21	24	12
Gasilci TS B	12	6	6	27	25	12
Bor B	12	3	9	18	29	6
CSI Videm	10	2	8	12	27	4
Torriana	12	1	11	12	35	2

* * *

V drugem kolu ženske C lige je Porzio zopet dokazal, da nima velikih ambicij. Tudi drugo tekmo so Videmčanke predale in tokrat šesterki FARI TS.

Borovke so gostovale v Gorici. Domači AGI B je bil favorit, kar se je tudi uresničilo, toda odpor, ki mu ga je nudila mlada «plava» šesterka je bil precejšen in dopušča dobre upe za nadaljnje nastope v tem prvenstvu.

IZIDA:

FARI TS — * Porzio 3:0
*AGI B — Bor B 3:1

LESTVICA

FARI TS	1	1	0	3	0	2
OMA	1	1	0	3	0	2
AGI B	1	1	0	3	1	2
Corridoni	1	1	0	3	1	2
Bor B	2	0	2	2	6	0
Porzio	2	0	2	0	6	0

Današnje kolo:
FARI TS - OMA, Bor B - Porzio, Corridoni - AGI B.

* * *

Prejšnji teden so morali Borovi mladinci in mladinke na meddeželni finale. Prvi so nastopili v Padovi, druge pa v Bologni. Borovci so naleteli v Padovi na močno skupino, ki pa bi jo lahko z malenkost več sreče premostili in zmagali, ter se tako uvrstili v vsedržavni finale.

Ta podvig pa je že drugič zaporedoma uspel mladim borovkam. V Bologni so gladko odpravile vse nasprotnice in dokazale, da lahko letos startajo celo na prvo mesto.

f. v.

Zmaga V. Nemcev

MONTEVIDEO, 30. — Na neuradnem svetovnem odbojkarskem prvenstvu v Montevideu je zmagala Vzhodna Nemčija. V šestih tekmah finalnega kola so Vzhodni Nemci odnesli šest zmag in so torej osvojili do konca prvenstva neporaženi. V vseh srečanjih so predvajali odlično igro s katero so presenetili vse poznavalce tega športa.

Končna lestvica tega tekmovanja je naslednja:

1. Vzhodna Nemčija	12 točk
2. Češkoslovaška	11
3. Sovjetska zveza	10
4. Brazilija	9
5. Japonska	8
6. Združene drž. Amerike	7
7. Urugvaj	6

TENIS

Presenečenje v Bournemouthu

A. Ashe poražen že v prvem kolu

BOURNEMOUTH, 30. — V prvem dnevu mednarodnega teniškega turnirja «open» v Bournemouthu je prišlo do velikega presenečenja. Francoz Barclay je izločil favorita Amerikanca Asha s 3:1 (6:3, 4:6, 6:2, 6:3).

Še nekaj ostalih izidov:
Pilič (Jug.) — Pasarell (ZDA) 3:0 (6:2, 6:1, 6:4);
Carmichael (Avstr.) — Chanfreau (Fr.) 3:0 (7:5, 6:0, 6:1);
Goven (Fr.) — Rouyer (Fr.) 3:0 (6:1, 6:4, 6:4);

KOLESARSTVO

118 kolesarjev na dirki po Romagni

LUGO DI ROMAGNA, 30. — Danes bo na sporedu tradicionalna 45. kolesarska dirka po Romagni. Tekmovalci bodo morali prevoziti 232 km dolgo progo s startom in ciljem v Lugu. Za tekmovanje se je prijavilo 118 kolesarjev.

TELOVADBA

10 reprezentanc na turnirju v Ljubljani

LJUBLJANA, 30. — V Ljubljani bo letos od 17. do 19. oktobra veliki mednarodni telovadni turnir. Ta turnir bo prvi preskus organizatorjev za svetovno telovadno prvenstvo, ki bo v Ljubljani, v hali Tivoli leta 1970.

Za telovadni turnir vlada po svetu veliko zanimanje in je do zaključka sprejemanja prijav prispelo 10 vpisov tujih ekip za nastop na tej prireditvi. Svoje ekipe so prijavile Danska, Japonska, Nizozemska, Poljska, Romunija, Zahodna Nemčija, Alžirija, Švica, Vzhodna Nemčija in Italija, poleg katerih bo seveda nastopila tudi Jugoslavija.

Turnir bo za moško in žensko konkurenco. Vsako ekipo bosta sestavljala po dva telovadca, oz. telovadki, h katerima je treba prišteti še rezervnega tekmovalca.

OLIMPIJSKE VESTI

Predsednik CIO Brundage noče zimskih olimpijskih iger

Brundage zahteva, naj nekateri smučarji vrnejo olimpijske medalje iz Grenobla

Predsednik mednarodnega olimpijskega odbora Amerikanec Avery Brundage je zadnje čase dal vrsto izjav, v katerih se je ostro opredelil proti prirejanju zimskih olimpijskih iger. Brundage namreč trdi, da je smučarski šport na višji mednarodni ravni že povsem sprofesionaliziran in tekmovalci torej ne bi smeli nastopati na olimpijskih igrah, ker to ni v skladu z olimpijskim pravilnikom o amaterstvu.

Brundage je s svojimi izjavami seveda sprožil val polemik po vsem svetu. Njegova zahteva, naj nekateri smučarji, ki so nastopili na olimpijskih igrah v Grenoblu, vrnejo svoje medalje, pa je naletela na zelo različne komentarje. Večina komentatorjev po vsem svetu se sicer strinja v tem, da smučarski šport danes nikakor ne plava več v čistem amaterstvu, (kot da bi drugi športi plavali!), vendar pa se temu ni mogoče izogniti, saj bi drugačni pogoji za nastopanje krepko načeli kakovost tekmovalnih storitev.

Zanimiva je bila reakcija slovitega francoskega smučarja Jeana Clauda Killyja: mladenič je namreč dejal, da je Brundagevo stališče povsem pravilno in alpsko smučanje nikakor ne sodi več na olimpijski spored. Takega stališča Killyja, ki je v Grenoblu osvojil štiri zlate medalje, ni seveda nihče pričakoval. Killy je sicer s tem priznal, da žive danes tudi amaterski vrhunski športniki v povsem profesionalnih pogojih, ni pa pokazal realne poti (kot tudi ne Brundage), ki bi vodila iz te zadrege.

Oglasila se je tudi odlična kanadska smučarka Nancy Greene, ki meni, da so Brundagevi pogledi na to vprašanje zastareli in da drugače pač danes ni mogoče dosegati vrhunskih dosežkov ne v smučanju, ne drugod. Če bi hoteli najboljšim smučarjem iz Grenobla res odvzeti olimpijske kolajne, potem bi morali enak postopek uvesti tudi v drugih športih. V tem primeru pa bi se prav lahko zgodilo, da bi bilo število tistih tekmovalcev, ki bi morali medalje oddati, višje od tistega, ki bi jih lahko obdržali.

ROKOMET

Rimljani v Umagu

RIM, 30. — Rimsko rokometno društvo Buscaglione bo 3. in 4. maja gostovalo v Jugoslaviji. Igralci tega društva bodo nastopili tudi v Umagu.

KOŠARKA

Zgoščena sezona mladih borovcev

Nastopili bodo v vrsti tekmovanj

Mladi Borovi košarkarji so sredi izredno zgoščene tekmovalne sezone. Včeraj so začeli s svojimi nastopi v okviru mladinskih iger. Kmalu pa bodo sledili še drugi nastopi. V kratkem bodo namreč sodelovali še na dveh turnirjih. Mladi igralci, ki so rojeni v letih 1955 in 1956 bodo tako stopili na igrišče v okviru turnirja za «Naraščajniško nagrado», rojeni v letih od 1953 do 1955 pa se bodo udeležili turnirja za «Pokal Melloni».

Bližnja bodočnost Borovih košarkarjev bo torej polna raznih tekem in morda si je vodstvo odseka zastavilo celo pretežko nalogo. Toda svojim mladim igralcem je hotelo dati možnost za čim pogostejše nastopanje, saj postanejo igralci le tako bolj izkušeni. Prav izkušenosti jim namreč trenutno najbolj primanjkuje.

Poudariti moramo, da ima trenutno Bor na našem področju (poleg Lloyda) največjo mladinsko in naraščajniško aktivnost. Registriranih ima trenutno kar 40 igralcev, ki vsi vneto trenirajo.

Količinsko društvo torej nima nobenih težav, kar se kakovosti tiče pa bo polagoma gotovo prišla tudi ta.

Tako lahko mirne duše rečemo, da zamejska slovenska košarka trenutno ni v krizi. Res je, da so «plavi» v dosedanjih prvenstvenih nastopih v raznih ligah le težko prišli do zmage. Moramo pa upoštevati, da se je večina Borovih igralcev začela precej kasno ukvarjati s košarko. Prav zato je društveno vodstvo usmerilo svoje napore predvsem na naraščaj in mladino. Sadovi tega in takega dela so se delno že pokazali: na letošnjem naraščajniškem prvenstvu so najmlajši borovci zasedli 4. mesto, kar je bil zelo dober uspeh. Zato vodstvo naraščajniških ekip nestrpno pričakuje nastope v prihodnjih srečanjih, v katerih bi morali «plavi» vsekakor ponoviti svoje uspešne nastope iz naraščajniškega prvenstva.

— jan —

Zarja — Breg: Klabjanova «dviga» žogo preko bloka Zarje

DOMAČI ŠPORT

DANES

1. maja 1969

ODBOJKA

Moška D liga
10.00 v Vidmu, Ul. Pradamaro
CSI - Bor B

* * *

09.00 v Gorici, Ul. Puccini
Olimpija - Kras

* * *

Ženska C liga
10.30 v Trstu, stadion «1. maj»
Bor B - Porzio

BALINANJE

Trofeja Gaje
09.00 v Padričah
Tekmovanje dvojic

NOGOMET

Prijateljsko srečanje
15.30 v Sv. Križu
Vesna — Edera PT

17. MAKS ZADNIK

Med Snežnikom in morjem

Spomini na NOB - Istrski odred v Brkinih in Istri

Ko je četa z novinci odšla, sta se druga četa in štab bataljona premestila s Trseka v Truške. Tako naslednja dva dni — med 25. in 28. marcem — smo izvedli mobilizacijo v vaseh Lopar, Sv. Anton, Boršt, Labore itd. Spominjam se, da smo drugič zbrali skupaj še več novincev kot prvič, bilo jih je približno 200, morda še več. V dnevnik, ki sem ga pisal 1947, sem zapisal, da jih je bilo 250 in prepričan sem, da nisem pretiraval.

Medtem ko smo mi mobilizirali, fašisti in Nemci niso spali. Nekega dne popoldne, ko smo imeli novince že zbrane, mislim, da je bilo 28. 3. 1944, so prinesli obveščevalci pozno zvečer vest, da pripravlja sovražnik za naslednji dan množičen napad ali ofenzivo na sektor zgornje Istre. Že isti večer smo se napotili iz Trušk čez Trsek in Popetra proti Gračišču. Nameravali smo se ponoči umakniti čez progo v Skadansko goro oz. pod Slavnik. Toda počasnost kolone, vihar, ki nas je zajel nad vasjo Dol in zelo temna noč sta nam onemogočili umik. Ni nam preostajalo drugega, kot se umakniti nazaj na Ločno, t.j. v borovce med Gračišče in Dol. Med viharjem in dežjem ter umikom se nam je nekaj novincev porazgubilo.

Naslednji dan smo prebili ves dan v tišini in miru med borovci in gledali, kako nemške kolone obkoljujejo naš sektor in prodirajo v vasi, v katerih smo bili prejšnje dni. Mi pa smo bili izven območja, ki so ga Nemci napadali. Naslednji večer 29. marca 1944 smo se napotili čez progo in srečno prispeli v Skadanščino z vsemi mobiliziranci.

Poročilo OK — VOS za Slov. Istro z dne 30. 3. 1944 omenja, da je situacija v Istri v splošnem ugodna, razen v IV. in VIII. rajonu, kjer imajo fašisti in belogardisti razpredeno špionažo in precejšen vpliv. Poročilo OK VOS z dne 1. 4. 1944 pa omenja, da so fašisti in Nemci organizirali 29., 30. in 31. 3. 1944 ofenzivo v severno Istro: Pobege, Čežarje, Sv. Anton, Boršt, Truške in druge vasi. V Truškah so aretirali tudi župnika Morgana. Poročilo štaba IO z dne 3. 4. 1944 pa je omenilo, da se je I. bataljon umaknil iz Istre pod Slavnik. Vzrokov za umik poročilo ne navaja, lahko pa z gotovostjo rečem, da sta bila: sovražna ofenziva in predvidena reorganizacija.

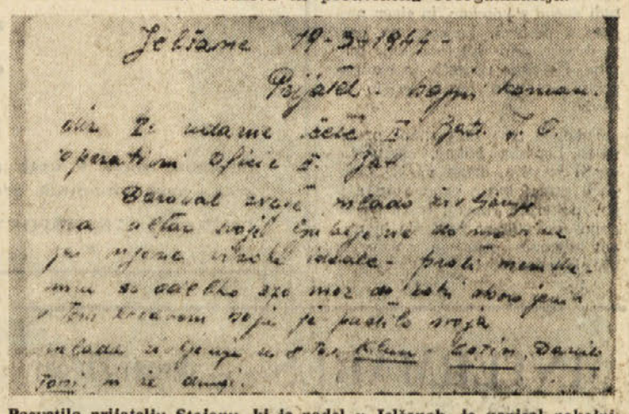

Posvetilo prijatelju Stojanu, ki je padel v Jelšanah, je napisal pokojni Rudi Mahnič-Žito borec njegove udarne čete

Iz tega lahko sklepamo, da se je I. bataljon umaknil potem, ko je uspešno opravil prvi del mobilizacije in zaradi sovražnega pritiska. Naslednje dni (4. in 5. 4. 1944) pa je bila v Skadanščini izvedena reorganizacija, ker je prispel z Dolenjskega v Brkine II. bataljon IX. brigade in se celoten vključil v Istrski odred. K 1. bataljonu je prišla skoraj popolna četa.

DRUGI POHOD I. BATALJONA V SLOVENSKO ISTRO

Ko je bila izvedena reorganizacija v Skadanščini, je bila organizacijska struktura I. bataljona naslednja: 1. komandant Polde Krebelj, njegov namestnik Karel Vene; politkomisar Franc Zorc, pomočnik politkomisarja Vido Bevc. I. četa: komandir Ivan Pezdirc — Cankar, njegov namestnik Ivan Klun, komisar Jože Žnidaršič, njegov pomočnik Maks Zadnik; II. četa: komandir Alojz Klarič, njegov namestnik Ivan Auber, politkomisar Lojze Lenič, njegov pomočnik Jože Dolmin.

Pohod celega bataljona v Istro je bil organiziran teden dni po reorganizaciji 10. do 12. aprila. Spet smo se vrnili na stare položaje v okolico Popetra, Trseka in Bočajev in mobilizirali s «polno paro». Vsak drugi ali tretji dan je šel po en transport s 70 do 150 novinci v Brkine in spremljala jih je izmensko četa 30 do 35 borcev, ali del čete 15 do 20 borcev. Spominjam se, da sem med 10. in 20. aprilom dvakrat spremljal novince v Brkine; vsak transport je štel od 100—150 novincev. Izročali smo jih na Kozjanah na štabu odreda. Ko sem se vračal spet v Istro, bilo je okoli 20. aprila 1944, sem našel štab bataljona v Skadanščini. Morali so se umakniti iz Istre zaradi sovražne ofenzive.

Med drugim pohodom v Istro smo mobilizirali po vseh vaseh tja do Kopra, Dekanov, Gažona in Šmarja. Cele noči smo zbirali novince in jih vodili na Bogaje in v Trsek. Tedaj so prišli mnogi tovariši tudi iz sovražnih postojank in iz vasi, kamor nismo mogli prodreti z mobilizacijo. Prišli so prostovoljno in prav ti so bili pozneje najboljši borci in največ jih je ostalo v naših enotah.

Tedaj je bilo treba nujno izvesti v Istri mobilizacijo, ker bi bili sicer Nemci in fašisti sposobne mlade moške mobilizirali v svojo vojsko ali jih odgnali na prisilno delo. Odtegniti jih je bilo treba tudi vplivu belogardizma, ki si je takrat na vse kriplje prizadeval, da prodre v Istro. In tako smo med marčno in aprilsko mobilizacijo odvedli iz Istre v Brkine okoli 1200 novincev, morda še več. To je bil pomemben prispevek Istre h krepitvi razredčenih brigad in razvoju NOB v Sloveniji. Mobilizacija v Slovenski Istri je bila tudi tekma s sovražnikom za ljudi, za njihovo odtegnitev sovražniku in močnejše in konkretnejše angažiranje v NOB, zato je okupator nanjo reagiral z ofenzivami.

Omeniti moram še, da smo bili okoli 15. aprila 1944 s celim bataljonom v zasedi pri Gračišču na cesti Buzet — Rižana. Čakali smo fašiste, toda imeli smo smolo, pripeljali so se na štirih kamionih, ko smo se bili že umaknili s položajev in nismo jih mogli napasti. Vsem nam je bilo zamujene priložnosti hudo žal. Imeli smo dobre položaje. Poročilo štaba odreda št. 375/17 z dne 19. 4. 1944 omenja, da je bilo to 19. 4. 1944, toda ta datum ni točen, ker so poročila iz Istre za Brkine potrebovala najmanj 2 dni, zato je nemogoče, da bi bila zaseda postavljena isti dan, kot je bilo pisano poročilo. Poleg tega se je bataljon že 18. ali 19. aprila umaknil iz Istre.

FORMIRANJE UDARNEGA VODA — VRNITEV V ISTRO

Omenil sem že, da sem okoli 20. 4. 1944, ko sem se vračal s spremljanja novincev iz Brkinov v Istro, našel štab bataljona in obe četi v Skadanščini. Na štabu so mi povedali, da so se morali zaradi nemške ofenzive začasno umakniti iz Istre. Res omenjajo poročila iz druge polovice aprila 1944 česte vdore Nemcev in fašistov v severno Istro in sovražno ofenzivo od 18. do 21. aprila 1944.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6, II., TELEFON 93-808 in 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA: GORICA: Ulica 24 Maggio 1/I, Telefon 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Telefon 37-338, 95-823 — NAROČNINA: mesečno 800 lir — vnaprej, četrtletna 2.250 lir, polletna 4.400 lir, celoletna 8.100 lir, SFRJ posamezna številka v tednu in nedeljo 50 para (50 starih dinarjev), mesečno 10 din (1.000 starih dinarjev), letno 100 din (10.000 starih dinarjev) — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za SFRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stari trg 3/1., telefon 22-207, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani — 601-3-270/1 — OGLASI: Cena oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 150, finančno-upravni 250, osmrtnice 150 lir — Mali oglasi 40 lir beseda — Oglasi za tržaško in goriško pokrajino se naročajo pri upravi. — Iz vseh drugih pokrajin Italije pri «Società Pubblicità Italiana» — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst